

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ στη ΝΑΥΤΙΛΙΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΣΤΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ

(Ν.Α.Τ. – ΟΙΚΟΣ ΝΑΥΤΟΥ)

ΜΑΛΛΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (ΜΝ12007)

Διπλωματική εργασία

που υποβλήθηκε στο τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών

του Πανεπιστημίου Πειραιώς ως μέρος των

απαιτήσεων για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού

Διπλώματος Ειδίκευσης στην Ναυτιλία

Πειραιάς, Φεβρουάριος 2015

Σελίδα δήλωσης αυθεντικότητας / ζητήματα Copyright

Το άτομο το οποίο εκπονεί τη Διπλωματική εργασία φέρει ολόκληρη την ευθύνη προσδιορισμού της δίκαιης χρήσης του υλικού, η οποία ορίζεται στην βάση των εξής παραγόντων: του σκοπού και χαρακτήρα της χρήσης (εμπορικός, μη κερδοσκοπικός ή εκπαιδευτικός), της φύσης του υλικού που χρησιμοποιεί (τμήμα του κειμένου, πίνακες, σχήματα, εικόνες ή χάρτες), του ποσοστού και της σημαντικότητας του τμήματος που χρησιμοποιεί σε σχέση με το όλο κείμενο υπό copyright και των πιθανών συνεπειών της χρήσης αυτής στην αγορά ή στη γενικότερη αξία του υπό copyright κειμένου.

Μαλλάς Κωνσταντίνος

Σελίδα Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής

Η παρούσα διπλωματική εργασία εγκρίθηκε ομόφωνα από την Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή που ορίστηκε από τη ΓΣΕΣ του Τμήματος Ναυτιλιακών Σπουδών Πανεπιστημίου Πειραιώς σύμφωνα με τον κανονισμό λειτουργίας του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Ναυτιλία.

Τα μέλη της Επιτροπής ήταν:

- Παζαρζής Ι. Μιχαήλ (Επιβλέπων)
- Τσελέντης Βασίλειος
- Σαμιώτης Γεώργιος

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς δεν υποδηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Ευχαριστίες

Η διπλωματική μου εργασία κατέστη δυνατό να ολοκληρωθεί με την πολύτιμη συμπαράσταση ορισμένων απαραίτητων προσώπων.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου για την πολύτιμη συνδρομή τους και την αρωγή τους, προκειμένου να μπορέσω να υλοποιήσω τις σπουδές μου.

Επίσης, οφείλω θερμές ευχαριστίες στον επιβλέποντα καθηγητή μου κύριο Παζαρζή Μιχαήλ, τον καθηγητή κύριο Τσελέντη Βασίλειο και τον επίκουρο καθηγητή κύριο Σαμιώτη Γεώργιο των οποίων οι πολύτιμες συμβουλές και η καθοδήγηση ήταν καθοριστικής σημασίας για την επιτυχή ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	6
ABSTRACT.....	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο Ιδιωτική Ασφάλιση.....	11
Εξέλιξη της Ιδιωτικής Ασφάλισης.....	11
Διεθνείς εξελίξεις.....	11
Εξελίξεις στον ελληνικό χώρο.....	12
Έννοιες σχετικές με την Ιδιωτική Ασφάλιση.....	14
Η ασφαλιστική σύμβαση.....	14
Επίλυση των διαφορών.....	15
Μορφές Ιδιωτικής Ασφάλισης.....	16
Χαρακτηριστικά Ιδιωτικής Ασφάλισης.....	17
Φορείς Ιδιωτικής Ασφάλισης.....	18
Επίδραση σε Εθνική Οικονομία.....	19
Οικονομική συμβολή.....	19
Κοινωνική συμβολή.....	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο Κοινωνική Ασφάλιση.....	22
Εξέλιξη της Κοινωνικής Ασφάλισης.....	22
Διεθνείς εξελίξεις.....	22
Εξελίξεις στον ελληνικό χώρο.....	23
Διαφορές Ιδιωτικής / Κοινωνικής Ασφάλισης.....	26
Μορφές Κοινωνικής Ασφάλισης.....	27
Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης.....	30
Παροχές Κοινωνικής Ασφάλισης.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (Ν.Α.Τ.).....	36
Εξέλιξη Ν.Α.Τ.....	37
Υποχρέωση ασφάλισης στο Ν.Α.Τ.....	47
Πόροι του Ν.Α.Τ.....	49
Διοικητική διάρθρωση Ν.Α.Τ.....	50
Παροχές Ν.Α.Τ.....	51

Τρόπος συνεισφοράς	51
Λόγω γήρατος.....	52
Λόγω θανάτου	53
Λόγω ανικανότητας.....	55
Λόγω ατυχήματος.....	57
Αναπροσαρμογή συντάξεων.....	58
Έναρξη σύνταξης.....	59
Μεταβίβαση σύνταξης.....	59
Έξοδα κηδείας	59
Ασφάλισης ασθένειας σε συνταξιούχους	60
Επανάληψη επαγγέλματος.....	60
Επικουρική Ασφάλιση (ΚΕΑΝ).....	62
Ταμείο Πρόνοιας (ΤΑΠΕΝ)	63
ΕΚΑΣ.....	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ^ο Οίκος Ναύτου	66
Εξέλιξη του Οίκου Ναύτου	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ^ο Συμπεράσματα.....	68
Προβλήματα / Προκλήσεις	68
Προτεινόμενες λύσεις	70
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	74
Ελληνική Βιβλιογραφία	74
Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία.....	75
ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ.....	76
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	78

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η έννοια της ασφάλισης απασχολεί διαχρονικά τον άνθρωπο αφού παίζει σημαντικό ρόλο στη ζωή του επηρεάζοντας τις αποφάσεις του ύστερα από την έλευση απρόοπτων, τυχαίων, επώδυνων γεγονότων. Προσπαθώντας ο άνθρωπος να μετριάσει ή και να «προλάβει» την απώλεια ή το κόστος που θα έχει από αυτά τα γεγονότα, δημιούργησε την επιστήμη της ασφάλισης. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναλυθεί η έννοια της ασφάλισης, να παρουσιαστούν οι μορφές λειτουργίας της στις σύγχρονες κοινωνίες, οι μηχανισμοί λειτουργίας τους, οι υπηρεσίες που προσφέρουν, τα δυνατά και αδύνατα σημεία τους πάνω στις ζωές των ανθρώπων καθώς και ορισμένοι τρόποι αντιμετώπισής τους. Συγκεκριμένα η εργασία χωρίζεται σε δύο κύρια μέρη όπου στο μεν πρώτο θα εξεταστούν θέματα της κοινωνικής ασφάλισης στο δε δεύτερο θέματα της ιδιωτικής ασφάλισης.

Τελικός στόχος είναι η παρούσα εργασία να αποτελέσει ένα ερέθισμα, προκειμένου να γίνουν κατανοητές οι έννοιες της ασφάλισης καθώς και οι μεθόδους λειτουργίας τους και να θέσει προβληματισμούς και προτάσεις για λύσεις πάνω σε ακανθώδη ζητήματα που απασχολούν τις κοινωνίες σήμερα σχετικά με το μέλλον της ασφαλισσιμότητας των πολιτών τους.

Λέξεις – κλειδιά (JEL Classification): Ασφάλιση – Ασφαλιστικοί Οργανισμοί – Αναλογιστικές Σπουδές (G22), Κοινωνική Ασφάλιση και Συντάξεις (H55), Συνταξιοδότηση – Πολιτικές Συνταξιοδότησης (J26)

ABSTRACT

The concept of insurance over time preoccupied man after playing an important role in the life of influencing decisions due to the advent of unexpected, accidental, painful events. As societies were trying to mitigate or to prevent the loss or the cost of such events, the science of insurance was created. The purpose of this essay is to analyze the concept of insurance, to present the different forms of function that occur in modern societies, their operating mechanisms, the services they offer, their strengths and weaknesses over the lives of people as well as ways to overcome them. Specifically, the work is divided into two main parts where the first one will examine issues of private security while the second part issues of social insurance are analyzed.

The ultimate objective of the current essay is to provide a stimulus in order to understand the concepts of security and operating methods and put concerns and proposals for solutions on thorny issues that societies are facing today concerning the future of insurability of their citizens.

Keywords (JEL Classification): Insurance - Insurance Companies – Actuarial Studies (G22), Social Security and Public Pensions (H55), Retirement - Retirement Policies (J26),

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ορθολογική συμπεριφορά των μελών μιας κοινωνίας (άτομα και επιχειρήσεις) είναι να αναζητούν την οικονομική ασφάλεια και την προστασία από ζημιογόνα αποτελέσματα. Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι συνέπειες αυτών των αποτελεσμάτων θα πρέπει να λειτουργήσει ένας μηχανισμός ο οποίος να αποταμιεύει τα αγαθά του παρόντος χρόνου (ή καλύτερα ένα μικρό τίμημα από τα αγαθά του παρόντος χρόνου) τα οποία θα χρησιμοποιηθούν για τις ανάγκες σε μελλοντικό χρόνο. Όπως γίνεται αντιληπτό αυτά τα τυχαία αποτελέσματα για τα οποία γίνεται προσπάθεια αποκατάστασης (οικονομικής κυρίως) των πληγέντων είναι οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζουν τα φυσικά και νομικά πρόσωπα.

Οι κίνδυνοι αποτελούν μέρος της καθημερινής ζωής των μελών μιας κοινωνίας και αποτελούν διαχρονικά στόχους προς αντιμετώπιση. Για την αντιμετώπισή τους λειτουργούν μηχανισμοί διαχείρισης που επιτρέπουν την διασπορά τους στον πληθυσμό της κοινωνίας, έτσι ώστε να ελαχιστοποιηθεί η επιβάρυνση των πληγέντων. Προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι καταστροφικές και επώδυνες συνέπειες που έχουν οι κίνδυνοι, έχουν δημιουργηθεί οργανωμένες επιχειρήσεις και ασφαλιστικοί οργανισμοί που παρέχουν ασφαλιστική κάλυψη σε όσους αδυνατούν να αντιμετωπίσουν μόνοι τους τον κίνδυνο. Με αυτόν τον τρόπο περιορίζονται οι επιπτώσεις (μείωση της οικονομικής ευχέρειας του πληγέντα) εφ'όσον ο κίνδυνος πραγματοποιηθεί. Οι κυριότερες μορφές των κινδύνων που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν τα μέλη μιας κοινωνίας (φυσικά και νομικά πρόσωπα) είναι οι καθαροί και οι κερδοσκοπικοί. Ως καθαροί κίνδυνοι υπογραμμίζονται αυτοί που έχουν ως πιθανότητα τον πρόωρο θάνατο, την μερική ή ολική επαγγελματική ανικανότητα, την ζημιά από φυσικές καταστροφές. Είναι δηλαδή κίνδυνοι που όταν συμβούν δεν προκαλούν το κέρδος σε κανέναν. Αντίθετα ο κερδοσκοπικός κίνδυνος είναι αυτός από τον οποίο μπορεί να προκύψει κέρδος, όπως είναι οι επενδύσεις υψηλού ρίσκου οι οποίες έχουν υψηλές αποδοχές. Άλλες κατηγορίες θεωρούνται, οι στατικοί και οι δυναμικοί κίνδυνοι (που ενυπάρχουν σε ένα δεδομένο ή μη περιβάλλον) καθώς και οι γενικευμένοι με τους ειδικούς (αυτοί που επηρεάζουν ολόκληρη την κοινωνία ή ένα άτομο).

Θέλοντας να υπεισέλθουμε λεπτομερειακά στις μορφές που εντάσσονται στους καθαρούς κινδύνους θα πρέπει να αναφερθούν: ο πρόωρος θάνατος ο οποίος συνεπάγεται πλην των

οικονομικών εξόδων (ασθένεια, κηδεία, μείωση εισοδήματος για την οικογένεια) και ψυχική οδύνη. Ο κίνδυνος των γηρατειών ο οποίος περιλαμβάνει την μείωση των εισοδημάτων των ατόμων μετά τη συνταξιοδότηση. Ο κίνδυνος της κακής υγείας όπου περιλαμβάνει νοσηλεία, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, μείωση εισοδήματος λόγω αύξησης των δαπανών. Ο κίνδυνος της ανεργίας όπου ο εργαζόμενος θα πρέπει να εξαντλήσει τις αποταμιεύσεις του εάν δεν λάβει επίδομα. Ο κίνδυνος καταστροφής της περιουσίας από φυσικές καταστροφές, κλοπές κ.λ.π. Ο κίνδυνος αστικής ευθύνης όπου περιλαμβάνει αποζημίωση ενός ατόμου από άλλο άτομο, αφού αποδεδειγμένα του προκάλεσε σημαντικές βλάβες ή καταστροφή της περιουσίας του. Για να υπάρχει δικαιοσύνη και κοινωνική ευημερία θα πρέπει να αναζητηθούν τρόποι ούτως ώστε να αντιμετωπιστούν αυτού του είδους οι κίνδυνοι. Υπάρχουν διάφορες βασικές μέθοδοι αντιμετώπισης αυτών των καταστάσεων. Η πρώτη κατηγορία είναι η μέθοδος της αποφυγής του κινδύνου, δηλαδή για να αποφευχθεί μια ενδεχόμενη δυσάρεστη κατάσταση δεν θα πρέπει να προβούμε στην υλοποίηση της ενέργειας που θα προκαλούσε αυτό το ενδεχόμενο αποτέλεσμα, π.χ. να μην ταξιδεύαμε με πλοίο γιατί υπάρχει το ενδεχόμενο ναυαγίου. Φυσικά σε αυτή τη μέθοδο τίθεται θέμα λειτουργικότητας.

Η επόμενη κατηγορία είναι η μέθοδος της κράτησης του κινδύνου. Σε αυτή τη μέθοδο τα μέλη μιας κοινωνίας μπορούν να κρατήσουν το σύνολο ή μέρος του κινδύνου π.χ. ασφαλιστήριο συμβόλαιο που να κρατά μέρος του κινδύνου (ασφάλιση 50% και 50% ανασφάλιστα-το άτομο επιλέγει να κρατήσει ένα μέρος του κινδύνου). Οι κίνδυνοι που μπορούν να ενταχθούν σε αυτή την κατηγορία θα πρέπει να έχουν υψηλή συχνότητα και μικρές επιπτώσεις.

Άλλη μέθοδος είναι η μεταφορά του κινδύνου. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω συμβολαίων π.χ. με συμβόλαιο εγγύησης για μια οικιακή συσκευή, με το μισθωτήριο για ένα σπίτι. Επίσης μπορεί να επιτευχθεί μέσω του περιορισμού των διακυμάνσεων (Hedging) όπου για να υπάρξει προστασία έναντι ενός κινδύνου από μια συναλλαγή προχωρούμε σε μια άλλη συναλλαγή ως αντιστάθμισμα. Μεγάλο πεδίο εφαρμογής αυτής της μορφής έχει στις χρηματιστηριακές πράξεις.

Μια άλλη κατηγορία μεθόδου αντιμετώπισης κινδύνου είναι ο έλεγχος των ζημιών. Έχει να κάνει με ενέργειες και διαδικασίες που πρέπει να ληφθούν για να υπάρξει πρόληψη π.χ. επιθεωρήσεις, συχνές εξετάσεις κ.λ.π, καθώς και την ελαχιστοποίηση των απωλειών.

Τέλος η βασικότερη και η περισσότερο ευρέως διαδεδομένη μέθοδος αντιμετώπισης των κινδύνων είναι η ασφάλιση. Τα κυριότερα χαρακτηριστικά της είναι: α) η μεταφορά του κινδύνου, αφού ο καθαρός κίνδυνος μεταφέρεται από τον ασφαλιζόμενο στον ασφαλιστή, β) διασπορά των απωλειών των λίγων σε πολλούς ώστε η πραγματική ζημιά να υποκαθίστανται από τη μέση και γ) ο νόμος των μεγάλων αριθμών όπου μέσω αυτού ο αναλογιστής μπορεί να προβλέψει με σχετική ακρίβεια τις μελλοντικές απώλειες. Η έννοια της ασφάλειας περιλαμβάνει δύο μεγάλες κατηγορίες: την κοινωνική και την ιδιωτική ασφάλιση. Η κοινωνική ασφάλιση περιλαμβάνει την προστασία που προσφέρει το κράτος προς τους πολίτες τους, ενώ η ιδιωτική ασφάλιση περιλαμβάνει οργανωμένες και εξειδικευμένες επιχειρήσεις οι οποίες προσφέρουν προστασία προς τους πολίτες-πελάτες τους έχοντας ως σκοπό το κέρδος. Στα επόμενα κεφάλαια θα αναλυθούν οι έννοιες, ο μηχανισμός λειτουργίας τους, οι προσφερόμενες παροχές και τα βασικά χαρακτηριστικά των δύο μορφών ασφάλισης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο Ιδιωτική Ασφάλιση

Εξέλιξη της Ιδιωτικής Ασφάλισης

Διεθνείς εξελίξεις

Η ιστορική εμφάνιση και εξέλιξη της ιδιωτικής ασφάλισης είναι εξαιρετικά δύσκολη υπόθεση, μιας και οι πηγές της ελληνικής και ρωμαϊκής ιστορίας, όπως επίσης και οι πηγές του νομοθετικού πλαισίου, στις οποίες βασίστηκε ο συγκεκριμένος κλάδος ασφάλισης δεν είναι ιδιαίτερα διαφωτιστικές.

Ο θεσμός της ιδιωτικής ασφάλισης¹, όπως τον ξέρουμε σήμερα, διαμορφώθηκε το 15ο αιώνα στα ισπανικά και τα ιταλικά λιμάνια της εποχής και αφορούσε τη θαλάσσια ασφάλιση, η οποία όμως είχε είδη αναπτυχθεί σε κάποιο επίπεδο από τους αρχαίους Έλληνες. Το ελληνικό έθνος λόγω του ότι δεν είχε την ανεξαρτησία του μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1453, δεν κατάφερε να αναπτύξει περαιτέρω τον ασφαλιστικό θεσμό, παρόλο που έβαλε τα θεμέλια και καθιέρωσε τη έννοια και τη φιλοσοφία της ιδιωτικής ασφάλισης.

Την περίοδο 1400 – 1700, όπου απουσίαζε η ελληνική συμβολή στη διαδικασία ανάπτυξης της ιδιωτικής ασφάλισης, σημαντικές εξελίξεις διαδραματίστηκαν στα δυτικοευρωπαϊκά κέντρα, στα οποία δημιουργήθηκαν ασφαλιστικές εταιρείες με μορφή πανομοιότυπη των σύγχρονων ασφαλιστικών εταιρειών. Επιπλέον είναι η εποχή κατά την οποία ο τομέας της ιδιωτικής ασφάλισης δεν εξελίσσεται απλά αλλά ταυτοχρόνως παρακολουθεί τις οικονομικές αλλαγές και προσαρμόζεται τις ανάγκες που επιτάσσει το νέο οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον.

Την ίδια χρονική περίοδο, η ιδιωτική ασφάλιση επεκτείνεται εκτός από τη θαλάσσια ασφάλιση πλοίων και φορτίων και στην ασφάλιση πληρωμάτων, των οποίων η ζωή ήταν συνεχώς σε κίνδυνο. Συνεπώς, γίνεται λόγος για ιδιωτικές ασφάλειες ζωής, σχεδόν με τη μορφή που τις

---

¹ Η ιστορία της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα και η επίδραση της στην εξέλιξη της ασφάλισης σε άλλες χώρες της Ευρώπης από τους αρχαιότερους χρόνους μέχρι σήμερα, Κώστα ΧΡ. Μακρή, Έκδοση: Εθνική Ασφάλιση, Αθήνα 1996, Σελίδα 31.

γνωρίζουμε σήμερα. Το 1424 ιδρύθηκε μια εταιρεία με το όνομα “tam in mari quam in terra” και η οποία ασφάλισε όλους τους κινδύνους.

Η ασφαλιστική πρακτική απέκτησε ευρύτερο χαρακτήρα την εποχή που οι Ιταλοί ναυτικοί την μετέφεραν μέσω εμπορικών συναλλαγών σε χώρες όπως ήταν η Πορτογαλία, η Ολλανδία, η Γερμανία, η Σκανδιναβία και η Αγγλία. Επιπρόσθετα γύρω στο 1500 οι Λομβαρδιανοί (Ιταλοί μετανάστες), οι οποίοι εγκαταστάθηκαν στον Λονδίνο μετέφεραν την ασφαλιστική τους πείρα² συμβάλλοντας έτσι στην περαιτέρω εξέλιξη του θεσμού.

Κατά τους νεότερους χρόνους³, δηλαδή τον 18^ο αιώνα, η ασφαλιστική επιχείρηση πραγματοποίησε σημαντικά βήματα προόδου, μιας και βασίστηκε σε περισσότερο επιστημονικά κριτήρια και πρακτικές, υιοθετώντας τις μεθόδους στατιστικής και των μαθηματικών γενικότερα. Ήταν η εποχή εκείνη που η ασφάλιση κατά πολλούς θεωρείτο σύμβαση της οποίας η εκτέλεση εξαρτιόταν σε μεγάλο βαθμό από την τύχη (χρήση πιθανοτήτων). Γεγονός που ανατράπηκε τον επόμενο αιώνα (19^ο), με την διευκρίνιση ότι η ασφάλιση αντιμετωπίζει τις συνέπειες των κινδύνων, όταν αυτοί εμφανιστούν χωρίς να τους επιδιώκει. Τέλος στον 20^ο αιώνα διαπιστώθηκε ότι η ασφάλιση κατά βάσει περιλαμβάνει διαδικασίες κατανομής των συνεπειών ενός ή περισσοτέρων κινδύνων, ενώ ταυτόχρονα προσδιορίστηκε η έννοια της κοινωνίας κινδύνων, η οποία δημιουργείται από τους πιο πάνω κινδύνους.

Εξελίξεις στον ελληνικό χώρο

Σημαντικά βήματα προόδου έχει κάνει τα τελευταία χρόνια ο κλάδος της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα, ενώ τα περιθώρια ανάπτυξης παραμένουν ισχυρά. Η ιδιωτική ασφάλιση στη χώρα μας έχει ζωή πλέον των 200 χρόνων, με την πρώτη ασφαλιστική εταιρία να ιδρύεται το 1809 στη Σύρο με το όνομα « Ελπίς».

---

² Η ιστορία της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα και η επίδραση της στην εξέλιξη της ασφάλισης σε άλλες χώρες της Ευρώπης από τους αρχαιότερους χρόνους μέχρι σήμερα, Κώστα ΧΡ. Μακρή, Έκδοση: Εθνική Ασφάλιση, Αθήνα 1996, Σελίδα 122, 126.

³ Δίκαιο Ιδιωτικής Ασφάλισης, Γενικό Μέρος, νομοθεσία της ασφαλιστικής επιχείρησης και στοιχεία ασφαλιστικών κλάδων, Ζ. Σκουλούδης, Γ΄ Έκδοση, Δίκαιο και Οικονομία Π. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα 1999, Σελίδες 14 – 16.

Στη συνέχεια θα αναφερθούμε σε μερικούς χρονολογικούς σταθμούς στην ιστορία της κοινωνικής ασφάλισης.

Στα τέλη του 1906 ιδρύεται η «Ένωση των εν Ελλάδι Εργαζομένων Εταιριών Ασφάλειας κατά του Πυρός», η οποία συγκροτείται σε σώμα το 1907 και μετονομάζεται εφεξής σε «Ένωση».

Η ιδιωτική ασφάλιση αναπτύχθηκε πρώτα στον κλάδο των θαλάσσιων μεταφορών και στη συνέχεια έγινε παγκόσμιος θεσμός. Σε πολλές πόλεις, όπου υπήρχε έντονο το ελληνικό στοιχείο όπως Τεργέστη, Οδησό, Κωνσταντινούπολη αλλά και στα νησιά του Αιγαίου και Ιονίου, στην Πάτρα αλλά και Αθήνα-Πειραιά λειτούργησαν πολλές ιδιωτικές ελληνικές ασφαλιστικές εταιρίες. Εξαιτίας όμως του Οθωμανικού ζυγού και της θαλασσοκρατορίας των δυτικών χωρών, ο θεσμός δεν γνώρισε την άνθηση που είχε στα άλλα ελεύθερα δυτικοευρωπαϊκά κράτη.

Στο τέλος του 19^{ου} και στις αρχές του 20^{ου} αι. λειτούργησε ένας αρκετά σημαντικός αριθμός ασφαλιστικών πρακτόρων σε όλες τις μεγάλες πόλεις της Βορείου Ελλάδας και σε πολλές κωμοπόλεις της. Τότε και πριν τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο ο θεσμός στην περιοχή της Βορείου Ελλάδας γνώρισε μια πρωτοφανή άνθηση στον κλάδο των θαλάσσιων μεταφορών, ατυχημάτων και πυρός. Έτσι στη Θεσσαλονίκη λειτούργησαν υπό εκπροσώπηση πολλές ασφαλιστικές εταιρίες.

Ωστόσο ο πρώτος νόμος περί ιδιωτικής ασφάλισης, ο οποίος ψηφίστηκε το Νοέμβριο του 1917, αποτέλεσε τροχοπέδη στην περαιτέρω ανάπτυξη, καθώς δεν επέτρεπε να εκπροσωπούνται ασφαλιστικές εταιρίες με νόμιμους εκπροσώπους τους εκτός Αθηνών.⁴ Το 1917 θεσπίζεται ο Νόμος 1023/1917 «Περί Ιδιωτικής Επιχειρήσεως Ασφαλίσεως», οι διατάξεις του οποίου ήταν ένα σημαντικό βήμα καθώς για πρώτη φορά θεσπίστηκαν κανόνες και αρχές για την ίδρυση και τη λειτουργία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Το 1926 θεσπίζονται δύο σημαντικά διατάγματα: το ΠΔ 19.1.1926 «περί ασκήσεως και λειτουργίας του κλάδου της κεφαλαιοποιήσεως» από τις ασφαλιστικές εταιρίες ζωής και το ΝΔ 13.11.1926, σύμφωνα με το οποίο το δικαίωμα άσκησης ασφαλιστικής επιχείρησης επιτρέπεται μόνο σε ανώνυμες εταιρίες. Επιπλέον την ίδια χρονιά οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις τίθενται υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εμπορίου και μέχρι το 1976 ο έλεγχος των ασφαλιστικών επιχειρήσεων ασκούνταν από τη Διεύθυνση Πίστεως και Ασφαλίσεως του Υπουργείου Εμπορίου.

---

⁴ <http://www.intersalonika.gr/gr/asfalisi.asp>

Το 1942 δημιουργούνται πολλές νέες ελληνικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις, εξαιτίας των συνθηκών του πολέμου και της αναγκαστικής αποχώρησης των αλλοδαπών εταιριών. Το 1959 συγχωνεύονται όλα τα ασφαλιστικά σωματεία και δημιουργείται η «Ένωση των εν Ελλάδι Εργαζομένων Ασφαλιστικών Εταιριών». Το 1970 θεσπίζονται τα : α) ΝΔ 400/1970 «περί Ιδιωτικής Επιχειρήσεως Ασφαλίσεως» , για τον εκσυγχρονισμό της ασφαλιστικής αγοράς (οι τράπεζες αποκλείονται από τον κλάδο). Επιπλέον δημιουργείται επιτροπή και ομάδα εργασίας της Ένωσης σχετικά με αυτό το νόμο και β) ΝΔ 551/1970 για την ιδιωτική ασφάλιση πλοίων και αεροσκαφών στην Ελλάδα. Με το Ν. 3229/2004 συστάθηκε η Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης (ΕΠ.Ε.Ι.Α.) ,η οποία ξεκίνησε τις εργασίες της την 1^η Ιανουαρίου 2008. Με το Ν. 3867/2010 καταργήθηκε η ΕΠ.Ε.Ι.Α. από 1.12.2020 και οι αρμοδιότητες της από την ίδια ημερομηνία ανατέθηκαν στην Τράπεζα της Ελλάδας.⁵

Σχετικά με την ναυτιλία το 1975 θεσμοθετείται ο Νόμος 314/75 σχετικά με την υποχρεωτική ασφάλιση αστικής ευθύνης των πλοιοκτητών από τη ρύπανση της θάλασσας με πετρέλαιο καθώς επίσης και το 2000 εισάγεται η υποχρεωτική ασφάλιση αστικής ευθύνης των σκαφών αναψυχής.⁶

Έννοιες σχετικές με την Ιδιωτική Ασφάλιση

Η ασφαλιστική σύμβαση

Έννοια: είναι μία επώνυμη και διαρκής σύμβαση κατά την οποία ο ασφαλιστής παρέχει ασφαλιστική προστασία έναντι ασφαλιστρού. Η ιδιωτική ασφάλιση ως μορφή συναλλαγής βασίζεται εξ ολοκλήρου στην ασφαλιστική σύμβαση, γι' αυτό και το ιδιωτικό ασφαλιστικό δίκαιο είναι κατά ένα μέρος το ειδικό δίκαιο της ασφαλιστικής σύμβασης ενώ κατά το άλλο μέρος είναι το ειδικό δίκαιο που διέπει την προσωπική κατάσταση των ασφαλιστικών επιχειρήσεων και των βοηθητικών επιχειρήσεων της ιδιωτικής ασφάλισης.

Χαρακτηριστικά: είναι σύμβαση αφού απαιτούνται τουλάχιστον δύο συμβαλλόμενα μέρη. Είναι ενοχική εφόσον ο λήπτης έχει ενοχική αξίωση να ζητήσει την παροχή του ασφαλιστή και ο

---

⁵ <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/deia/history/default.aspx>

⁶ Ε.Α.Ε.Ε. «Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος 1907-2007: Ένας Αιώνας στην Υπηρεσία της Ιδιωτικής Ασφάλισης», 2007

ασφαλιστής διατηρεί και αυτός ενοχική αξίωση για την είσπραξη των ασφαλιστρών. Αποτελεί αμφοτεροβαρή σύμβαση διότι ο ασφαλιστής οφείλει πάντοτε παροχή είτε έχει επέλθει είτε όχι η ασφαλιστική περίπτωση και ο ασφαλιζόμενος με τη σειρά του οφείλει ασφάλιστρο ή ασφαλιστική εισφορά. Επιπλέον είναι σύμβαση προσχώρησης επειδή ο ασφαλιζόμενος έχει εκ των προτέρων διαμορφώνει τους όρους της σύμβασής του. Αποτελεί σύμβαση διαρκούς παροχής γιατί η παροχή του ασφαλιστή διαρκεί όσο η διάρκεια της ασφάλισης.

Τέλος η ασφαλιστική σύμβαση είναι μία εμπορική πράξη τόσο για τον ασφαλιστή (καταναλωτική ασφάλιση, εμπορική/βιομηχανική) όσο και για τον ασφαλιζόμενο στην περίπτωση της εμπορικής βιομηχανικής ασφάλισης.

Επίσης, είναι **αμφοτεροβαρής** καθώς ο λήπτης της ασφάλισης οφείλει ασφάλιστρο ή ασφαλιστική εισφορά, έτσι και ο ασφαλιστής οφείλει πάντοτε παροχή είτε έχει είτε δεν έχει επέλθει η ασφαλιστική περίπτωση. Όταν έχει επέλθει, οφείλει το ασφάλισμα.

Σύμβαση προσχώρησης: Ο ασφαλιστής έχει εκ των προτέρων διαμορφώσει τους όρους της σύμβασής του, που, είτε τους αποδέχεται (όλους) ο λήπτης της ασφάλισης και συνάπτεται η σύμβαση είτε όχι, οπότε δεν συνάπτεται.

Σύμβαση διαρκούς παροχής: Η παροχή του ασφαλιστή διαρκεί όσο η διάρκεια της ασφάλισης.

Επίλυση των διαφορών

Η επίλυση των διαφορών ασφαλιστή-λήπτη πραγματοποιείται από τα αρμόδια δικαστήρια. Ωστόσο υπάρχουν κάποιες ιδιαιτερότητες στην ιδιωτική ασφάλιση και αυτό οφείλεται στο ότι ο ασφαλιστής αντιμετωπίζει “πελάτη διαρκείας” και η δικαστική εμπλοκή είναι εύλογο να επιδιώκεται η αποφυγή της. Ο ειδικός πραγματογνώμονας ασφαλιστικών ζημιών, που έχει το ρόλο του διαμεσολαβητή, επιλύει τις διαφορές ως προς την έκταση της ζημιάς, μέσω διαπραγματεύσεων (διαιτητική πραγματογνωμοσύνη). Επιπλέον η εποπτική Αρχή παίζει και αυτή ρόλο στον περιορισμό της προσφυγής στα δικαστήρια εφόσον δικαιούται και υποχρεούται να παρεμβαίνει προς τις εποπτευόμενες επιχειρήσεις. Το σύστημα των συμφωνιών των ασφαλιστικών επιχειρήσεων έχει επιφέρει σημαντικό περιορισμό της δικαστικής επίλυσης των διαφορών.

Μορφές Ιδιωτικής Ασφάλισης

Ανάλογα με το είδος του κινδύνου που καλύπτουν οι ασφαλίσεις διακρίνονται σε χερσαίες και θαλάσσιες, με τις πρώτες να αφορούν αντικείμενα εκτεθειμένα σε κινδύνους που ελλοχεύουν στη στεριά, ενώ οι δεύτερες έχουν να κάνουν με κινδύνους που λαμβάνουν χώρα στη θάλασσα (ναυάγιο, πειρατεία). Μια άλλη διάκριση που μπορεί να γίνει είναι εκείνη της ιδιωτικής ασφάλισης προσώπων ή περιουσιακών στοιχείων. Τέλος, οι ιδιωτικές ασφαλίσεις ανάλογα με την οργάνωση του προσώπου που διασφαλίζει τον κίνδυνο, διακρίνονται σε ασφαλίσεις με ασφάλιστρο και αμοιβαίες ασφαλίσεις ή αλληλασφαλίσεις.

Ασφάλιση με ασφαλιστήριο: η συγκεκριμένη μορφή ασφάλισης προήλθε από τις διαδικασίες χρηματοδότησης των ναυτιλιακών επιχειρήσεων, ενώ παράλληλα εγγυάται σημαντικά κεφάλαια για την κάλυψη σοβαρότερων και μεγαλύτερων κινδύνων. Σε αυτή τη μορφή ιδιωτικής ασφάλισης, εκείνος που ασφαλίζει ονομάζεται ασφαλιστής και χρηματοδοτεί τον ασφαλισμένο σε περίπτωση κινδύνου. Η σχέση που συνδέει τον ασφαλιστή με τον ασφαλιζόμενο είναι εμπορική, με τον ασφαλιστή να θεωρείται έμπορος και ο ασφαλισμένος να κατέχει το ρόλο του πελάτη. Παρόλα αυτά υπάρχουν και περιπτώσεις που για τον ασφαλισμένο, μια ιδιωτική ασφάλιση δεν αποτελεί κατ' ανάγκη εμπορική πράξη, για τον απλούστατο λόγο του ότι δεν είναι πάντοτε έμπορος. Οι ναυτικές ασφαλίσεις κατά πλειοψηφία είναι εμπορικές πράξεις, διότι το ασφάλιστρο αφορά και καλύπτει από τυχών κινδύνους το πλοίο ή το φορτίο.

Αμοιβαία ασφάλιση (Αλληλασφάλιση): πρόκειται για τη μορφή της ιδιωτικής ασφάλισης που ευνοεί τη διαμόρφωση κλίματος εμπιστοσύνης μεταξύ ασφαλισμένου και αυτού που ασφαλίζει. Με άλλα λόγια γίνεται κατανομή των συνεπειών του κινδύνου που θα υποστεί κάποιος σε περισσότερα άτομα. Στη πραγματικότητα δημιουργούνται ομάδες ατόμων, εκτεθειμένων στον ίδιο κίνδυνο, μαζεύονται από κοινού χρηματικά ποσά με τα οποία θα αντιμετωπιστούν οι συνέπειες του κινδύνου όταν αυτός προέλθει.

Τα μέλη της ομάδας διορίζουν ένα άτομο (ρυθμιστικό όργανο) το οποίο θα διαχειρίζεται τα κεφάλαια, τις εισφορές, ενώ τέλος θα καθορίζει τις αποζημιώσεις σε περίπτωση κινδύνου. Το άτομο αυτό έχει αντίστοιχο ρόλο με εκείνον του ασφαλιστή, στην ασφάλιση με ασφάλιστρο.

Επιπρόσθετα η συγκεκριμένη μορφή ασφάλισης δεν διαφέρει σε τίποτα από την προηγούμενη όσον αφορά την οργάνωση και τους μαθηματικούς υπολογισμούς που απαιτούνται σε κάθε περίπτωση. Η σχέση μεταξύ του ατόμου, το οποίο ενεργεί σαν ασφαλιστής και των υπόλοιπων μελών της ομάδας μπορεί να θεωρηθεί εμπορική, ως προς το άτομο αλλά όχι απαραίτητα και ως προς τα μέλη. Επιπλέον αυτός ο τύπος ασφάλισης μειονεκτεί διότι δεν έχει συχνά την δυνατότητα δημιουργίας ικανού κεφαλαίου άμεσα, ιδιαίτερα όταν οι ανάγκες και οι συνθήκες το απαιτούν.

Χαρακτηριστικά Ιδιωτικής Ασφάλισης

Τα χαρακτηριστικά κάθε ασφάλισης είναι τα εξής:

Ο **κίνδυνος**: δηλαδή η δυνατότητα επέλευσης ενός περιστατικού, που είναι σε θέση να δημιουργήσει ένα οικονομικό βάρος (οικονομική ανάγκη),

Η **ένωση προσώπων** που είναι εκτεθειμένα σε ομοειδείς, κατά κανόνα κινδύνους (κοινωνία των κινδύνων), την οποία προϋποθέτει το αξίωμα του «μεγάλου αριθμού», δηλαδή στον κατακερματισμό του κινδύνου, που, σύμφωνα με το νόμο των πιθανοτήτων, πραγματοποιείται σε βάρος ενός πολύ μικρότερου αριθμού προσώπων απ' όσα απειλεί. Η ασφάλιση λοιπόν, βασίζεται στο «νόμο των πιθανοτήτων», που επιτρέπει να υπολογίζεται με μαθηματική ακρίβεια το ύψος του ασφαλιστρού.

Η **μετάθεση των κινδύνων** στον φορέα της ασφάλισης,

Η δυνατότητα **δημιουργίας οικονομικού βάρους** από την επέλευση κινδύνου (στενή ή χαλαρή αναφορά της ασφάλισης προς οικονομική ανάγκη),

Το αντάλλαγμα για την κάλυψη της οικονομικής ανάγκης (**ασφαλιστρού ή εισφορά**)

Η **νομική αξίωση** κατά του φορέα ασφάλισης προς **ασφαλιστική παροχή**,

Άλλο στοιχείο, όχι απολύτως αναγκαίο, είναι και το **ομοειδές των κινδύνων**. Έτσι, κάθε διαφορετικό είδος κινδύνων δημιουργεί διαφορετική κοινωνία ασφαλισμένων. Η σύγχρονη ασφαλιστική τεχνική, όμως, δεν είναι απαραίτητο να βασίζεται πάντοτε στο αυστηρά ομοειδές των κινδύνων, διαφορετικά θα ήταν δυνατό να ασφαλιστούν μεγάλης αξίας αντικείμενα, πχ υπερδεξαμενόπλοια, λόγω έλλειψης ικανού αριθμού ομοειδών κινδύνων.

Φορείς Ιδιωτικής Ασφάλισης

Η ιδιωτική ασφάλιση μπορεί να ασκηθεί γενικά από κάθε **φυσικό ή νομικό** πρόσωπο ιδιωτικού ή και δημόσιου δικαίου. Σε στενή όμως έννοια ασφάλιση επιτρέπεται να ασκήσει μόνο ασφαλιστής κατά την αυστηρή έννοια του όρου, δηλαδή η ασφαλιστική επιχείρηση και τα γραφεία αντιπροσωπείας μεσιτών Lloyd's London που είναι εγκατεστημένα στην Ελλάδα, καθώς και κάθε άλλη επιχείρηση που είναι εγκατεστημένη σε οιοδήποτε άλλο κράτος-μέλος της Ε.Ε και πληροί κατά τη νομοθεσία του κράτους αυτού την έννοια της ασφαλιστικής επιχείρησης. Οι βοηθητικές εργασίες της ιδιωτικής ασφάλισης, δηλαδή οι ασφαλιστικές εργασίες που βρίσκονται πέραν της ασφάλισης κατά την έννοια που προαναφέρθηκε, όπως η ασφαλιστική πρακτόρευση, η ασφαλιστική μεσιτεία, ο συντονισμός των ασφαλιστικών συμβούλων, μπορούν να ασκούνται από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου. Η επιβολή από το νόμο στους φορείς ιδιωτικής ασφάλισης σε στενή έννοια να φέρουν συγκεκριμένο εταιρικό τύπο, γίνεται για τις ανάγκες της κρατικής εποπτείας.

Συγκεκριμένα στην Ελλάδα η ιδιωτική ασφάλιση ασκείται από:

- Ανώνυμες ασφαλιστικές εταιρίες που έχουν έδρα την Ελλάδα.
- Ασφαλιστικές επιχειρήσεις που έχουν έδρα σε τρίτη χώρα εκτός της ΕΕ και του ΕΟΧ και δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα υπό καθεστώς εγκατάστασης (μέσω υποκαταστήματος).
- Ασφαλιστικές επιχειρήσεις που έχουν έδρα σε κράτος- μέλος της ΕΕ ή του ΕΟΧ και δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα υπό καθεστώς εγκατάστασης ή ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

-Αλληλασφαλιστικοί συνεταιρισμοί που λειτουργούν σύμφωνα τα άρθρα 35, 36 και 37 του Ν.Δ. 400/1970 και μπορούν να ασκούν αποκλειστικά ασφαλιστικές εργασίες που κατατάσσονται και ταξινομούνται στις ασφαλίσσεις κατά ζημιών.

Επίδραση σε Εθνική Οικονομία

Η συμβολή του κλάδου ιδιωτικής ασφάλισης στις σύγχρονες κοινωνίες αναφέρεται αναλυτικά παρακάτω:

Ο ασφαλιστικός κλάδος συμβάλλει, όσο λίγοι, στην οικονομική, ψυχολογική και σωματική υγεία των μελών των σύγχρονων κοινωνιών. Άλλωστε, είναι αποδεδειγμένο ότι όσο πιο αναπτυγμένος είναι σε μια κοινωνία ο ασφαλιστικός θεσμός, τόσο πιο λίγα είναι τα κοινωνικά προβλήματα που εμφανίζονται.

Οικονομική συμβολή

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις ως σύγχρονες οικονομικές μονάδες αποτελούν εξορισμού ένα σημαντικό πεδίο απασχόλησης εργαζομένων αλλά και πηγή φορολογικών εσόδων του Κράτους, υπηρετώντας συγχρόνως και ένα θεσμό με πολλαπλές θετικές παραμέτρους για την οικονομική ευμάρεια μιας κοινωνίας, όπως:

Αποκατάσταση ζημιών: με την αποκατάσταση των κάθε είδους ζημιών, αποτρέπεται η σοβαρή διατάραξη των οικονομικών, επιχειρηματικών, επαγγελματικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων και εξασφαλίζεται η σταθερότητα και η συνέχεια.

Ενθάρρυνση και προαγωγή αποταμίευσης: τα κεφάλαια που συγκεντρώνονται από τα ασφαλιστρα, αποτελούν ουσιαστικά διαθέσιμα αποταμιευμένα κεφάλαια, τα οποία συμβάλλουν στη δημιουργία υγιούς και ισχυρής εθνικής χρηματαγοράς.

Χρηματοδότηση επενδύσεων: φυσικό επακόλουθο της δημιουργίας αποταμιευτικών κεφαλαίων, είναι η αξιόπιστη ενίσχυση παραγωγικών επενδύσεων, που συμβάλλουν στην ανάπτυξη και ισχυροποίηση της οικονομίας και την αύξηση του ΑΕΠ.

Ενθάρρυνση επιχειρηματικής πρωτοβουλίας: είναι βέβαιο ότι κάτω από τις σημερινές συνθήκες της παγκοσμιοποίησης και του οξύτατου ανταγωνισμού οι επιχειρηματικές πρωτοβουλίες και ιδιαίτερα οι καινοτόμες και κατά συνέπεια οι πλέον ρινοκίνδυνες, θα ήταν πολύ λιγότερες, αν οι επιχειρηματίες δεν είχαν το προστατευτικό δίκτυο των ασφαλειών.

Ανάπτυξη έρευνας και τεχνολογίας: ο ασφαλιστικός κλάδος στηρίζει οικονομικά και ενθαρρύνει επιστημονικές έρευνες, που συνδέονται με την υγεία και τις αιτίες πρόκλησης ατυχημάτων, ενώ παράλληλα κάνει εφικτή την παραγωγή προϊόντων προχωρημένης τεχνολογίας, μέσα από τη διασφάλιση του προφανούς κινδύνου.

Διάσωση προσωπικών, οικογενειακών και εθνικών πόρων: σημαντικά μικρότερο θα ήταν το συνολικό Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν, αν δεν υπήρχε ο ασφαλιστικός θεσμός. Αρκεί να υπολογίσουμε πόσο μεγάλη θα ήταν η απώλεια υλικών αγαθών, χωρίς ελπίδα επαναδημιουργίας τους, από μεμονωμένες (τροχαία ατυχήματα - πυρκαγιές) ή συλλογικές καταστροφές (σεισμοί, πλημμύρες, τυφώνες, ηφαίστεια), αν δεν υπήρχε η δυνατότητα αντικατάστασής τους από τις ασφαλιστικές αποζημιώσεις.

Κοινωνική συμβολή

Τεράστια πραγματικά είναι η συμβολή του ασφαλιστικού κλάδου στην υγεία, σταθερότητα και συνοχή της οικογένειας, ως πυρήνα του κοινωνικού ιστού, αλλά και σε τελική ανάλυση της ίδιας της κοινωνίας.

Ψυχική και πνευματική Υγεία: το σημαντικότερο ίσως από όλα τα αγαθά που προσφέρει ο ασφαλιστικός κλάδος στους πολίτες των σύγχρονων κοινωνιών, είναι το αίσθημα ασφάλειας, που μειώνει δραστικά την πίεση, την ανησυχία και το άγχος, που από τη φύση τους είναι γενεσιουργά αίτια ψυχολογικών και οργανικών ασθενειών.

Ποιότητα ζωής: η συμπλήρωση ή/και αναπλήρωση των κοινωνικών ασφαλίσεων σε προσωπικό και οικογενειακό επίπεδο στα θέματα εξασφάλισης οικογενειακού εισοδήματος (σε περιπτώσεις ανικανότητας προς εργασία), υγείας και θανάτου, καθώς και η αποκατάσταση κάθε είδους υλικών ζημιών, συμβάλλει στην ηρεμία, γαλήνη και συνοχή της οικογένειας και άρα στην

ποιότητα ζωής. Παράλληλα διασφαλίζει στα παιδιά και στους νέους ανθρώπους σπουδές και "οικογενειακό κεφάλαιο" για τη δημιουργία νέων οικογενειακών πυρήνων.

Διατήρηση περιουσίας και εσόδων: οι αποζημιώσεις, σε περιπτώσεις ατυχημάτων και μακρόχρονων ασθενειών, διασφαλίζουν -τουλάχιστον σ' ένα σημαντικό μέρος- την οικονομική αυτάρκεια του παθόντος και της οικογένειάς του και αποτρέπουν την αύξηση των κοινωνικών προβλημάτων. Παράλληλα, οι αποζημιώσεις καταστροφής της περιουσίας αποτρέπουν την περιθωριοποίηση πρώην εύπορων οικογενειών και τη δημιουργία νεόπτωχων.⁷ Η ιδιωτική ασφάλιση συμπληρώνει την κοινωνική με την κάλυψη προσωπικών κινδύνων όπως της σύνταξης, του νοσοκομειακού επιδόματος και την απώλεια εισοδήματος, σε ατομική ή ομαδική βάση.

Διάθεση των αποθεματικών: όταν οι ασφαλιστικές εταιρίες διαθέτουν τα αποθεματικά τους σε επενδύσεις τότε βελτιώνεται η ζωή μας, για παράδειγμα νοσοκομεία, σχολεία, έργα ύδρευσης κτλ.

---

⁷ http://www.eaee.gr/cms/index.php?option=com_content&view=article&id=210&Itemid=201&lang=el

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο Κοινωνική Ασφάλιση

Εξέλιξη της Κοινωνικής Ασφάλισης

Διεθνείς εξελίξεις

Στο διεθνή χώρο οι κοινωνικές ασφαλίσεις κάνουν την εμφάνιση τους στις 17.11.1881, όταν ο γερμανός καγκελάριος von Bismarck διακήρυξε σε αυτοκρατορικό διάγγελμα ότι ο ρόλος του κράτους πρέπει να επεκταθεί, σύμφωνα με τα διαθέσιμα μέσα για την κοινωνική ευημερία όλων και ιδιαίτεροι των άπορων πολιτών.

Πολλοί θεωρούν τη Γερμανία χώρα που διαπλάστηκε ο θεσμός των κοινωνικών ασφαλίσεων. Πραγματικά για πρώτη φορά, με τα νομοθετικά μέτρα που ακολούθησαν (ασφάλιση ασθένειας 1883, ασφάλιση εργατικών ατυχημάτων 1884, ασφάλιση γηρατειών και αναπηρίας 1889, ασφάλιση θανάτου 1911 και ασφάλιση ανεργίας 1927), καθιερώθηκε εκεί γενικό σύστημα υποχρεωτικής ασφάλισης των εργαζομένων. Η χρηματοδότηση στηριζόταν σε εισφορές εργοδοτών και μισθωτών. Υπήρχε μάλιστα και ανεξάρτητη διοικητική συγκρότηση για τη λειτουργία των διάφορων ασφαλιστικών κλάδων. Το γερμανικό σύστημα μ' επουσιώδεις παραλλαγές ακολούθησαν διαδοχικά η Αυστροουγγαρία, η Νορβηγία, η Ρωσία κ.ά. Στην Αγγλία οι κοινωνικές ασφαλίσεις εισάγονται στις 16.12.1911 με νομοθέτημα που κάλυπτε τους κινδύνους ασθένειας, αναπηρίας και ανεργίας. Σε πρώτη φάση το σύστημα φιλοδοξούσε να συμπληρώσει τις μέχρι τότε παροχές κοινωνικής πρόνοιας και αλληλοβοήθειας από ιδιωτικούς φορείς. Το 1942 αναμορφώθηκε το σύστημα στα πρότυπα του θεσμού της κοινωνικής ασφάλειας μετά από ειδικό σχεδιασμό του λόρδου Beveridge, που είχε μεγάλο διεθνή αντίκτυπο. Σύμφωνα με τις αντιλήψεις εκείνες το κράτος έπρεπε να εξασφαλίζει με δημόσιες υπηρεσίες ένα ελάχιστο όριο αγαθών και ευκαιριών στους πολίτες, γιατί ο φόβος της ένδειας παρέλυε τις δημιουργικές τους ικανότητες. Καθιερώθηκε λοιπόν ένα σύστημα πλατιάς αναδιανομής του εθνικού εισοδήματος σε όλες τις κοινωνικές τάξεις με πρότυπο το νεοζηλανδικό σύστημα, που είχε (από το 1938) προηγηθεί.

Από το 1975 ωστόσο εκδηλώθηκαν και τάσεις για επιστροφή στο κλασικό (ανταποδοτικό εισφορών - παροχών) μοντέλο της κοινωνικής ασφάλισης. Παρά τον έντονα βιομηχανικό της χαρακτήρα η Γαλλία καθιέρωσε με αρκετή καθυστέρηση, μόλις το 1930, σύστημα υποχρεωτικής ασφάλισης. Αυτό οφείλεται στις αντιδράσεις των θιγόμενων επαγγελματικών κύκλων (εργοδοτών και γιατρών) και των ανεξάρτητων ταμείων αλληλοβοήθειας της εποχής. Με νόμο στις 30.4.1930 οργανώθηκε γενική υποχρεωτική ασφάλιση για περισσότερα επαγγέλματα, πράγμα που ενίσχυσε την αλληλεγγύη μεταξύ των ασφαλισμένων. Με νόμο εξάλλου στις 11.3.1932 ιδρύθηκε ασφάλιση οικογενειακών βαρών για πρώτη φορά στην Ευρώπη. Το γαλλικό σύστημα παρουσιάζει μέχρι σήμερα αρκετά πολύπλοκη δομή, εξαιτίας της παράλληλης λειτουργίας σημαντικών ταμείων αλληλοβοήθειας.

Οι κοινωνικές ασφαλίσεις εξελίχθηκαν στο διεθνή χώρο όχι μόνο με πρωτοποριακές ρυθμίσεις εθνικών νομοθεσιών, αλλά και με σημαντικές διακηρύξεις και διεθνείς συμβάσεις. Με τη διακήρυξη λ.χ. της Φιλαδέλφειας (1944) υπογραμμίστηκε, κάτω από την επίδραση των αρχών του Ατλαντικού Χάρτη (14.8.1941), ότι «η φτώχεια οπουδήποτε κι αν βρίσκεται αποτελεί κίνδυνο για την ευημερία όλων». Έτσι αναγνωρίστηκε επίσημα η αποστολή της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας να διαδώσει, με διεθνείς συμβάσεις ή με άλλο τρόπο, συγκεκριμένα μέτρα κοινωνικής βοήθειας. Απώτερος στόχος θεωρήθηκε η εξασφάλιση στοιχειωδών εισοδημάτων και πλήρων ιατρικών φροντίδων σε όσους έχουν ανάγκη προστασίας.

Επίσης το 1952 συμφωνήθηκε στην 35η Διεθνή Συνδιάσκεψη Εργασίας η κατάρτιση διεθνούς σύμβασης (με αριθμό 102) για τα ελάχιστα όρια κοινωνικής ασφάλειας. Πρόκειται για την πιο συστηματική μέχρι σήμερα καταγραφή των κοινωνικών παροχών (ιατρικής περίθαλψης, επιδόματος ασθένειας, βοηθήματος ανεργίας, συντάξεων γηρατειών, αναπηρίας και θανάτου, προστασίας εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών νόσων, παροχών μητρότητας και οικογενειακών επιδομάτων).

Εξελίξεις στον ελληνικό χώρο

Το Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης αποτελεί τον κύριο άξονα του Ελληνικού μοντέλου κοινωνικής προστασίας. Η λειτουργία του επιδιώκει την κάλυψη των κινδύνων που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι, χορηγώντας διάφορες παροχές και υπηρεσίες. Πρόκειται για ένα

σύστημα κύριας και επικουρικής δημόσιας ασφάλισης, το οποίο λειτουργεί με βάση αυτόνομους ασφαλιστικούς φορείς.⁸

Οι κοινωνικές ασφαλίσεις έχουν μεγάλη προϊστορία στον ελληνικό χώρο. Ήδη από τον 6^ο αι. π.Χ. συναντάμε στην αρχαία Ελλάδα ίχνη κοινωνικής ασφάλισης κατά της ασθένειας. Υπήρχε ο θεσμός των «δημοσιευόντων ιατρών», οι οποίοι εκλέγονταν από την πόλη προκειμένου να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους έναντι ορισμένης αμοιβής(ιατρικά τέλη) στους πολίτες. Επίσης, θα μπορούσαμε να παραληρήσουμε τα βοηθήματα που χορηγούσε η «εκκλησία του δήμου» σε ορισμένους ανάκανους προς εργασία πολίτες με τις σημερινές συντάξεις αναπηρίας. Οι δικαιούχοι αυτών των επιδομάτων εξετάζονταν κάθε χρόνο από τη «βουλή των πεντακοσίων» προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη όλων των απαραίτητων προϋποθέσεων για την λήψη τους.

Στη **βυζαντινή περίοδο** υπήρχε εκτεταμένη ιδρυματική περίθαλψη των άπορων πολιτών, με την Αγία Ελένη και τον συγκλητικό Εύβουλο να είναι οι ιδρυτές των πρώτων νοσοκομείων. Λειτουργήσαν επίσης εκείνη την περίοδο πολλά ορφανοτροφεία, γηροκομεία και άλλα κοινωφελή ιδρύματα για την παροχή βοήθειας στους πολίτες. Η χρονική περίοδος από το **1860 μέχρι το 1930** μπορεί να χαρακτηριστεί ως κλασική περίοδος των κοινωνικών ασφαλίσεων καθώς οι τότε εξελίξεις σημάδεψαν και διαμόρφωσαν την δομή του κοινωνικοασφαλιστικού μας συστήματος μέχρι σήμερα.⁹ Η απόλυτη ελευθερία της οικονομίας και η βιομηχανοποίηση της παραγωγής δημιούργησαν τόσες αδικίες και κινδύνους που οδήγησαν στην επιτακτική ανάγκη ύπαρξης υποχρεωτικών νόμων. Άρχισαν τότε να λειτουργούν πολλοί ασφαλιστικοί φορείς για την προστασία των εργαζομένων στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.

Κατά τη διάρκεια της **κλασικής περιόδου** στην Ελλάδα παρατηρείται η εισαγωγή της κοινωνικής ασφάλισης σε ένα πρωταρχικό στάδιο διαμόρφωσης, με την ίδρυση των πρώτων αλληλοβοηθητικών ταμείων(1836) για τους εργαζόμενους στην εμπορική ναυτιλία και σε άλλους κλάδους, ενώ αργότερα διατυπώνεται ο ιδρυτικός νόμος του Ν.Α.Τ(Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο-1861).

---

⁸ <http://akrivopoulouchristina.wordpress.com/2010/03/15/η-έννοια-της-κοινωνικής-ασφάλισης>

⁹ Καλαντζόπουλος, (1973), «Εισαγωγή εις την ιστορία των ελληνικών κοινωνικών ασφαλίσεων», ΕΔΚΑ

Αμέσως μετά το 1860 παρατηρείται η νομοθετική δραστηριότητα, όπου με το άρθρο 31 του νόμου για τα μεταλλεία (1861) δημιουργήθηκε κεφάλαιο προστασίας των μεταλλωρύχων και αργότερα ίδρυση ειδικού ταμείου για την υλοποίηση της προστασίας.

Ο νόμος 2868/22 έδωσε μεγάλη ώθηση για την δημιουργία ασφαλιστικών ταμείων στις μεγάλες ιδιωτικές επιχειρήσεις, όπου καθιέρωσε ενιαίους υποχρεωτικούς κανόνες για την σύσταση, οργάνωση και λειτουργία των ταμείων ασφάλισης μισθωτών σε εμπορικές και βιομηχανικές επιχειρήσεις(ταμείο Νομικών κτλ.). Πολλά από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των πρώτων ασφαλιστικών μας φορέων προσομοιάζουν με την σημερινή δομή των κοινωνικών ασφαλίσεων(π.χ αναδιανομή εισοδημάτων με βάση τις ασφαλιστικές εισφορές, χορήγηση παροχών για προκαθορισμένους κινδύνους κτλ.).

Η νεότερη περίοδος κοινωνικών ασφαλίσεων ξεκινάει το 1929 όταν ο τότε πρωθυπουργός Ελ. Βενιζέλος πρότεινε τη δημιουργία εθνικού συστήματος ασφαλιστικής προστασίας των πολιτών.¹⁰ Το 1932 ψηφίζεται ο Ν.5732, ο οποίος δεν εφαρμόζεται αφού αντικαταστάθηκε από το Ν. 6296/34 «περί ιδρύσεως ιδρύματος κοινωνικών ασφαλίσεων» , έτσι γενικεύτηκε η ασφαλιστική κάλυψη των μισθωτών του αστικού χώρου και συστάθηκε το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ). Ο νόμος προέβλεπε τη δημιουργία ενιαίου ασφαλιστικού φορέα για ολόκληρο τον πληθυσμό και απαγόρευε τη σύσταση νέων ταμείων «κύριας ασφάλισης». Παρόλα αυτά όμως συνεχίστηκε η δημιουργία πάσης φύσεως και παντός τύπου νέων κλαδικών ασφαλιστικών οργανισμών και δεν καθιερώθηκε ένα ενιαίο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης των μισθωτών, γιατί δεν προέβλεψαν την ένταξη των ήδη υφιστάμενων ασφαλιστικών ταμείων σε αυτό. Το 1979 επεκτείνεται η επικουρική ασφάλιση σε όλους τους μισθωτούς του ιδιωτικού τομέα με τον ν. 997/79 με την σύσταση ενός νέου ταμείου του ΕΤΕΑΜ, το οποίο 32 χρόνια μετά εξακολουθεί να λειτουργεί σε υβριδική μορφή, με μηδενική διοικητική υποδομή και τεράστια ελλείμματα.

Σήμερα ισχύει (μετά από πολλές τροποποιήσεις) ο νόμος ΑΝ 1846/51, ωστόσο έχουμε δύο ακόμα σημαντικά νομοθετήματα στην κατεύθυνση της επέκτασης των κοινωνικών ασφαλίσεων στο μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού: το Ν. 6234/34 για την ασφάλιση των επαγγελματιών και

---

¹⁰ Αγαλλόπουλος Χ. (1955), «Η Κοινωνική Ασφάλεια», Αθήνα, σελ.22

βιοτεχνών Ελλάδας και το Ν. 4169/61 για την ασφάλιση των αγροτών. Το δικαίωμα συμμετοχής στην κοινωνική ασφάλιση υλοποιείται με διαφορετικό τρόπο σε κάθε χώρα, που αντανακλά την παράδοση, την ιστορία, το επίπεδο ανάπτυξης, την πολιτική και οικονομική φιλοσοφία της. Παρόλα αυτά υπάρχει ουσιαστική σύγκλιση ως προς τους στόχους και τις ευρύτερες επιδιώξεις.

Διαφορές Ιδιωτικής / Κοινωνικής Ασφάλισης

Ο πίνακας¹¹ που ακολουθεί παρουσιάζει τις βασικές διαφορές μεταξύ της ιδιωτικής και της κοινωνικής ασφάλισης.

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ
Ασφάλιση προσώπων και ζημιών	Ασφάλιση προσώπων
Είναι προαιρετική	Είναι υποχρεωτική
Φορέας είναι οι ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες	Φορέας είναι τα ταμεία κοινωνικών ασφαλίσεων του κράτους
Διαχειριστής είναι ο ιδιωτικός φορέας	Διαχειριστής είναι το κράτος
Τα ασφάλιστρα δεν είναι σταθερά	Τα ασφάλιστρα είναι σταθερά ανά κατηγορία
Δεν παρέχεται κρατική ενίσχυση για ζημιές	Παρέχεται κρατική ενίσχυση για ζημιές
Γίνονται έγγραφες συμβάσεις	Δεν γίνονται έγγραφες συμβάσεις
Διέπεται από το ιδιωτικό συμφωνητικό	Διέπεται από το Δημόσιο Δίκαιο
Συμφωνηθέντα ασφάλιστρα και παροχές	Τα ασφάλιστρα και οι παροχές αλλάζουν

¹¹ www.economicmuseum.eu/assets/UserFiles/3/asfalisierot7.pdf

δεν αλλάξουν χωρίς αμοιβαία αποδοχή	μονομερώς από το κράτος
Το ασφάλιστρο πληρώνεται από τον λήπτη της ασφάλισης	Το ασφάλιστρο πληρώνεται από τον ασφαλιζόμενο, τον εργοδότη (αν υπάρχει) και από το κράτος
Το σύστημα διαχείρισης είναι κεφαλαιοποιητικό	Το σύστημα διαχείρισης είναι αναδιανεμητικό
Το ασφάλιστρο είναι ανάλογο με τον κίνδυνο και το ύψος των παροχών	Η εισφορά δεν είναι ανάλογη με τον κίνδυνο και το ύψος των παροχών.

Μορφές Κοινωνικής Ασφάλισης

Λαμβάνοντας υπόψη ιστορικά στοιχεία παρατηρούμε ότι τα συστήματα των κοινωνικών ασφαλίσεων άρχισαν να οργανώνονται κάτω από την πίεση που άσκησαν οργανωμένες ομάδες επαγγελματιών, ενώ ελάχιστα είναι εκείνα που δημιουργήθηκαν κατόπιν θεμελιωμένου κρατικού προγραμματισμού. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στη Ελλάδα το οποίο γι' αυτό το λόγο, αποτελείται από περιστασιακές ρυθμίσεις. Ένας σημαντικός παράγοντας για τη διάρθρωση των συστημάτων κοινωνικών ασφαλίσεων κάθε χώρας είναι η δομή της οικονομίας. Έτσι, όσο μεγαλύτερο είναι το μέσο ετήσιο εισόδημα και γενικότερα η οικονομία μιας χώρας τόσο περισσότερες είναι οι κοινωνικές παροχές του κράτους προς τους ασφαλισμένους του.

Τα **συστήματα κοινωνικής ασφάλισης** έχουν στόχο την προστασία των ασφαλισμένων (εργαζομένων) από διάφορους κινδύνους, με έσοδα που προέρχονται από εισφορές των εργαζομένων, των εργοδοτών και του κράτους. Τα συστήματα αυτά χωρίζονται σε κατηγορίες:

1) Οι ασφαλισμένοι καλύπτουν τις δαπάνες του ασφαλιστικού οργανισμού κοινωνικής προστασίας με την καταβολή της ασφαλιστικής τους εισφοράς και στηρίζονται στην εισφορά τους για να μπορούν να καλύψουν μελλοντικές τους ανάγκες.

2) Οι ασφαλιστικοί φορείς καλύπτουν τις ασφαλιστικές ανάγκες των πολιτών και έχουν συνήθως τη μορφή νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η ασφαλιστική κάλυψη γίνεται από τα κρατικά έσοδα και από τις εισφορές των εργαζομένων και των εργοδοτών.

Οι ασφαλισμένοι που ανήκουν στα ιδρύματα κοινωνικών ασφαλίσεων διακρίνονται σε :

1) Άμεσους ασφαλισμένους , δηλαδή άτομα τα οποία δικαιούνται ασφαλιστική προστασία λόγω της εργασίας που προσφέρουν

2) Έμμεσους ασφαλισμένους , δηλαδή άτομα που δικαιούνται ασφαλιστική προστασία αν έχουν κάποια συγγενική σχέση με τους άμεσα ασφαλιζόμενους.

Τα ασφαλιστικά συστήματα που έχουν αναπτυχθεί στις σύγχρονες κοινωνίες είναι το διανεμητικό σύστημα και το κεφαλαιοποιητικό σύστημα.

Αναφορικά με το διανεμητικό σύστημα παρατηρούμε ότι με τη στενή έννοια του όρου αφορά αποκλειστικά την διανομή συντάξεων από τη μια γωνία στην άλλη, με τον κίνδυνο όμως της δημιουργίας ανισοτήτων. Για να αποφευχθεί αυτό χρειάζεται στήριξη των χαμηλότερων συντάξεων. Οι κύριες πηγές εσόδων στο συγκεκριμένο σύστημα είναι τρεις: οι εργατικές εισφορές, οι εργοδοτικές εισφορές (όπου συχνά μετακυλιέται το βάρος του στους καταναλωτές με τη μορφή έμμεσων φόρων σε αγαθά και υπηρεσίες) και η κρατική εισφορά (γενική και προοδευτική φορολογία). Στην κρατική χρηματοδότηση σημαντικό ρόλο παίζουν επίσης και οι κοινωνικές-πολιτικές συνθήκες.

Όπως αναφέρει και ο Υφαντόπουλος Ι. στο «Η κοινωνική ασφάλιση του ΤΣΑΥ» 2002, για να είναι λειτουργικό αυτό το σύστημα αρκούν 4 ασφαλισμένοι με μέσο μισθό περίπου 1.000 € και εισφορές 30% για να ζει αξιοπρεπώς ένας συνταξιούχος, να καλύπτονται οι διοικητικές δαπάνες των ταμείων και να δημιουργηθεί ένα επαρκές αποθεματικό.

Η συγκεκριμένη σχέση απέχει μακράν σήμερα από την πραγματικότητα, αφού η σχέση συνταξιούχων / εργαζομένων έχει επιβαρυνθεί. Αυτό συμβαίνει λόγω της γήρανσης του

πληθυσμού, (μειωμένα ποσοστά γεννήσεων) με αποτέλεσμα οι συνταξιούχοι να είναι περισσότεροι από τους εργαζόμενους και έτσι τα έσοδα να μην καλύπτουν τα έξοδα. Η μείωση των εσόδων επηρεάζεται άμεσα επίσης και από την αύξηση της ανεργίας.

Ορισμένα χαρακτηριστικά γνωρίσματα αυτού του συστήματος είναι η υποχρεωτική καταβολή των εισφορών τόσο από τους εργαζόμενους όσο και από τους εργοδότες. Με αυτόν τον τρόπο διευκολύνεται το κράτος στην πραγματοποίηση των στόχων που τίθενται για την κοινωνική αλληλεγγύη. Επιπλέον διευκολύνεται η τιμαριθμική αναπροσαρμογή των συντάξεων καθώς είναι και η μεταβολή των υποχρεώσεων για χρηματοδότηση της σύνταξης στο μέλλον.

Αρνητικά αντιμετωπίζεται το συγκεκριμένο σύστημα λόγω των στρεβλώσεων που προκαλεί στην οικονομία. Ο ρυθμός αύξησης των συνολικών αποδοχών υπερβαίνει την οριακή αποδοτικότητα του κεφαλαίου. Μεγάλη θεωρείται η αναξιοπιστία του συστήματος λόγω της μείωσης του κινήτρου για εργασία. Αυτό εξαρτάται όταν υπάρχει σύνδεση ύψους της εισφοράς και της προοδευτικής σύνταξης σε κάθε γενιά.

β) το κεφαλαιοποιητικό σύστημα. Η λειτουργικότητα του επόμενου συστήματος στηρίζεται στην παραδοχή ότι η παρούσα αξία των υποχρεώσεων του ασφαλιστικού φορέα = παρούσα αξία των περιουσιακών του στοιχείων. Έτσι λοιπόν τα έσοδα από τις εισφορές δημιούργησαν ένα κεφάλαιο το οποίο στη συνέχεια επενδύεται. Βασικό θετικό στοιχείο του συγκεκριμένου συστήματος θεωρούνται οι δημιουργικές αλλαγές. Έτσι δημιουργείται αδυναμία το γεγονός ότι κατά τη διάρκεια της εργασίας το άτομο μπορεί να μην μεριμνά για τη δημιουργία αποθεματικών.

Επίσης, τα ασφαλιστικά συστήματα μπορούν να διακριθούν ανάλογα με το ποιος χρηματοδοτεί τις ανάγκες τους. Στην πρώτη μορφή, οι ίδιοι οι ασφαλισμένοι καλύπτουν τις δαπάνες του ασφαλιστικού οργανισμού στον οποίο ανήκουν, καταβάλλοντας καθορισμένες ασφαλιστικές εισφορές. Υπό αυτό το πρίσμα λειτουργούν και οι περισσότερες ασφαλιστικές εταιρείες.

Η άλλη μορφή κοινωνικής ασφάλισης παρέχεται από τους ασφαλιστικούς φορείς, που συνήθως έχουν μορφή νομικού προσώπου Δημοσίου Δικαίου και οι οποίοι λειτουργούν υπό κρατική εποπτεία. Κάτω από αυτές τις συνθήκες η ασφαλιστική κάλυψη χρηματοδοτείται από έσοδα του

κρατικού προϋπολογισμού αλλά και από εισφορές εργαζομένων και εργοδοτών. Μέσω του συστήματος αυτού εξασφαλίζονται οικονομικές παροχές, σε περίπτωση ανάγκης, σε όλους τους εργαζόμενους.

Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης

Ασφαλιστικός φορέας ονομάζεται η οργάνωση προσώπων και μέσω η οποία προσφέρει κοινωνική ασφάλιση και λειτουργεί είτε ως νομικό πρόσωπο δημόσιου δικαίου είτε ως υπηρεσία άλλων νομικών προσώπων. Οι φορείς είναι νομικά πρόσωπα δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου. Οι φορείς της κοινωνικής ασφάλισης, δημόσιου χαρακτήρα, διακρίνονται ανάλογα με τις παροχές τους σε τέσσερις κατηγορίες:¹²

Οι ασφαλιστικοί φορείς διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες με βάση κάποια χαρακτηριστικά, οι οποίες είναι οι εξής:

1)Ανάλογα με το βαθμό εξάρτησης από την κρατική εξουσία : Όπως αναφέραμε και παραπάνω ο θεσμός της κοινωνικής ασφάλισης δύναται να λειτουργεί μέσω κρατικών υπηρεσιών. Η Υπηρεσία Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους καθώς και η Υπηρεσία Περίθαλψης Δημόσιων Υπαλλήλων του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας αποτελούν τα πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα. Εδώ, λοιπόν, το Δημόσιο είναι ο ασφαλιστικός φορέας και όχι οι συγκεκριμένες υπηρεσίες. Ακόμη υπάρχουν φορείς με νομική προσωπικότητα που το κράτος τους δίνει τη δυνατότητα άσκησης της δημόσιας εξουσίας. Τέλος μπορεί και να υπάρχουν ασφαλιστικοί φορείς χωρίς ιδιαίτερη νομική προσωπικότητα όπως για παράδειγμα οι ειδικοί λογαριασμοί.

2)Ανάλογα με τον αυτοδύναμο χαρακτήρα της προστασίας: Οι οργανισμοί που ιδρύθηκαν για να χορηγούν τις βασικές παροχές κοινωνικής ασφάλισης σε μια ομάδα ασφαλισμένων ονομάζονται φορείς κύριας ασφάλισης. Αυτοί οι φορείς υποδιαιρούνται σε γενικούς και ειδικούς φορείς. Οι γενικοί φορείς κύριας ασφάλισης δημιουργούνται με νομοθετήματα που καλύπτουν διάφορες ομάδες εργαζομένων. Οι ειδικοί φορείς κύριας ασφάλισης καλύπτουν αποκλειστικά τους

---

¹² Μουσουήρης Ευάγγελος, «Γενικές αρχές και σύγχρονες τάσεις της κοινωνικής ασφάλειας», Αθήνα

εργαζόμενους σε βιομηχανίες και επιχειρήσεις και βασίζεται στο νόμο 2868/22. Επιπλέον, οι οργανισμοί που ιδρύθηκαν για τη βελτίωση της θέσης των ασφαλισμένων ονομάζονται φορείς επικουρικής ασφάλισης. Γενικός φορέας επικουρικής ασφάλισης των μισθωτών είναι το ΙΚΑ ενώ ειδικός φορέας επικουρικής ασφάλισης των μισθωτών αλλά και των ελεύθερων επαγγελματιών είναι πολλοί.

3) Ανάλογα με την περιοδικότητα των ασφαλιστικών παροχών: Οι περισσότεροι ασφαλιστικοί φορείς καλύπτουν ορισμένους κινδύνους όποτε εμφανιστούν και λέγονται φορείς διαρκών παροχών. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν όλα τα ταμεία των συντάξεων και της υγείας. Βέβαια υπάρχουν και ασφαλιστικοί φορείς που χορηγούν μία μόνο παροχή όταν εμφανιστεί ο ασφαλιστικός κίνδυνος.

Παροχές Κοινωνικής Ασφάλισης

Το βασικότερο τμήμα της μελέτης της κοινωνικής ασφάλισης θεωρείται τα είδη και η ποιότητα των παροχών που προσφέρει στα μέλη της. Οι παροχές που δίνουν οι διάφοροι φορείς κοινωνικής ασφάλισης είναι δύσκολο να εκτιμηθούν λόγω των μεγάλων ποσοτικών και ποιοτικών διαφορών στις ασφαλιζόμενες κοινωνικές ομάδες. Είναι σημαντικό να γνωρίζουμε επακριβώς τις κοινωνικές ομάδες που χρειάζονται ασφαλιστική κάλυψη προκειμένου να απαιτήσουμε το ελάχιστο αντίτιμο της εισφοράς τους για να μπορέσουμε μετά να προχωρήσουμε στις παροχές που και οι ίδιες οι ομάδες απαιτούν από το κράτος. Σήμερα οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης προχωρούν σε μια σειρά παροχών σε επίπεδο οικονομικό και υπηρεσιών οι οποίες σε γενικές γραμμές θεωρούνται πλήρεις. Το πρόβλημα που γεννάται είναι ότι οι παροχές δεν βρίσκονται σε ένα επαρκές επίπεδο ποιότητας και αναβάθμισης της ζωής των ασφαλισμένων.

Ουσιαστικά θα πρέπει να καλύπτονται θέματα αποτελεσματικότητας όπως η επιτυχημένη και γρήγορη αποκατάσταση της υγείας των ασθενών, η πρόληψη επιπλοκών, ο προσδιορισμός επαρκούς εισοδήματος για τις ασθενείς κοινωνικές ομάδες (συνταξιούχοι, άνεργοι, πληγέντες από φυσικές καταστροφές) καθώς και θέματα συνθηκών της παροχής υπηρεσιών, όπως ο

βαθμός άνεσης που εξασφαλίζεται στον ασθενή, ο σεβασμός στο άτομό του, η έλλειψη γραφειοκρατικών διαδικασιών κλπ.

Ωστόσο, η σημερινή πραγματικότητα δεν ανταποκρίνεται στους στόχους και τις αξίες του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης. Συγκεκριμένα στον τομέα των υπηρεσιών υγείας παρατηρείται η λειτουργία ιδιωτικών ιατρείων από γιατρούς, οι οποίοι εργάζονται σε φορείς κοινωνικής ασφάλισης (ΙΚΑ, ΟΓΑ, κλπ) υποχρεώνοντας ουσιαστικά τους ασθενείς να τους δέχονται στα δικά τους ιατρεία, με την αιτιολογία της καλύτερης εξυπηρέτησης. Φυσικά αυτή η παροχή είναι επ'αμοιβή του γιατρού, διπλάσια απ'οτι αμείβεται από το Κράτος και παρά το ότι ο ασφαλισμένος πληρώνει εισφορές στο Κράτος για δωρεάν περίθαλψη. Επιπλέον παρατηρείται μεγάλος χρόνος αναμονής στα ιατρεία για εξέταση, λόγω της έλλειψης επαρκούς αριθμού ιατρών και της μεγάλης ποσότητας ασθενών. Ελλείψεις γιατρών και υποδομών κυρίως στις αγροτικές περιοχές. Μεγάλο αγκάθι αποτελεί ο χρωματισμός των ιατρών από τους ασθενείς (πλέον των νομικών εισφορών που πληρώνουν). Είναι ένα γεγονός που αντιστοιχεί καθαρά στην ελληνική πραγματικότητα και συνδέεται με την ψυχολογική ευφορία του ασθενή και των συγγενών του στο πρόσωπο του γιατρού για τις υπηρεσίες που παράσχει. Ωστόσο αυτό καταλήγει σε γάγγραινα του συστήματος από ορισμένους γιατρούς οι οποίοι εκμεταλλεύονται τη δύσκολη κατάσταση των ασθενών και ζητούν επιπλέον χρηματισμό (πέραν του νόμιμου μισθού τους) για να παράσχουν τις αυτονόητες υπηρεσίες τους.

Μια από τις σημαντικότερες μορφές παροχών στην κοινωνική ασφάλιση αποτελεί η παροχή σε χρήμα. Η απώλεια εισοδήματος λόγω ασθενείας, ανεργίας ή ειδικών καταστάσεων (π.χ αναπηρίας) συνεπάγεται την ανάγκη διασφάλισης του εισοδήματος του ασφαλιζόμενου κατά το διάστημα της ανικανότητάς του για εργασία. Έτσι λοιπόν έχει θεσπιστεί από τον νομοθέτη, υποχρέωση στον εργοδότη καταβολής του μισθού ή μέρος του για ορισμένο χρονικό διάστημα καθώς και ασφαλιστική κάλυψη σε περίπτωση που η εισφορά του εργοδότη είναι περιορισμένη και υπάρχει κίνδυνος διασφάλιση του μισθωτού και της οικογένειάς του.

Επίσης ειδικές παροχές όπως έξοδα κηδείας, επίδομα μητρότητας προήλθαν από την αδυναμία του ασφαλισμένου να ανταπεξέλθει σε έκτακτα γεγονότα (θάνατος, γέννηση παιδιού).

Οι παροχές ασθενείας σε χρήμα, επιδόματα ασθενείας προβλέπονται σε περίπτωση ασθένειας του άμεσα ασφαλισμένου. Αφορούν τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό και αποσκοπεί στην αναπλήρωση του εισοδήματος του μισθωτού από την εργασία λόγω ασθενείας. Το ύψος της επιδότησης είναι χαμηλό με αυστηρές προϋποθέσεις χορήγησης για λόγους ενθάρρυνσης του εργαζόμενου για επαναφορά στην εργασία το συντομότερο. Εδώ μπορεί να γίνει σύνδεση και με τα επιδόματα ανεργίας, τα οποία επίσης αποτελούν ένα χαμηλό μέρος του τελευταίου βασικού μισθού που δούλεψε ο εργαζόμενος. Έχουν διάρκεια για 1 έτος περίπου και αποτελούν ακανθώδες ζήτημα για την υπάρχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας. Μικρότερη αλλά εξίσου σημαντικής διάστασης αποτελούν και άλλου είδους επιδόματα που δίνονται σε συγκεκριμένες ομάδες μισθωτών όπως το επιστημονικό επίδομα, επίδομα τριετίας, αλλά και επίδομα γάμου, τέκνων, μητρότητας, επιδόματα προϊσταμένων. Αυτού του είδους τα επιδόματα προσαρμόζονται ανάλογα με την πολιτική της εκάστοτε επιχείρησης.

Σημαντική μορφή κοινωνικής ασφάλισης είναι η συνταξιοδότηση των ασφαλισμένων. Μορφές συνταξιοδότησης αποτελούν οι συντάξεις γήρατος, αναπηρίας, επιζώντων, ατυχήματος κλπ. Για την σύνταξη γήρατος, βασική προϋπόθεση είναι η συμπλήρωση ενός ορίου ηλικίας και ενός ορισμένου χρόνου ασφαλίσεως. Ο χρόνος παραμονής στην ενεργό δράση αποτελεί ουσιαστικό παράγοντα του ύψους των συντάξεων. Συνεπώς η επίτευξη ενός ικανοποιητικού ύψους συντάξεως με μια λογική σχετικά επιβάρυνση των εισφορών των ασφαλισμένων και των εργοδοτών δεν μπορεί να γίνει εάν δεν προβλέπεται μια υψηλή ηλικία συνταξιοδότησης. Σε ότι αφορά το χρόνο υπαγωγής στην ασφάλιση για την εδραίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, αρχικός στόχος ήταν η αποτροπή υπέρμετρης επιβάρυνσης του φορέα ασφάλισης. Ωστόσο αυτό οδήγησε στην κοινωνική αδικία της απώλειας του δικαιώματος συνταξιοδότησης για ασφαλισμένους που ασφαλίστηκαν σε μεγάλη ηλικία. Σήμερα τα γενικά όρια συνταξιοδότησης ανέρχονται στα 65 έτη με χρόνο ασφαλισιμότητας τις 10.500 ημέρες. Εκκρεμούν ωστόσο ζητήματα όπως της εξίσωσης των ορίων ηλικίας σε ιδιωτικό και δημόσιο τομέα για άνδρες και γυναίκες, τη μείωση (συγχώνευση) των φορέων ασφάλισης προκειμένου να μειωθούν τα ελλείμματα από πλεονασματικά ταμεία που υπάρχουν, την επανεξέταση της λίστας των επαγγελματιών που ανήκαν στα βάρεια και ανθυγιεινά (μείωση της συγκεκριμένης κατηγορίας). Η γενική πεποίθηση σήμερα είναι ότι για να έχει βιωσιμότητα το υπάρχον ζήτημα θα πρέπει να αυξηθούν τα όρια ηλικίας, να περικοπούν κάποιες χρηματικές παροχές, να αλλάξει ο τρόπος

υπολογισμού των συντάξεων (σύνολο εργασιακού βίου στο σύνολο της τελευταίας καλύτερης 5ετίας μισθολογικά), να συγχωνευθούν περαιτέρω τα ταμεία. Αυτά τα μέτρα πρέπει να ληφθούν λόγω της μεγάλης αύξησης του αριθμού των συνταξιούχων και της μείωσης του αριθμού των εργαζομένων.

Σύμφωνα με πρόσφατες στατιστικές 1,5-2 εργαζόμενοι συντηρούν 1 συνταξιούχο. Πρέπει να δοθούν κίνητρα για παραμονή στην εργασία μετά την συμπλήρωση της ηλικίας συνταξιοδότησης, να καταπολεμηθεί το ζήτημα της ανεργίας προκειμένου να αυξηθεί το εργατικό δυναμικό και η συνεισφορά του στα ταμεία και να καταπολεμηθεί το ζήτημα της εισφοροδιαφυγής.

Ένα άλλο είδος συνταξιοδότησης είναι η σύνταξη αναπηρίας. Χορηγείται ανεξαρτήτως ηλικίας αρκεί να έχει συμπληρωθεί ένα ελάχιστο όριο ασφάλισης και να διαπιστωθεί η αναπηρία. Σήμερα, βρίσκεται στα πρώτα σχέδια των ιθυνόντων περιορισμού αυτού του είδους οι παροχές, αφού παρατηρήθηκε ιδιαίτερα στη χώρα μας, η ύπαρξη μεγάλου αριθμού ασφαλισμένων να παίρνουν συντάξεις αναπηρίας χωρίς ουσιαστικά να το δικαιούνται. Στους περισσότερους φορείς, η αναπηρική σύνταξη βγαίνει όταν διαπιστωθεί σημαντική αναπηρία άνω του 65%. Δηλαδή εξετάζεται εάν ο ανάπηρος μπορεί να κερδίσει μεγαλύτερο από το 1/3 του εισοδήματος ενός υγιούς μισθωτή. Πρέπει να σημειώσουμε ότι στη χώρα μας παρατηρούνται μεγάλα ποσοστά προσφυγής σε αυτού του είδους τις συντάξεις που σε κάποιο βαθμό δικαιολογείται λόγω διαφορετικής νοοτροπίας του λαού μας.

Άλλη μια μορφή συνταξιοδοτικής παροχής είναι οι συντάξεις επιζώντων. Δηλαδή σε περίπτωση θανάτου του δικαιούχου, η σύνταξη απονέμεται στα μέλη της οικογένειά του (σύζυγος, παιδιά). Εάν δεν υπάρχουν σύζυγος ή παιδιά, η σύνταξη δίνεται στους γονείς ή στα εγγόνια. Σε περίπτωση θανάτου της ασφαλισμένης συζύγου, ο σύζυγος δε δικαιούται τη σύνταξή της, παρά μόνο εάν είναι άπορος ή ανίκανος για κάθε εργασία. Βασική προϋπόθεση χορήγησής της είναι η συμπλήρωση ορισμένου χρόνου ασφάλισης.

Για να αποδοθεί σύνταξη του αποθανόντος συζύγου στη σύζυγό του, θα πρέπει να έχουν συμπληρωθεί 2 χρόνια έγγαμου βίου. Εάν όμως ο θάνατος έχει επέλθει από εργατικό ατύχημα, αυτή η προϋπόθεση δεν έχει ισχύ.

Άλλη μια μορφή συνταξιοδότησης είναι η σύνταξη εργατικού ατυχήματος και επαγγελματικής ασθένειας όπου δίνεται ανεξάρτητα από την ηλικία και τον χρόνο ασφάλισης. Με τα εργατικά ατυχήματα εξομοιώνονται τα ατυχήματα που συμβαίνουν στο δρόμο, κατά την μετάβαση ή την επιστροφή από την εργασία. Μάλιστα υπήρχε η δυνατότητα, άτομο που έπεσε θύμα ατυχήματος πηγαίνοντας στην εργασία του πρώτη μέρα να δοθεί σύνταξη. Σήμερα και αυτού του είδους η συνταξιοδότηση υπόκειται σε περιορισμό.

Παράλληλα, οι ασφαλιστικές παροχές της κοινωνικής ασφάλισης θα μπορούσαν να κατηγοριοποιηθούν και με βάση τη χρονική διάρκεια τους ως εξής:

1) Παροχές Μακράς Διάρκειας

Οι παροχές μακράς διάρκειας κατηγοριοποιούνται ως εξής:

- Γήρας: Χορήγηση σύνταξης με τη συμπλήρωση ορισμένης ηλικίας και την ύπαρξης απαραίτητων προσώπων.
- Θάνατος: Μεταβίβαση συντάξεως στους συγγενείς του εκλιπόντος κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις.
- Αναπηρία: Αναπηρική σύνταξη λόγω επαγγελματικού ή μη-επαγγελματικού ατυχήματος.

1) Παροχές Μικρής Διάρκειας (προσωρινής ανικανότητας)

- Ανεργία: Παροχή εισοδήματος που αντικαθιστά το μισθό σε περίπτωση που κάποιος δεν εργάζεται.
- Υγειονομική Περίθαλψη: Επίδομα που καλύπτει τα έξοδα περίθαλψης του ασφαλιζόμενου ή των οικείων του, τα οποία μπορεί να έχουν προκύψει λόγω ασθένειας, μητρότητας, ατυχημάτων κτλ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (Ν.Α.Τ.)

Το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (Ν.Α.Τ) αποτελεί το βασικό ίδρυμα κοινωνικής προστασίας των Ελλήνων ναυτικών. Ιδρύθηκε το 1861 με τον Νόμο ΧΛΘ μετά από παρέμβαση της Βασίλισσας Αμαλίας, η οποία οραματιζόταν έναν εθνικό φορέα ασφάλισης για τους Έλληνες ναυτικούς πρωτοποριακό για τα τότε δεδομένα. Το Ν.Α.Τ. μάλιστα είναι ο πρώτος Οργανισμός Κοινωνικής Ασφάλισης που ιδρύθηκε στη χώρα μας και από τους πρώτους σε Ευρωπαϊκό επίπεδο στη σύγχρονη εποχή (Ν.Α.Τ., 1961).

Σήμερα το Ν.Α.Τ. αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΙΔΔ) και βρίσκεται πλέον υπό την εποπτεία του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη (Προεδρικό Διάταγμα 50/2010, ΦΕΚ 89 Α'/16-6-2010), έχοντας ως κύριο σκοπό την ασφάλιση των εργαζομένων στη θάλασσα. Από τα έσοδα του το Ταμείο παρέχει μέσω του Οίκου του Ναύτου ιατροφαρμακευτική περίθαλψη στους εν ενεργεία και στους συνταξιούχους ναυτικούς. Η ασφάλιση που παρέχεται σήμερα από το Ν.Α.Τ. είναι τόσο συνταξιοδοτική όσο και επικουρική, η επικουρική σύνταξη νομοθετήθηκε σχετικά πρόσφατα με τον Ν.1482 του 1984.(nat.gr).

Στο Ν.Α.Τ. ασφαλίζονται τόσο οι ίδιοι οι ναυτικοί, οι οποίοι λαμβάνουν σύνταξη λόγω γήρατος, ανικανότητας, ατυχήματος και μηνιαία επικουρική σύνταξη, όσο και οι οικογένειες τους, οι οποίες λαμβάνουν τη σύνταξη στην περίπτωση που ο ναυτικός αποβιώσει. Επίσης παρέχεται ιατροφαρμακευτική περίθαλψη μέσω του Οίκου του Ναύτου στους απόμαχους και εν ενεργεία ναυτικούς και τις οικογένειές τους.

Τα έσοδα του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου προέρχονται από τις εισφορές των πλοιοκτητών και των ναυτικών επί των αποδοχών τους, οι οποίες και καταβάλλονται στο νόμισμα πληρωμής των ναυτικών, καθώς και από άλλες πηγές όπως έκδοση αδειών αλιείας, ρυμουλκών, άρση ναυαγίων κλπ. Το Ν.Α.Τ. αποδίδει κάθε χρόνο τα ποσά που εισπράττονται για λογαριασμό του ΕΛΟΕΝ (Ειδικό Λογαριασμό Οικογενειακών Επιδομάτων) και καταβάλλει οικογενειακά επιδόματα στις οικογένειες των εν ενεργεία ναυτικών. Το Ταμείο εκτός των δικών του εσόδων εισπράττει και έσοδα τα οποία τα αποδίδει υπέρ των εξής τρίτων Ταμείων Προνοίας, Ειδικών Λογαριασμών και Κεφαλαίων:

1. Ταμείο Πρόνοιας Αξιωματικών Εμπορικού Ναυτικού (ΤΠΑΕΝ)
2. Ταμείο Πρόνοιας Κατωτέρων Πληρωμάτων Εμπορικού Ναυτικού (ΤΠΚΠΕΝ)
3. Κεφάλαιο Ανεργίας – Ασθενείας Ναυτικών (ΚΑΑΝ)
4. Κεφάλαιο Ναυτικής Εκπαίδευσης (ΚΝΕ)
5. Κεφάλαιο Πλοηγικής Υπηρεσίας (ΚΠΥ)
6. Κεφάλαιο Δυτών (Κ.Δ)
7. Κεφάλαιο Ασφάλισης Επιβατών και Οχημάτων (ΚΑΕΟ)
8. Εστία Ναυτικών (Ε.Ν)
9. Ειδικός Λογαριασμός Οικογενειακών Επιδομάτων (ΕΛΟΕΝ)
10. Κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης Ναυτικών (ΚΕΑΝ)
11. Ναυτικό Μουσείο
12. Ναυτικό Επιμελητήριο της Ελλάδος (ΝΕΕ)

Εξέλιξη Ν.Α.Τ.

Η ανάγκη για την δημιουργία ενός ασφαλιστικού φορέα πρωτοεμφανίστηκε στους προεπαναστατικούς χρόνους, συνέχισε να υφίσταται κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης, ενώ όπως ήταν φυσικό δεν έπαψε να υπάρχει και μετά τη λήξη του πολέμου. Αντιθέτως εκείνη την εποχή προβάλλονταν ως « έκφρασις κοινωνικής αλληλεγγύης και εθνικής ευγνωμοσύνης αλλά και ευρυτέρας σκοπιμότητας δια τους ήρωας και τα θύματα των ναυτικών¹³ αγώνων και τους μετέπειτα βιοπαλεστάς του κύματος»¹⁴.

Σπετσιώτες ήταν εκείνοι που συνέλαβαν την ιδέα και ταυτόχρονα έθεσαν και τα θεμέλια του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου, εφαρμόζοντας ένα υποτυπώδες σύστημα περίθαλψης των ναυτικών. Πρόκειται για ένα Κοινοτικό Ταμείο με το όνομα «Κάσσα». Σε αυτό τα ταμείο όλοι οι πλοίαρχοι των πλοίων που εκτελούν μεταφορές στο εξωτερικό, καταθέτουν το 5% των

---

¹³ Τα στοιχεία αντλήθηκαν και από την έρευνα “ Ιστορία του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου” (των ναυάρχων Λ.Σ. ε.α. Β. Σκαρπέτη, Α. Ζάρκου, Γ. Χατζηγεωργίου, συγγραφή δημοσιογράφου Ευστ. Μπάτη), έκδοση ΝΑΤ, Πειραιάς 1971.

¹⁴ Η Κοινωνικής ασφάλιση στην Ελλάδα, Πρακτικά Διημερίδας του Τμήματος Γυναικείων Ερευνών, Μαρία Σταματέα, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1993, Σελίδες 128-129.

κερδών τους , ενώ τη διαχείριση¹⁵ του ταμείου αυτού την έχει η Δημογεροντία. Τα έσοδα του ταμείου διατίθεντο στους άνεργους ναυτικούς, στους ανάπηρους αλλά στις χήρες και στα παιδιά των εκλιπόντων ναυτικών. Μετά την απόφαση της Εφορίας των Σπετσών, στις 22 Απριλίου του 1821, τα έσοδα του ταμείου διανεμόταν ως εξής: το ένα τρίτο για τα διαμαχόμενα πλοία, το άλλο τρίτο για τους ναύτες και το τελευταίο κομμάτι των εσόδων δίνονταν προς όφελος της Πολιτείας. Η απόφαση αυτή έγινε αργότερα δεκτή και από την Ύδρα και τα Ψαρά. Έξι χρόνια μετά την απόφαση της εφορίας των Σπετσών, εκδίδεται ψήφισμα από την Εθνική Συνέλευση της Τροιζόνας, στις 3 Απριλίου του 1827 και οποίο όριζε:

- I. Οι θαλάσσιοι ναύτες και αξιωματικοί, όσοι βρίσκονται στην υπηρεσία της πατρίδας, θα πληρώνονται κάθε μήνα τον μισθό τους και θα διορίζονται όπου θέλει η Διοίκηση.
- II. Όποιος ναυτικός αριστεύει μαχόμενος κατά των εχθρών θα προβιβάζεται
- III. Οι χήρες και τα ορφανά των ναυτικών που πέθαναν για το καλό της πατρίδας θα έχουν σταθερό οικονομικό πόρο για να ζήσουν.
- IV. Η θεραπεία και η περίθαλψη των τραυματισμένων είναι μέριμνα της Διοίκησης. Όσοι καταστούν ανάικτοι να υπηρετήσουν την πατρίδα θα έχουν τον ίδιο οικονομικό πόρο με της χήρες και τα ορφανά.

Στα έτη που ακολούθησαν εκδόθηκαν ποικίλα διατάγματα χαρακτηριστικά αναφέρουμε, το διάταγμα “περί εμπορικής ναυτιλίας” τον Οκτώβριο του 1833, το διάταγμα “περί του τρόπου καταμετρήσεως των πλοίων” τον Νοέμβριο του 1833, το διάταγμα “περί Οργανισμού των Λιμενικών Αρχών” τον Ιανουάριο του 1834, το διάταγμα “περί ναυτολογίου των ελληνικών εμπορικών πλοίων” τον Αύγουστο του 1834 και το διάταγμα “περί εμπορικού νόμου” τον Απρίλιο του 1835. Το έτος 1836 δημοσιεύονται στην εφημερίδα της κυβερνήσεως δύο διατάγματα¹⁶. Το πρώτο εκδόθηκε από τον Γραμματέα της Επικράτειας επί των Ναυτικών Κριεζή και αφορούσε “το περί αστυνομίας της εμπορικής ναυτιλίας” με το οποίο, προβλέπεται

---

¹⁵ Οι χρονογράφοι αυτής της περιόδου, αναφέρουν, ότι παρατηρήθηκαν και περιπτώσεις κομματαρχικής διαχείρισης.

¹⁶ Η Κοινωνική ασφάλιση των Ναυτικών, Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, Η ιστορική Διαδρομή, Η κρίση, Η προοπτική, Εκδόσεις ΤΖΕΪ ΚΑΙ ΤΖΕΪ ΕΛΛΑΣ, Πειραιάς 2001, Σελίδες 53 – 58.

την ενίσχυση του «Ταμείου Απομαχικού» με το αντίτιμο για την έκδοση των ναυτικών διπλωμάτων και με τα ποσά που προέκυπταν από διάφορες ναυτλιακές παραβάσεις. Περαιτέρω προτείνει «Διευθυντήριο» συγκροτούμενο από τους

α) Πλοίαρχο Α' τάξεως Σαχτούρη,

β) Πλοίαρχο Β' τάξεως Αποστόλη και

γ) Πλοίαρχο Γ' τάξεως Μυριαλή και το οποίο

αποκαλεί «Επιτροπή του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου» ως υπεύθυνο για την παραλαβή των χρημάτων και την απόθεσή τους «εις κιβώτιον με τριπλά κλειδιά κατά τας λεπτομερείς οδηγίας...» Το «κιβώτιον με τριπλά κλειδιά» φυλασσόταν στον Βασιλικό Ναύσταθμο Πόρου.¹⁷ Παράλληλα το δεύτερο διάταγμα αναφερόταν στο «περί σχηματισμού Απομαχικού Ταμείου διά τους Απομάχους».

Η ίδρυση του Ταμείου πραγματοποιείται τελικά το 1861, με τον Νόμο ΧΛΘ, έπειτα από παρέμβαση της Βασίλισσας Αμαλίας, η οποία οραματιζόταν ένα ασφαλιστικό φορέας για τους Έλληνες ναυτικούς πρωτοποριακό για τα τότε δεδομένα¹⁸. Ο νόμος ΧΛΘ λοιπόν, «περί συντάξεων ναυτικών Απομαχικού Ταμείου» ψηφίζεται από την Βουλή, προσυπογράφεται από τον πρόεδρο της Κυβέρνησης και Υπουργό των Ναυτικών Γερουσιαστή Αθ. Α. Μιαούλη, στις 29 Ιουλίου, θεωρείται από τον Υπουργό Δικαιοσύνης Μ. Πουλή την 1 Αυγούστου και δημοσιεύεται στο υπ' αριθμ. φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 5 Σεπτεμβρίου του 1861. Ο Υπουργός των Ναυτικών αναφέρεται στη σπουδαιότητα της θεσμοθέτησης και μεταξύ άλλων υπογραμμίζει ότι το ΝΑΤ δεν ανήκει σε κάποιο ναυτικό νησί αλλά είναι κτήμα όλων των ναυτικών. Επιπρόσθετα αναφέρει ότι δικαιώματα επί του Ταμείου έχουν, αυτοί που ασχολούνται με τη θάλασσα για βιοποριστικούς λόγους, οι πατέρες, οι μητέρες, οι σύζυγοι και τα παιδιά αυτών.

---

¹⁷ Δημοσθένης Μπούκης και Ιωάννης Πειραιοδίφης, Περιοδικό «Περίπλους» τεύχος 76 , σελ. 44, έκδοση του Ναυτικού Μουσείου Ελλάδος, ΙΟΥΛ-ΣΕΠ 2011.

¹⁸ <http://digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/unipi/4239/1/Papakalos.pdf>, Σελίδες 53,54

Από το έτος 1861 και έπειτα ο χαρακτήρας του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου διευρύνεται με ένα σύνολο νόμων, διατάξεων και κανονισμών που ψηφίζονται με σκοπό την ασφάλιση, τη φροντίδα και την περίθαλψη των ναυτικών και όλων όσων έχουν δικαιώματα επ' αυτών. Πιο συγκεκριμένα υποβάλλεται στις 21 Δεκεμβρίου του 1882, στη Βουλή, σχέδιο νόμου, υπογράφεται από τους Υπουργούς ναυτικών Π. Καλλιγά και Οικονομικών Γ. Ρούφο της Κυβέρνησης του Χαρ. Τρικούπη. Παραπέμπεται για επεξεργασία στην ειδική επιτροπή, στην οποία συμμετέχουν οι Βουλευτές των Ναυτικών Δήμων. Η επεξεργασία καθυστερεί και έτσι στις 8 Φεβρουαρίου του 1884 το σχέδιο επανακατατέθηκε αναμορφωμένο. Υπογράφεται στις 17 Απριλίου από τον Πρωθυπουργό και Υπουργό οικονομικών Χαρ. Τρικούπη και τον Υπουργό Ναυτικών Γ. Τομπάζη. Λίγο καιρό αργότερα στις 30 Μαΐου του 1884 δημοσιεύεται ο νέος νόμος στο υπ' αριθμ. 136 ΦΕΚ¹⁹. Ουσιαστικά ο νόμος προβλέπει:

- Την κατάργηση του θεσμού των ‘‘ελέων’’, των χορηγημάτων δηλαδή που παρέχονταν στους άπορους ναυτικούς από την πρόνοια.
- Την θεσμοθέτηση της συνέλευσης των αντιπροσώπων των ναυτικών δήμων με σκοπό την εποπτεία του Ταμείου.
- Την διοίκηση του Ταμείου από τριμελή διοικητική επιτροπή.
- Τον προσδιορισμό των μηνιαίων ασφαλιστικών εισφορών σε σταθερά ποσά, ανεξαρτήτως του ύψους του μηνιαίου μισθού²⁰.
- Τους δικαιούχους σύνταξης και πιο συγκεκριμένα τους ναυτικούς με 20ετή πραγματική υπηρεσία και ηλικία 55 ετών, ή εκείνους που έχουν καταστεί ολικώς ανίκανοι και έχουν 10ετή υπηρεσία, ή κατέστησαν ανίκανοι από εργατικό ατύχημα κατά την ώρα της εργασίας. Επιπρόσθετα προβλέπει ρυθμίσεις για της χήρες, τα ορφανά, τους γονείς, τις άγαμες αδελφές και τα ανήλικα αδέρφια.

---

¹⁹ Άρθρα 92, Κεφάλαιο Εννιά.

²⁰ Τα ποσά αυτά προσδιορίζονταν τότε σε 7,5 δραχμές για τους πλοιάρχους, 3,5 δραχμές για τους ναύτες και 0,25 δραχμές για τους ναυόπαιδες.

- Τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης και του ποσού αυτής²¹ .

Ένας νέος καταστατικός νόμος ΓΣΗΣΤ'6 Ιουλίου 1907²² επιχειρεί να δώσει λύση στο πρόβλημα της οικονομικής κρίσης μιας περίπου δεκαετίας και εισάγεται για ψήφιση στη Βουλή, τον Ιούλιο του 1906. Η ψήφιση του ολοκληρώθηκε μέσα στο επόμενο έτος, δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 6 Ιουλίου του 1907 ενώ τέθηκε σε ισχύ την 1 Ιανουαρίου του 1908, ως νόμος ΓΣΚΣΤ. Ο νόμος επιχειρεί να εκφράσει μια εθνική, κοινωνική και οικονομική πολιτική, αλλά και να διαμορφώσει ταυτόχρονα τον κοινωνικο-ασφαλιστικό χαρακτήρα του Ταμείου. Στους πόρους του ταμείου που προβλέπονται από τον νόμο ΑΡΟΗ/1884, προστίθενται:

- Εργοδοτική, ασφαλιστική εισφορά πλοιοκτητών²³ .
- Εισφορά ξένων ναυτικών που εργάζονται σε ελληνικά πλοία.
- Εισφορά των ναυτικών που δεν ανήκουν σε συγκροτημένα πληρώματα πλοίου.
- Εισφορά των ναυτικών που εργάζονται σε ποταμόπλοια και ρυμουλκά στο Δούναβη²⁴ .
- Αύξηση των εισφορών των ναυτικών²⁵.
- Τέλος καταμέτρησης των εμπορικών πλοίων.
- Πρόστιμα του νόμου περί στρατολογίας που προβλέπουν οι νόμοι.
- Φόρος επιτηδεύματος, των ατμοπλοϊκών εταιριών των ιδιοκτητών ατμόπλοιων, ιστιοφόρων, ρυμουλκών και φορτηγίδων²⁶ .

²¹ Η διάταξη αναφέρει ότι το ύψος της σύνταξης των πλοιάρχων και των κυβερνητών είναι διπλάσια του μηνιαίου τους μισθού.

²² Η Κοινωνική ασφάλιση των Ναυτικών, Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, Η ιστορική Διαδρομή, Η κρίση, Η προοπτική, Εκδόσεις ΤΖΕΪ ΚΑΙ ΤΖΕΪ ΕΛΛΑΣ, Πειραιάς 2001, Σελίδες 96 και 97.

²³ Θεσπίζεται για πρώτη φορά στη χώρα μας.

²⁴ Η ασφάλιση τους ήταν με βάση της προήκουσας διάταξης προορατική

²⁵ Τέλη ναυτολογίας, γάμου και διπλωμάτων.

²⁶ Τους φόρους τους εισέπραττε το κράτος και τους απέδιδε στο Ταμείο.

Οι ρυθμίσεις για την συνταξιοδότηση λόγω γήρατος μετά από 25 έτη παραμένουν, αλλά αυξάνεται η πραγματική υπηρεσία από 10²⁷ σε 15 έτη. Ως χρόνος συνταξιοδότησης λόγω ανικανότητας καθιερώνεται το 56ο έτος ηλικίας για τη θεμελίωση της σύνταξης. Τέλος προβλέπεται ενιαίος τρόπος υπολογισμού της σύνταξης²⁸. Νέοι

Νέοι νόμοι ψηφίζονται τα έτη 1920-1923²⁹, ειδικότερα στο Ν. 1829/7-1-1920, “περί τροποποίησης του Ν. ΓΣΚΣΤ/1907” προβλέπονται, η εξαγορά του χρόνου ανεργίας αλλά και η χορήγηση σύνταξης στους οφειλότες του Ταμείου με συμψηφισμό της οφειλής από το δικαίωμα παροχής που παρακρατείται μέχρι εξοφλήσεως του ποσού της οφειλής. Με τον Ν. 2112/1920 “περί καταγγελίας της σύμβασης εργασίας”, διασφαλίζονται τα δικαιώματα των εργαζομένων και διαμορφώνεται ένα άλλο πλαίσιο στην εργατική νομοθεσία. Με τον Ν. 2917/1921, καταργείται η συνταξιοδότηση των υπαξιωματικών του Βασιλικού Ναυτικού από το ΝΑΤ. Με τον Ν. 2873/1922 “περί τροποποίησης του περί Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου” καταργείται η εισφορά των Ναυτικών Δήμων, διαφοροποιείται το τέλος περί των εισιτηρίων και των φορτωτικών, αυξάνεται ο φόρος επιτηδεύματος των φορτηγίδων και των ρυμουλκών, καταργείται η φορολογία των υπαλλήλων των ατμοπλοϊκών εταιριών και των πρακτορείων, διπλασιάζονται τα τέλη ναυτολογίας των ναυτικών στο εξωτερικό, αυξάνονται οι συντάξεις από την 1η Ιουλίου του 1921, χαρακτηρίζονται ως ατυχήματα οι επιδημικές ασθένειες στα πολεμικά πλοία του Δημοσίου και των Συμμαχικών Κυβερνήσεων και θεωρείται ανίκανος για εργασία ο άνω των 70 ετών ναυτικός ενώ συνταξιοδοτείται εφ’ όρου ζωής. Με δεδομένο ότι υπάρχει μια πολυδιάστατη νομοθεσία για το ΝΑΤ, προβλέπεται με διάταξη του νόμου η κωδικοποίηση της νομοθεσίας, την οποία και ολοκληρώνει ο Ν. 2868 που δημοσιεύεται στο 1194 φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 26 Ιουνίου του 1922. Με την κωδικοποίηση της νομοθεσίας και με τον Ν. 2868/1922 προβλέπεται υποχρεωτική ασφάλιση των εργατών και των ιδιωτικών υπαλλήλων. Με αυτό τον τρόπο η προστασία του εργαζομένου αλλά και του συνταξιούχου διασφαλίζονται πλέον ριζοσπαστικά. Οι διατάξεις του νόμου είναι ιδιαίτερα προοδευτικές διότι δεν διασφαλίζουν μόνο την εργασία, αλλά και τις παροχές γήρατος, ανικανότητας, θανάτου και κατ’ επέκταση ολόκληρη την οικογένεια. Ένας από τους σημαντικότερους νόμους που ψηφίστηκε εκείνη την εποχή ήταν ο Ν. 3347/29-6-1923. Με τον νόμο αυτό, τροποποιούνται

²⁷ Σύμφωνα με τον νόμο ΑΡΟΗ.

²⁸ Καταργείται το προνόμιο των πλοιάρχων και των κυβερνητών που προέβλεπαν οι νόμοι ΧΛΘ και ΑΡΟΗ και αφορούσε το ύψος της σύνταξής τους.

²⁹ Η Κοινωνική ασφάλιση των Ναυτικών, Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, Η ιστορική Διαδρομή, Η κρίση, Η προοπτική, Εκδόσεις ΤΖΕΪ ΚΑΙ ΤΖΕΪ ΕΛΛΑΣ, Πειραιάς 2001, Σελίδες 108 – 113.

όλες οι ισχύουσες διατάξεις της νομοθεσίας του Ταμείου και παρέχονται ευνοϊκότερες προϋποθέσεις παροχών. Ειδικότερα:

1. Προϋποθέτει 10ετή υπηρεσία, αντί της 15ετούς του Ν. ΓΣΚΣΤ, για την θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης ανικανότητας.
2. Επιτρέπει εξαγορά ανεργίας
3. Παρέχει δικαίωμα σύνταξης στη χώρα
4. Επιτρέπει προεξόφληση συντάξεων
5. Προβλέπει την απαλλαγή της χαρτοσήμανσης της πληρωμής των συντάξεων.

Λίγα χρόνια μετά υπήρξε η ανάγκη συμπλήρωσης της νομοθεσίας και η διευθέτηση του ζητήματος των συλλογικών συμβάσεων³⁰. Μετά τη σύμφωνη γνώμη όλων των μελών για την αυτοτέλεια της λειτουργίας του ΝΑΤ, συμπληρώνεται η νομοθεσία περί αυτού. Ειδικότερα ο Ν. 6002/2-1-1934, αναμορφώνει το κεφάλαιο ανεργίας, επανακαθορίζει τους πόρους, διαμορφώνει τα πλαίσια της παρεχόμενης φροντίδας και προστασίας και καταργεί την κράτηση υπέρ του κεφαλαίου του ποσοστού του 1% επί του ποσού των συντάξεων των ναυτικών. Ο Ν. 6114/24-4-1934 “περί των σώστρων εισφορών των ναυτικών στο ΝΑΤ” καθορίζει το δικαίωμα των ναυτικών επί των σώστρων . Ο Ν. 6123/7-5-1934 “περί οργάνωσης των μητρώων των εμπορικών πλοίων και των εργατών θαλάσσης, μεταφέρει λανθασμένα την αρμοδιότητα των μητρώων από το ΝΑΤ, στη διεύθυνση Εμπορικού Ναυτικού, με αποτέλεσμα το ΝΑΤ να μην μπορεί να οργανώσει ορθολογικά μια υπηρεσία μητρώων των ασφαλισμένων του. Τέλος ο Ν. 6209/28-7-1934 εισάγει για πρώτη φορά στη χώρα μας τον θεσμό των συλλογικών συμβάσεων των μισθών των πληρωμάτων, με συμφωνία μεταξύ των εφοπλιστικών ενώσεων και των ναυτικών.

---

³⁰ Η Κοινωνική ασφάλιση των Ναυτικών, Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, Η ιστορική Διαδρομή, Η κρίση, Η προοπτική, Εκδόσεις ΤΖΕΪ ΚΑΙ ΤΖΕΪ ΕΛΛΑΣ, Πειραιάς 2001, Σελίδες 132 – 137.

Μετά το κίνημα του Μαρτίου το 1935, τη διάλυση της Βουλής και την επάνοδο της Βασιλείας, έχουμε την έκδοση μιας σειράς νομοθετικών διαταγμάτων που αφορούν την Εμπορική Ναυτιλία, που επηρεάζουν όμως και το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο. Πιο συγκεκριμένα το Ν.Δ. της 27 Σεπτεμβρίου του 1935 μεταξύ άλλων προβλέπει ότι στο NAT θα καταβάλλονται οι εισφορές του αριθμού της προβλεπόμενης σύνθεσης του πλοίου και όχι των απασχολούμενων σε αυτό. Επιπρόσθετα με το Α.Ν. της 19ης Νοεμβρίου του 1935 συγκροτείται ειδικό κεφάλαιο προστασίας των φυματικών εργατών θαλάσσης, το οποίο αποτελεί κλάδο ασφαλιστικής κάλυψης στον Οίκο Ναύτου. Επιπλέον ο Ν. 1091 της 21 Φεβρουαρίου του 1938 είναι νομοθέτημα ιδιαίτερης σπουδαιότητας και παράλληλα προοδευτικής φιλοσοφίας. Ο νόμος αναφέρεται στην απαγόρευση των απολύσεων των πληρωμάτων των επιβατηγών πλοίων μετά την διακοπή των θερινών δρομολογίων ενώ ταυτόχρονα επιβάλλει την παράταση της ναυτολόγησης κατά τους χειμερινούς μήνες. Αν υπάρξουν περιστατικά απολύσεων τότε αυτομάτως υπάρχει και η υποχρέωση να καταβάλλονται στο NAT για το κεφάλαιο ανεργίας, οι μισθοί και η τροφοδοσία των ναυτικών, που απολύονται κατά τη διάρκεια της χειμερινής διακοπής των δρομολογίων. Ωστόσο Κάποια χρόνια αργότερα το 1940 προωθείται η κατάρτιση νέου σχεδίου που θα αποτελέσει το νέο νομοθετικό πλαίσιο του Ταμείου.

Μετά τα δύσκολα χρόνια της κατοχής³¹ προωθήθηκαν νέες διατάξεις που σκοπό είχαν να διευρύνουν την κοινωνική προστασία των ναυτικών αλλά και να βελτιώσουν την ευρύτερη οργάνωση του ταμείου.

Πιο συγκεκριμένα με το Ν.Δ.628 της 28 Απριλίου του 1948 δημιουργείται στην περιοχή της Πεντέλης νοσηλευτικό ίδρυμα για τους φυματικούς ναυτικούς. Με αυτό τον τρόπο, το 1952 αρχίζει η λειτουργία μιας πρότυπης νοσηλευτικής μονάδας. Περίπου τρία χρόνια μετά στις 26 Απριλίου του 1951, ψηφίστηκε νόμος με αριθμό 1833 με τον οποίο προβλέπεται δικαίωμα υπέρ του NAT από 5-35% από ασφαλιστικές αποζημιώσεις των απολεσθέντων ελληνικών εμπορικών πλοίων. Ο πόρος αυτός στηρίζει ιδιαίτερα τα έσοδα του Ταμείου, ενώ ποσοστό της τάξης του 10% μεταφέρεται στο ‘Κεφάλαιο Ναυτικής Εκπαίδευσης’. Σημαντικά βήματα έγιναν την περίοδο 1951- 1954 στο τομέα της ασφαλιστικής κάλυψης. Ειδικότερα, επεκτείνεται η ασφαλιστική κάλυψη του κλάδου ασθένειας στους άνεργους ναυτικούς, στους συνταξιούχους

---

³¹ Η Κοινωνική ασφάλιση των Ναυτικών, Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, Η ιστορική Διαδρομή, Η κρίση, Η προοπτική, Εκδόσεις ΤΖΕΪ ΚΑΙ ΤΖΕΪ ΕΛΛΑΣ, Πειραιάς 2001, Σελίδες 143 – 148.

και στα προστατευόμενα μέλη των οικογενειών τους σε ολόκληρη τη χώρα. Αυτός ήταν και ο κύριος λόγος ίδρυσης και λειτουργίας παραρτημάτων του Οίκου του Ναύτου και της Ναυτικής Εστίας, σε πολλές ναυτικές πόλεις³² της περιφέρειας.

Στις 28 Μαρτίου του 1955, εισάγεται νέα οργάνωση στη λειτουργία του Ταμείου και θεμελιώδεις καταβολές, στο πλαίσιο ασφάλισης και παροχών με τον νόμο 3170, του οποίου η διήρκτησε πάνω από μια δεκαετία μέχρι την οριστική διατύπωση και ψήφιση του. Μετά την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου το ΝΑΤ, είναι πλέον ένας σύγχρονος ασφαλιστικός φορέας, στον οποίο ανήκουν οι ναυτικοί για τον κλάδο σύνταξης λόγω γήρατος, ανικανότητας και ατυχήματος.

Με το Ν. 4502/1966 τροποποιούνται οι διατάξεις του Ν. 3170/1955 που αφορά τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος³³. Αλλαγές γίνονται ως προς το άθροισμα των ετών ηλικίας και των ετών υπηρεσίας, που πλέον είναι 75 χρόνια αντί 80 που ίσχυε μέχρι τώρα. Επιπρόσθετα βελτιώνεται το ύψος των συντάξεων που αναφέρονται σε υπηρεσία μέχρι 25 έτη, διαμορφώνονται κάποιες μικρές αυξήσεις σε συντάξεις που αφορούν υπηρεσία πάνω από 25 έτη και όλα αυτά χωρίς ιδιαίτερες μεταβολές στον τρόπο υπολογισμού των συντάξεων. Αυτός ο νόμος, όπως και ο προηγούμενος δεν αποκαθιστά το περί δικαίου αίσθημα, γιατί ασφαλισμένοι με τις ίδιες προϋποθέσεις ηλικίας και χρόνου υπηρεσίας δικαιούνται διαφορετικά ποσά συντάξεων και αυτό γιατί είχαν διαφορετικά μισθολόγια και άλλες συλλογικές συμβάσεις, όταν θεμελιώθηκε το συνταξιοδοτικό δικαίωμα.

Αυτός ήταν και ο κύριος λόγος για τον οποίο προωθήθηκε η έκδοση του Ν.Δ. 152/1974 που σκοπό είχε την τροποποίηση και την συμπλήρωση των διατάξεων της νομοθεσίας του ΝΑΤ. Πιο συγκεκριμένα τροποποιούνται οι διατάξεις του Ν. 4502/1966, ως προς τον υπολογισμό του ύψους της σύνταξης, έτσι ώστε οι ασφαλισμένοι με τον ίδιο χρόνο υπηρεσίας και με την ίδια ηλικία να λαμβάνουν το ίδιο ποσό σύνταξης ανεξάρτητα από τη συλλογική σύμβαση την ημέρα υποβολής του αιτήματος για συνταξιοδότηση. Έτσι, το ύψος της σύνταξης πλέον διαμορφώνεται

---

³² Άνδρο, Σύρο, Θήρα, Χίο, Οινούσες, Κεφαλονιά, Ιθάκη, Γαλαξίδι, Αίγινα, Κύμη, Χαλκίδα, Θεσσαλονίκη

³³ Η Κοινωνική ασφάλιση των Ναυτικών, Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, Η ιστορική Διαδρομή, Η κρίση, Η προοπτική, Εκδόσεις ΤΖΕΪ ΚΑΙ ΤΖΕΪ ΕΛΛΑΣ, Πειραιάς 2001, Σελίδες 149 – 159.

από το μέσο μισθό της τελευταίας διετίας, το χρόνο υπηρεσίας και τη συνολική υπηρεσία. Επιπλέον ο Ν.Δ. 152/1974 που αφορά την τροποποίηση και την συμπλήρωση των διατάξεων του ΝΑΤ, ορίζει ότι ο ναυτικός θεμελιώνει σύνταξη λόγω γήρατος υπό την προϋπόθεση, συνθετικής ναυτικής υπηρεσίας τουλάχιστον 15 ετών, ηλικία τουλάχιστον 50 ετών και το άθροισμα των ετών ηλικίας και των ετών συνθετικής υπηρεσίας να είναι τουλάχιστον 70. Τέλος με το Ν. 1085 της 6 Νοεμβρίου του 1980 που αφορά την ελάχιστη ασφαλιστική προστασία στο ΝΑΤ, καθιερώνεται ο θεσμός της ελάχιστης ασφαλιστικής κάλυψης.

Κάποια χρόνια αργότερα η νομοθεσία του ΝΑΤ εναρμονίζεται με τους κανονισμούς της Ε.Ο.Κ. Ειδικότερα με το Π.Δ. 524 της 31 Δεκεμβρίου του 1983 εφαρμόζεται η νομοθεσία του ΝΑΤ σύμφωνα με τον Κανονισμό 1408/1971 της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Με βάση αυτό το Π.Δ. στην ασφάλιση του ΝΑΤ και του Οίκου του Ναύτου, υπάγονται οι απασχολούμενοι ναυτικοί σε πλοία με ελληνική σημαία, πολίτες κρατών μελών της ΕΟΚ, αλλά και οι πρόσφυγες ή όσοι κατοικούν σε κράτη μέλη της ΕΟΚ. Κάποια χρόνια αργότερα τροποποιούνται και οι διατάξεις του Ν. 1085/1980 περί ελάχιστης ασφαλιστικής προστασίας με την εφαρμογή ενός νέου νόμου του Ν. 1711/1987. Ειδικότερα καθορίζεται η διαπίστωση της ισόβιας ανικανότητας, τουλάχιστον 5ετής ναυτικής υπηρεσίας και τελευταίας ναυτολόγησης τουλάχιστον διάρκειας 7,5 μηνών στα τελευταία πέντε χρόνια, πριν από την επέλευση του ασφαλιστικού κινδύνου. Ιδιόμορφο, βαρύ και ανθυγιεινό το ναυτικό επάγγελμα.

Αρκετά χρόνια μετά το ναυτικό επάγγελμα³⁴ χαρακτηρίζεται ως ιδιόμορφο, βαρύ και ανθυγιεινό, με βάση το Ν. 2329 της 22 Αυγούστου του 1995, για τους απασχολούμενους σε πλοία με ελληνική σημαία, με σημαία κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών, με ξένη σημαία, ασφαλιστικά συμβεβλημένα με το ΝΑΤ, με ξένη σημαία υπό την προϋπόθεση, ότι ο χρόνος απασχόλησης σε αυτά μπορεί να εξαγοραστεί. Πρέπει να σημειωθεί ότι δεν υπήρξε πρόσθετη ασφαλιστική εισφορά και δεν μεταβλήθηκαν οι προϋποθέσεις θεμελίωσης του ασφαλιστικού δικαιώματος, παρόλο που το ναυτικό επάγγελμα άνηκε πια στη κατηγορία των βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων. Επιπρόσθετες ρυθμίσεις που έγιναν μέσα στα επόμενα χρόνια ήταν, ο καθορισμός των τακτικών μηνιαίων εισφορών, που καταβάλλονται από τους ναυτικούς και τους πλοιοκτήτες σύμφωνα με το άρθρο 4 του Ν.

---

³⁴ Άρθρο 14 Α του Ν. 2329/95 (ΦΕΚ 172 Α/22-8-1995).

2576/1998. Τέλος με το άρθρο 32 του Ν. 2768/1999, αυξάνεται από 58% στο 60% το ποσό των κατώτατων συντάξεων.

Υποχρέωση ασφάλισης στο Ν.Α.Τ.

Το Ν.Α.Τ εξασφαλίζει τους Έλληνες και Κύπριους απογεγραμμένους ναυτικούς καθώς επίσης και τους υπηκόους ξένων κρατών μελών της Ε.Ε που εργάζονται σε πλοία με ξένη ή ελληνική σημαία , τα οποία είναι συμβεβλημένα με το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο . Σύμφωνα με το Άρθρο 3 παράγραφος 1 του ΚΝ. 792/78 όπως δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Ταμείου , υπάγονται στην ασφάλιση υποχρεωτικά οι Έλληνες ναυτική με τα κάτωθι στοιχεία :

1. Οι ανήκοντες σε συγκροτημένο πλήρωμα του πλοίου με ελληνική ή ξένη σημαία συμβεβλημένα με το Ν.Α.Τ
2. Οι νόμιμοι εκπρόσωποι στο εσωτερικό ή εξωτερικό της ανώτατης οργάνωσης των Ελλήνων ναυτικών που εδρεύει στην Ελλάδα για όσο χρόνο εκπροσωπούν τη συγκεκριμένη οργάνωση αυτή όχι πέραν της πενταετίας και εφόσον έχουν δίπλωμα ή πτυχίο ναυτικής ικανότητας και δεκαετή τουλάχιστον εργασία σε πλοίο
3. Οι αρχιπλοηγοί και πλοηγοί και το βοηθητικό προσωπικό που υπηρετεί τους πλοηγικούς σταθμούς
4. Υπηρετούντες πλοηγοί σε λιμάνια ξένων κρατών
5. Μετεκπαιδευόμενοι στις Δ.Σ.Ε.Ν ναυτικοί για το διάστημα που μετεκπαιδεύονται σε αυτές
6. Οι υπάλληλοι προξενικών λιμεναρχείων , οι καθηγητές ή διευθυντές σπουδών στο Δ.Σ.Ε.Ν , οι κυβερνήτες και τα μέλη των πληρωμάτων των πλοίων της κατά θάλασσαν Οικονομικής Αστυνομίας (Θ.Ο.Α) «καθ' όσο χρόνο ήσαν εν ενεργεία » , εφόσον είναι απογεγραμμένοι ναυτικοί και έχουν δεκαετή τουλάχιστον στο Εμπορικό Ναυτικό «πραγματική ναυτική εμπειρία »

7. Οι εκάστοτε υπηρετούντες με οποιαδήποτε σχέση Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου στο Υπουργείο ή τις υπηρεσίες του , εφόσον εκείνοι είναι απογεγραμμένοι ναυτικοί και έχουν στο εμπορικό ναυτικό δεκαετή τουλάχιστον «πραγματική ναυτική υπηρεσία» η οποία μειώνεται σε πενταετή ναυτική υπηρεσία εάν εκείνοι διαθέτουν δίπλωμα πλοίαρχου, Μηχανικού ή Ραδιοτηλεγραφητή Α' Τάξης του εμπορικού ναυτικού (nat.gr)
8. Όσοι υπηρετούν σε οργανισμούς που εποπτεύονται από το Υπουργείο έχοντας σχέση Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου στους συγκεκριμένους οργανισμούς , εφόσον είναι απογεγραμμένοι ναυτικοί και έχουν στο Ε.Ν. τουλάχιστον δεκαετή πραγματική ναυτική υπηρεσία
9. Οι Αρχιπλοίαρχοι και Αρχιμηχανικοί των ναυτιλιακών επιχειρήσεων
10. Πλοίαρχοι Α' τάξης και Α' μηχανικοί που εργάζονται σε ναυτιλιακές επιχειρήσεις και αποδεδειγμένα δεν ασκούν άλλο επάγγελμα για τα 2/3 της υπηρεσίας τους
11. Οι εκάστοτε εργαζόμενοι σε Δημόσιες Σχολές του Εμπορικού Ναυτικού της εστίας Ναυτικών εφόσον είναι απογεγραμμένοι ναυτικοί έχοντας τουλάχιστον δεκαετή «πραγματική ναυτική υπηρεσία » σε πλοία Β' Κατηγορίας (σύμφωνα με τον πίνακα 1 του άρθρου 16 του ΚΝ 792/78)
12. Οι υπηρετούντες Έλληνες ναυτικοί σε βοηθητικά πλοία του Πολεμικού Ναυτικού.
13. Η υπηρεσία αυτή υπολογίζεται ως προς την καταβολή εισφορών και τον υπολογισμό της σύνταξης σαν πραγματοποιηθείσα σε Ακτοπλοϊκά Ελληνικά Πλοία του Εμπορικού Ναυτικού .

Επίσης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του Ν.2575/98 (το οποίο δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Ν.Α.Τ) ασφαλίζονται επίσης :

1. Οι Γενικοί Επιθεωρητές σκάφους και οι Επιθεωρητές - Μηχανικοί ασφαρίζονται υποχρεωτικά στο Ν.Α.Τ κατ' εξαίρεση για υπηρεσία μέχρι έξι (6) το πολύ μήνες κατά τη διάρκεια κάθε ημερολογιακού έτους εφόσον :
  - i. Υπηρετούν σε πλοία άνω των 1000 κ.ο.χ
  - ii. Έχουν δίπλωμα πλοιάρχου ή μηχανικού Α' τάξης
2. Πλοίαρχοι Α' και Β' τάξης και Μηχανικοί Α' και Β' τάξης του Εμπορικού Ναυτικού μπορούν να αναγνωριστούν με (εξαγορά) δυο το πολύ φορές την υπηρεσία τους μέχρι 12 μήνες για κάθε πλοίο στο Ν.Α.Τ , σε πλοία που τελούν υπό ναυπήγηση στην Ελλάδα ή την αλλοδαπή είναι πάνω από 3000 κ.ο.χ δεν έχουν ναυτολόγια υψώσουν την Ελληνική σημαία κατά την πρώτη νηολόγηση και την διατηρήσουν για χρόνο διπλάσιο του χρόνου που εξαγοράζουν.

Η συγκεκριμένη διάταξη εφαρμόζεται για όσο χρόνο διαρκεί η ναυπήγηση για δυο το πολύ αξιωματικούς των παραπάνω ειδικοτήτων για κάθε πλοίο και μπορεί να είναι Πλοίαρχοι ,Μηχανικοί ή Πλοίαρχος και Μηχανικός . Τέλος ορίζεται ότι μόνο οι Β' τάξης Πλοίαρχοι μπορούν να εξαγοράσουν μέχρι έξι μήνες υπηρεσία στα υπό ναυπήγηση πλοία . η οποία θα χρησιμοποιηθεί για τη συμπλήρωση της απαιτούμενης υπηρεσίας για την απόκτηση διπλώματος Α' τάξης .

Πόροι του Ν.Α.Τ.

Το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο , έχει έσοδα τα οποία προέρχονται από συγκεκριμένους πόρους . Δηλαδή εισπράττει το Ταμείο τις εισφορές από τους πλοιοκτήτες και τους ναυτικούς , οι οποίες αποτελούν τους πόρους του Ταμείου. Οι πόροι από τους οποίους προέρχονται οι εισφορές σύμφωνα με το Ν.Α.Τ είναι:

1. Εξαγορά σε πλοία με ξένη σημαία
2. Εξαγορά στρατιωτικής θητείας
3. Λήψη αναγκαστικών μέτρων

4. Εξαγορά Αρχιπλοιάρχων – Αρχιμηχανικών
5. Εφοδιασμός με ναυτολόγιο
6. Τήρηση Ναυτολογίου
7. Εξόφληση και αντικατάσταση Ναυτολογίου
8. Εισφορές Ναυτικού και Πλοιοκτήτη
9. Συμβεβλημένα Πλοία με ξένη σημαία
10. Κεφάλαιο Ασφάλισης Επιβατών και Οχημάτων

Διοικητική διάρθρωση Ν.Α.Τ.

Για την διοίκηση του Ν.Α.Τ. ορίζεται ένα 11μελές Δ.Σ., στο οποίο εκπροσωπούνται όλοι οι φορείς που σχετίζονται με το Ν.Α.Τ. Το συγκεκριμένο Δ.Σ. ορίζεται ύστερα από απόφαση του Υ.Ε.Ν. με τριετή θητεία κάθε φορά και για δυο συνεχόμενες θητείες το μέγιστο. Οι εκπρόσωποι των φορέων ορίζονται από τους ίδιους τους φορείς και είναι υποχρεωτικοί για το Υ.Ε.Ν. Ο Υ.Ε.Ν. διορίζει με δική του επιλογή τον Πρόεδρο και Αντιπρόεδρο του Δ.Σ.

Το Δ.Σ. αποτελείται από:

-Τον Πρόεδρο

-Τον Αντιπρόεδρο

-Τρεις εκπρόσωπους των εν ενεργεία ναυτικών, εκ των οποίων δυο αξιωματικοί και ένας από τα κατώτερα πληρώματα.

-Έναν εκπρόσωπο των συνταξιούχων

-Τρεις εκπρόσωπους των πλοιοκτητών φορηγών άνω των 3000 κ.ο.χ.

-Έναν εκπρόσωπο των πλοιοκτητών επιβατηγών πλοίων

-Έναν εκπρόσωπο των εργαζομένων στο Ν.Α.Τ.

Παροχές Ν.Α.Τ.

Τρόπος συνεισφοράς

Το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο συνεισφέρει στην Κοινωνική Ασφάλιση της Ελληνικής Ναυτιλίας με την παροχή συντάξεων και με την παροχή μηνιαίας επικουρικής σύνταξης, καθώς και με την προσφορά ορισμένων παροχών (ιατροφαρμακευτική κάλυψη) όπως θα δούμε παρακάτω. Γενικότερα στην Κοινωνική Ασφάλιση συνεισφέρει με την παροχή εισφορών και σε αλλά ταμεία μέσω των κρατήσεων των Ναυτικών. Συγκεκριμένα το Ν.Α.Τ. παρέχει τις κάτωθι συντάξεις - παροχές στους ασφαλισμένους:

Λόγω Γήρατος

Λόγω θανάτου

Λόγω Ανικανότητας

Λόγω Ατυχήματος

Αναπροσαρμογή συντάξεων

Έναρξη Σύνταξης

Μεταβίβαση Σύνταξης

Έξοδα Κηδείας

Ασφάλιση ασθένειας των Συνταξιούχων

Επανάληψη Επαγγέλματος

Επικουρική Ασφάλιση (Κ.Ε.Α.Ν)

Ταμείο Πρόνοιας (Τ.Π.Ε.Ν)

ΕΚΑΣ

Λόγω γήρατος

1. Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 14 παρ.1 του ΚΝ 792/78 χορηγείται σύνταξη γήρατος σε ναυτικό που αποσύρεται οριστικά του ναυτικού επαγγέλματος εφόσον συντρέχουν οι παρακάτω προϋποθέσεις:

έχει συμπληρώσει ηλικία τουλάχιστον πενήντα (50) ετών.

έχει συνθετική ναυτική υπηρεσία τουλάχιστον δέκα πέντε (15) ετών.

τα έτη της συνθετικής ναυτικής υπηρεσίας προστιθέμενα στα έτη της ηλικίας του να δίδουν κατ' ελάχιστο όριο τον αριθμό (70).

2. με την διάταξη του άρθρου 2 παρ.2 του Ν.1711/87 σε συνδυασμό με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης Ν.1405/83, Ν.1539/85 και Ν.2084/92 χορηγείται σύνταξη γήρατος:

εφόσον έχει συμπληρώσει ο διαδοχικά ασφαλισμένος, μαζί με την υπηρεσία του πάνω σε πλοίο και τον χρόνο ασφάλισης σε άλλους φορείς, εικοσαετή τουλάχιστον συνθετική ναυτική υπηρεσία και είναι ηλικίας τουλάχιστον 50 ετών. Με ορισμένες προϋποθέσεις η χορηγούμενη σύνταξη είναι για το συνολικό χρόνο ασφάλισης. Διαφορετικά του χορηγείται σύνταξη με βάση τα χρόνια της ναυτικής του υπηρεσίας και προσαυξάνεται αυτή όταν συμπληρώσει το όριο ηλικίας που απαιτεί ο άλλος φορέας.

Κατ' εξαίρεση: Χορηγείται σύνταξη ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας βάσει των διατάξεων του άρθρου 14 παρ.2 του ΚΝ 792/78, εφόσον διαιρούμενων των ημερών της πραγματικής Θαλάσσιας υπηρεσίας επί των πλοίων δια του αριθμού 1,00 ή 1,05 ή 1,10 ή 1,20 προκύπτουν ηλικία, τα οποία αθροιζόμενα μας δίνουν άθροισμα 7920 ημερών και άνω ήτοι :

ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΗ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΕ ΗΜΕΡΕΣ

(ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ 7920 ΗΜΕΡΕΣ)

X

Όπου X=1 ή 1,05 ή 1,10 ή 1,20.

Λόγω θανάτου

1. Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 38 του Ν.1085/80 χορηγείται σύνταξη λόγω θανάτου στην οικογένεια ναυτικού, εφόσον ο αποθανών ναυτικός κατά τον χρόνο του θανάτου του είχε αποκτήσει "συνθετική ναυτική υπηρεσία" τουλάχιστον δέκα πέντε (15) ετών.

2. Σε περίπτωση που ο θανών ναυτικός είχε υπαχθεί διαδοχικά στην ασφάλιση και άλλων φορέων εκτός του ΝΑΤ, εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 38 του Ν.1085/80 σε συνδυασμό με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης Ν.1405/83 και Ν.1539/85

3. Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 1 του Ν.1085/80 "περί ελάχιστης ασφαλιστικής προστασίας" όπως τροποποιήθηκε με την διάταξη του άρθρου 2 παρ.1 του Ν. 1711/87 σε περίπτωση θανάτου ναυτικού χορηγείται σύνταξη, ως ελαχίστη ασφαλιστική προστασία, εφόσον συντρέχουν οι παρακάτω προϋποθέσεις:

να έχει ο ναυτικός συμπληρωμένη πενταετή τουλάχιστον "πραγματική ναυτική υπηρεσία" μόνο ως μέλος συγκροτημένου πληρώματος σε πλοία με ελληνική σημαία ή ξένη, ασφαλιστικώς συμβεβλημένων με το ΝΑΤ αποκλειόμενου του υπολογισμού υπηρεσίας λογιζομένης ή εξομοιούμενης από οποιαδήποτε άλλη διάταξη με "πραγματική ναυτική υπηρεσία". Ο χρόνος άδειας δεν συνυπολογίζεται για συμπλήρωση της πενταετούς υπηρεσίας

να έχει πραγματοποιηθεί η παραπάνω "πραγματική ναυτική υπηρεσία" σε πλοία καθαρής χωρητικότητας δέκα τουλάχιστον κόρων σε χρονικό διάστημα όχι μεγαλύτερο από το τριπλάσιο αυτής. Ως αφετηρία για τον υπολογισμό του χρόνου ορίζεται η πρώτη ναυτολόγηση εφόσον πραγματοποιήθηκε εντός 5ετίας από απογραφή και πέρας η ημερομηνία του θανάτου του

ναυτικού. Για την πενταετή πραγματική ναυτική υπηρεσία, απαιτείται να έχουν πληρωθεί, ή βεβαιωθεί οι ασφαλιστικές εισφορές και η τελευταία ναυτολόγηση, διάρκειας τουλάχιστον οκτώ μηνών, να έγινε μέσα στα τελευταία τέσσερα χρόνια προτού επέλθει ο ασφαλιστικός κίνδυνος.

να επήλθε ο θάνατος του ναυτικού εξ οιασδήποτε αιτίας, πλην του ναυτικού εργατικού ατυχήματος.

Σε περίπτωση θανάτου ναυτικού ασφαλισμένου ή συνταξιούχου, σύνταξη δικαιούνται τα παρακάτω πρόσωπα της οικογένειας του ναυτικού με την ακόλουθη τάξη και σειρά και με τα ακόλουθα ποσοστά σύμφωνα με τα άρθρα 20 και 22 του ΚΝ 792/78, με το άρθρο 19 του Ν.1085/80 με το άρθρο 3 πρ. 5 του Ν.1711/87, την πρ. α του άρθρου 30 του Ν.2932/01:

Η χήρα σύζυγος ή ο σύζυγος που παραμένει χήρος και είναι άπορος και απολύτως ανίκανος (ποσοστό συνταξιοδότησης 70%).

Τα άγαμα παιδιά (κορίτσια, αγόρια) μέχρι την συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους ή μέχρι του 24ου όταν σπουδάζουν σε σχολή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (εσωτερικού ή εξωτερικού), εφόσον αυτές αναγνωρίζονται από τη νομοθεσία του Κράτους. Επίσης τα άγαμα ή έγγαμα τέκνα που είναι απόλυτα και οριστικά ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία.

Ο απολύτως ανίκανος ή συμπληρώσας Το 60ον έτος της ηλικίας τούτου δε μη ζώντος η χήρα μητέρα (ποσοστό συνταξιοδότησης 50%).

Αν δεν υπάρχουν στην ζωή πατέρας ή μητέρα του θανόντος ναυτικού τότε στην σύνταξη δικαιούνται τα αδέρφια του με τις ίδιες προϋποθέσεις που ισχύουν για τα παιδιά του ναυτικού.

Κάθε μία από τις παραπάνω τάξεις οικογένειας του θανόντος ασφαλισμένου ή συνταξιούχου ναυτικού αποκλείει τις επόμενες εκτός από τις δύο πρώτες που συντρέχουν μεταξύ τους.

Το συνταξιοδοτικό δικαίωμα της οικογένειας του θανόντος ναυτικού εξαντλείται από τα πρόσωπα της τάξης η οποία κατά την παραπάνω σειρά καλείται πρώτα και ποτέ δεν μεταβιβάζεται σε πρόσωπα της επόμενης τάξης.

Η ανικανότητα μέλους της οικογένειας που ζητά σύνταξη διαπιστώνεται εφάπαξ μέσα στο χρόνο θανάτου του ναυτικού από τις αρμόδιες Υγειονομικές Επιτροπές του ΙΚΑ.

Οι προϋποθέσεις αποκτήσεως συνταξιοδοτικού δικαιώματος από τα μέλη της οικογένειας πρέπει να αποδεικνύονται κατά το χρόνο θανάτου του ναυτικού.

Για να συνταξιοδοτηθούν ο πατέρας, η μητέρα, τα παιδιά και τα αδέρφια του ναυτικού πρέπει να έχουν καθαρό μηνιαίο εισόδημα κάτω των ΕΥΡΩ 300,57.

Στα δικαιούμενα σύνταξης μέλη της οικογένειας του θανόντος ναυτικού χορηγείται σύνταξη που ορίζεται σε ποσοστό επί της εκάστοτε καταβαλλόμενης στο δικαιούχο σύνταξης ως εξής:

Στα 70% προκειμένου για σύζυγο χωρίς προστατευόμενα συνταξιοδοτικά παιδιά, στο 85% εφόσον έχει ένα παιδί, στα 100% εφόσον έχει δύο παιδιά και άνω.

Προκειμένου για συνταξιοδότηση παιδιών που είναι ορφανά από πατέρα και μητέρα στα 60% εφόσον συνταξιοδοτείται ένα παιδί, στα 75% εφόσον συνταξιοδοτούνται δύο παιδιά, στα 90% τρία και στα 100% τέσσερα και άνω.

Στα 50% προκειμένου για συνταξιοδότηση του πατέρα ή της μητέρας.

Προκειμένου για συνταξιοδότηση αδελφών στα 30% εφόσον το συνταξιοδοτούμενο πρόσωπο είναι ένα, στα 45% εφόσον συνταξιοδοτούνται δύο και στα 60% εφόσον συνταξιοδοτούνται τρεις και άνω.

Λόγω ανικανότητας

Σύνταξη λόγω ανικανότητας - Ελάχιστη Ασφαλιστική Προστασία

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 38 του Ν 1085/80 σε συνδυασμό με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης Ν.1405/83 και Ν.1539/85 και των διατάξεων της πργ.10, του άρθρου 5 του Ν.2575/98, ο ναυτικός που έχει πραγματοποιήσει 15ετή συνθετική υπηρεσία στην οποία μπορεί να συμπεριλαμβάνεται και η υπηρεσία που πραγματοποιήθηκε σε άλλο φορέα (διαδοχική

ασφάλιση με ελάχιστη ναυτική υπηρεσία πέντε ετών) δικαιούται να πάρει σύνταξη ανικανότητας, αν κριθεί από την Α΄ βάρθμια Υγειονομική Επιτροπή του ΙΚΑ, ανίκανος για το ναυτικό επάγγελμα με ποσοστό αναπηρίας 67% ή ανίκανος για το ναυτικό επάγγελμα από την Β΄ βάρθμια Υγειονομική Επιτροπή που είναι η Ανώτατη Ναυτική Υγειονομική Επιτροπή (ΑΝΥΕ).

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 1 του Ν. 1085/80 "περί ελάχιστης ασφαλιστικής προστασίας" όπως τροποποιήθηκε με την διάταξη του άρθρου 2 παρ.1 του Ν.1711/87 και της πργ. 10 του Ν 2575/98 σε περίπτωση ισοβίου ανικανότητας ναυτικού χορηγείται σύνταξη, ως ελάχιστη ασφαλιστική προστασία, εφόσον συντρέχουν οι παρακάτω προϋποθέσεις:

Να έχει ο ναυτικός συμπληρωμένη πενταετή τουλάχιστον "πραγματική ναυτική υπηρεσία" μόνο ως μέλος συγκροτημένου πληρώματος σε πλοία με ελληνική σημαία ή ξένη ασφαλιστικώς συμβεβλημένων με το Ν.Α.Τ. αποκλεισμένου του υπολογισμού υπηρεσίας λογιζομένης ή εξομοιούμενης από οποιαδήποτε άλλη διάταξη με "πραγματική ναυτική υπηρεσία".

Να έχει πραγματοποιηθεί η παραπάνω πραγματική ναυτική υπηρεσία σε πλοία καθαρής χωρητικότητας δέκα τουλάχιστον κόρων σε χρονικό διάστημα, όχι μεγαλύτερο από το τριπλάσιο αυτής. Ως αφετηρία για τον υπολογισμό του χρόνου ορίζεται η πρώτη ναυτολόγηση εφόσον πραγματοποιήθηκε εντός πενταετίας από την απογραφή και πέρας η ημέρα υποβολής της αίτησης περί απονομής σύνταξης σε περίπτωση ανικανότητας.

Για την πενταετή πραγματική ναυτική υπηρεσία απαιτείται να έχουν πληρωθεί ή βεβαιωθεί οι ασφαλιστικές εισφορές και η τελευταία ναυτολόγηση διάρκειας τουλάχιστον οκτώ μηνών, να έγινε μέσα στα τελευταία τέσσερα χρόνια προτού επέλθει ο ασφαλιστικός κίνδυνος. Ο χρόνος άδειας δεν συνυπολογίζεται για συμπλήρωση της πενταετούς υπηρεσίας.

Να κατέστη ο ναυτικός ισοβίως ανίκανος κατά τις κείμενες περί ΝΑΤ διατάξεις, δια την άσκηση του ναυτικού επαγγέλματος. Σε περίπτωση που ο ναυτικός κριθεί προσωρινά ανίκανος επανεξετάζεται από τις Υγειονομικές Επιτροπές έως ότου γίνει οριστικά συνταξιούχος

Λόγω ατυχήματος

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 14 παρ.4 του ΚΝ 792/78, χορηγείται σύνταξη ατυχήματος σε ναυτικό που καθίσταται ανίκανος για το επάγγελμα του, συνεπεία ατυχήματος που επήλθε κατά την ναυτική εργασία ή προκλήθηκε εξ αφορμής αυτής με τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

Εάν αυτός ανήκε σε συγκροτημένο πλήρωμα πλοίου με ελληνική σημαία ή εργαζόταν ως πλήρωμα πλοίου με ξένη σημαία ασφαλιστικώς συμβεβλημένου με το ΝΑΤ.

Εάν αυτός εργαζόταν ως πλήρωμα πλοίου με ξένη σημαία μη συμβεβλημένου με το ΝΑΤ, συντρέχουν όμως και τα επόμενα :

Ο ναυτικός που υπέστη το ατύχημα να είχε αποκτήσει προ της επελεύσεως του ατυχήματος διετή τουλάχιστον καταχωρημένη στα ΜΕΘ "πραγματική υπηρεσία".

Να εξαγοράσθηκε εμπρόθεσμα ολόκληρη η ναυτική υπηρεσία που αποκτήθηκε στο πλοίο με ξένη σημαία, στο οποίο υπέστη το ατύχημα.

Να έχει συμβεί το ατύχημα κατά την διάρκεια της ναυτολόγησης του ναυτικού, στο πλοίο με ξένη σημαία, της οποίας η έναρξη αναμφισβήτητα πραγματοποιήθηκε πριν την πάροδο διετίας από την τελευταία ημερομηνία της υφισταμένης στα ΜΕΘ κατά την ημέρα του ατυχήματος "πραγματικής ναυτικής υπηρεσίας του".

Σε περίπτωση που ο ναυτικός κριθεί προσωρινά ανίκανος επανεξετάζεται από τις Υγειονομικές Επιτροπές έως ότου γίνει οριστικά συνταξιούχος.

Σύνταξη ατυχήματος απονέμεται στα δικαιούμενα πρόσωπα της οικογένειας του ναυτικού, όταν ο θάνατος προήλθε από ατύχημα με τις ίδιες προϋποθέσεις που αναφέρθηκαν πιο πάνω. Στις περιπτώσεις θανάτου του ναυτικού ο νόμος δέχεται και χαρακτηρίζει ως ναυτικό ατύχημα τις πιο κάτω περιπτώσεις:

Το θάνατο του ναυτικού κατά το χρόνο της ναυτολόγησής του από οποιαδήποτε αιτία, κατά τη διάρκεια του πλου του πλοίου.

Το θάνατο του ναυτικού που συμβαίνει στην ξηρά μέσα σε 10 το πολύ ημέρες από την αποβίβαση του από το πλοίο, που έχει ως αιτία βαριά ασθένεια που εκδηλώθηκε στη διάρκεια της εργασίας του.

Εξαιρετικά το θάνατο ή την απώλεια του ναυτικού σε αεροπορικά δυστυχήματα, κατά την μετάβαση του για ναυτολόγηση ή κατά την επιστροφή του μετά την απόλυση.

Αναπροσαρμογή συντάξεων

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13, πργ. 1(α) του Ν. 3075/2002, οι ανώτατες συντάξεις των ναυτικών που έχουν δεκαπενταετή τουλάχιστον συνθετική θαλάσσια υπηρεσία στην οποία συμπεριλαμβάνονται ο χρόνος άδειας και οι πάσης φύσεως εξαγορές στο ΝΑΤ, επαναυπολογίζονται την 31η Δεκεμβρίου κάθε έτους και διαμορφώνονται στα αναφερόμενα ως ακολούθως ποσοστά επί του βασικών μισθών, προσαυξημένων με το επίδομα Κυριακών, των αντίστοιχων συλλογικών συμβάσεων εργασίας των πλοίων στα οποία ναυτολογήθηκαν και για τις ειδικότητες με τις οποίες υπηρέτησαν κατά το τελευταίο 48μηνο της υπηρεσίας τους.

από 1.1.2003 στο 62,5% του κατά τα άνω βασικού μισθού

από 1.1.2004 στο 65% του κατά τα άνω βασικού μισθού.

από 1.1.2005 στο 67,5% του κατά τα άνω βασικού μισθού.

από 1.1.2006 και μετά στο 70% του κατά τα άνω βασικού μισθού.

Κατά το ίδιο ποσοστό αυξάνονται και οι συντάξεις των συνταξιούχων που είναι μικρότερες των ανωτάτων συντάξεων. Ο επανυπολογισμός αφορά και την επικουρική σύνταξη των ναυτικών που χορηγείται από το Κεφάλαιο Επικουρικής Ασφάλισης Ναυτικών. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13, πργ. 1(β) του Ν. 3075/2002, προσοντούχοι ναυτικοί που έχουν συνταξιοδοτηθεί με βάση την ειδικότητα των ναυτικών προσόντων τους, δύνανται να υπαχθούν στις διατάξεις της περιπτώσεως (α), εφόσον καταβάλλουν τη διαφορά των ασφαλιστικών εισφορών ΝΑΤ-ΚΕΑΝ μεταξύ της ειδικότητας ναυτολόγησής και της ειδικότητας των ναυτικών προσόντων τους. Στη

περίπτωση που ναυτικοί δεν λαμβάνουν επικουρική σύνταξη από το Κ.Ε.Α.Ν., δεν καταβάλλουν την αντίστοιχη διαφορά των ασφαλιστικών εισφορών

Η διαφορά των ασφαλιστικών εισφορών του τελευταίου 48μηνου των ειδικοτήτων της ναυτικής τους υπηρεσίας, υπολογίζεται με βάση τα μισθολόγια των συλλογικών συμβάσεων εργασίας που ισχύουν κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης για τις κατηγορίες των πλοίων που υπηρέτησαν ή εξαγόρασαν και τα μισθολόγια της συλλογικής σύμβασης εργασίας επιβατηγών - ακτοπλοϊκών πλοίων άνω των 1.500.- κ.ο.χ.

Η εφαρμογή του άρθρου αυτού σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του ύψους των συντάξεων που χορηγούνται κατά την ημερομηνία θέσεώς του σε ισχύ.

Έναρξη σύνταξης

Η καταβολή των συντάξεων όλων των κατηγοριών αρχίζει από την πρώτη του επόμενου μήνα υποβολής της σχετικής αίτησης από τον δικαιούχο.

Μεταβίβαση σύνταξης

Σύμφωνα με τον ΚΝ 792/78 άρθρο 20 & 22, του Ν. 1085/80, άρθρο 19 του Ν.1711/87 άρθρο 3 παρ 5 και τον Ν.2329/95, η σύνταξη μεταβιβάζεται στους δικαιούχους συγγενείς των ναυτικών όπως αυτοί καθορίζονται στο κεφάλαιο που αφορά τη σύνταξη λόγω θανάτου του ναυτικού, εφόσον υποβληθεί σχετική αίτηση. Η σύνταξη αυτή αρχίζει από την πρώτη του επόμενου μήνα του θανάτου του ναυτικού με την προϋπόθεση υποβολής της σχετικής αίτησης εντός τριών (3) μηνών από το χρόνο θανάτου. Διαφορετικά η σύνταξη αρχίζει από την πρώτη του επόμενου μήνα από την υποβολή της αίτησης για συνταξιοδότηση.

Έξοδα κηδείας

Σύμφωνα με το άρθρο 51 του ΚΝ 792/78 και την υπ' αριθμ. 5411.1/72/29-9-0 Κ.Υ.Α. (Φ.Ε.Κ. 1453 Β) όπως τροποποιήθηκε με την παράγραφο 6 του άρθρου 5 του Ν. 2575/98, στους

επιμεληθέντες της κηδείας θανόντος συνταξιούχου ναυτικού καταβάλλονται έξοδα κηδείας 613 ΕΥΡΩ από 30/12/2005. Προκειμένου να καταβληθεί το ποσό αυτό στους δικαιούχους κατατίθεται σχετική αίτηση εντός ενός έτους από το θάνατο του συνταξιούχου, με τα σχετικά δικαιολογητικά στο τμήμα Μητρώου και Μεταβολών Συνταξιούχων της Διεύθυνσης Παροχών.

Ασφάλισης ασθένειας σε συνταξιούχους

Στους συνταξιούχους ναυτικούς παρέχεται ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη από τον Οίκο Ναύτου.

Επανάληψη επαγγέλματος

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 8 του Ν. 2987/02 και την Υπουργική Απόφαση 3511.4/49/11-03-2002 επιτρέπεται στους λόγω γήρατος ηλικίας μέχρι 65 ετών συνταξιοδοτηθέντες από το Ν.Α.Τ ναυτικούς να επαναλάβουν το ναυτικό επάγγελμα και να ναυτολογηθούν σε πλοία ανεξαρτήτως σημαίας.

Η θαλάσσια υπηρεσία που αποκτάται σύμφωνα με τα παραπάνω, κατόπιν αιτήσεως του ναυτικού, προσμετράται, για τον επανυπολογισμό προς επαύξηση της κύριας και επικουρικής σύνταξης, καθώς και της εφάπαξ παροχής από τα Ταμεία Πρόνοιας Εμπορικού Ναυτικού, με την προϋπόθεση πλήρους καταβολής των αντίστοιχων ασφαλιστικών εισφορών.

Στην περίπτωση που η υπηρεσία αυτή κατά τον επανυπολογισμό μειώνει το συνταξιοδοτικό μισθό των τελευταίων σαράντα οκτώ μηνών, υπολογίζεται μόνο για την αύξηση του ποσοστού των συντάξεων. Επίσης λαμβάνεται υπόψη για την απόκτηση νέων αποδεικτικών ναυτικής ικανότητας.

Σύμφωνα με τις παραπάνω διατάξεις:

1. Σε όσους δεν έχουν συμπληρώσει το πενήντα πέμπτο έτος της ηλικίας τους, αναστέλλεται η καταβολή της κύριας και επικουρικής σύνταξης.

2. Μετά τη συμπλήρωση του πεντηκοστού πέμπτου έτους δεν αναστέλλεται η καταβολή της σύνταξης, αλλά χορηγείται όλο το ποσό της σύνταξης εφόσον δεν υπερβαίνει αθροιστικά (κύρια & επικουρική) το ποσόν των 750 ευρώ εάν η κύρια και επικουρική σύνταξη υπερβαίνει αθροιστικά τα 750 ευρώ, τότε περικόπτεται το επιπλέον ποσό κατά 70%.

3. Για τους πολύτεκνους συνταξιούχους ναυτικούς με ανήλικα τέκνα ή με τέκνα που σπουδάζουν σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές μέχρι τη συμπλήρωση του 25ου έτους, καθώς και τους συνταξιούχους ναυτικούς με τέκνα ανάκανα για κάθε βιοποριστική εργασία με αναπηρία άνω του εξήντα επτά τοις εκατό (67%), δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις για την αναστολή ή τον περιορισμό καταβολής της σύνταξης της περιπτώσεως 1 και 2.

4. Στους παραπάνω συνταξιούχους χορηγούνται αποδεικτικά ναυτικής ικανότητας ή ανανεώνονται τα κατεχόμενα. Η καταβολή των συντάξεων αναστέλλεται από τον επόμενο μήνα χορήγησης του αποδεικτικού ναυτικής ικανότητας ή ανανέωσης του κατεχόμενου αποδεικτικού από την ΔΕΚΝ και διαρκεί για το χρονικό διάστημα κατά το οποίο ο συνταξιούχος κατέχει το αποδεικτικό. (Ανεξάρτητα δηλαδή από την χορήγηση ή όχι του ναυτικού φυλλαδίου).

5. Σε περίπτωση επανάληψης του ναυτικού επαγγέλματος και σε θέσεις που δεν απαιτείται η χορήγηση ή ανανέωση του αποδεικτικού ναυτικής ικανότητας,

Σε πλοία υπό ξένη σημαία μη συμβεβλημένα με το NAT η αναστολή καταβολής της σύνταξης αρχίζει την πρώτη του επομένου μήνα χορήγησης της άδειας ναυτολόγησης

Σε υπό Ελληνική σημαία και σε πλοία με ξένη σημαία ασφαλιστικά συμβεβλημένα με το NAT, η αναστολή καταβολής της σύνταξης αρχίζει από την πρώτη του επομένου μήνα χορήγησης του ναυτικού φυλλαδίου.

6. Ανάλογα για όλες τις παραπάνω περιπτώσεις η επαναχορήγηση της σύνταξης αρχίζει από την πρώτη του επομένου μήνα επιστροφής στη Διεύθυνση Εκπαίδευσης του ΥΕΝ του αποδεικτικού ναυτικής ικανότητας ή με την επιστροφή στο NAT της χορηγηθείσης άδειας ναυτολόγησης ή με την επιστροφή στο NAT του ναυτικού φυλλαδίου

7. Για ναυτολόγηση σε Ε/Γ, Ε/Γ-Ο/Γ με Ελληνική σημαία πλοία, απαιτείται ειδική έγγραφη άδεια από την Διεύθυνση Ναυτικής Εργασίας του ΥΕΝ, που δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των 8 μηνών, μπορεί όμως να ανανεωθεί.

Επικουρική Ασφάλιση (ΚΕΑΝ)

Κεφάλαιο Επικουρικής Ασφάλισης Ναυτικών (Ν.1482/84 Ν.1844/89, Ν.1879/90 και Ν.3075/02)

Στο ΝΑΤ έχει ιδρυθεί κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης Ναυτικών (ΚΕΑΝ) του οποίου σκοπός είναι η παροχή στους ασφαλιζόμενους σ' αυτό μηνιαίας σύνταξης.

Στην ασφάλιση του ΚΕΑΝ υπάγονται υποχρεωτικά όλοι οι ναυτικοί που υπάγονται και στην κύρια ασφάλιση του ΝΑΤ και αρχίζει αυτοδίκαια από 1/9/1981. Το ύψος της μηνιαίας εισφοράς για την εξαγορά προϋπηρεσίας καθορίζεται σε ποσοστό 4% επί του μισθού που προβλέπεται από την Σ.Σ. όπως αυτός ορίζεται από το άρθρο 84, πργ.2 του Κ.Ν. 792/78 και η οποία ισχύει κατά την ημέρα καταβολής της εξαγοράς. Ως μηνιαία εισφορά λαμβάνεται υπόψη, η μηνιαία εισφορά, που αντιστοιχεί στην ειδικότητα με την οποία ο ασφαλισμένος έχει πραγματοποιήσει τις περισσότερες ημέρες εργασίας στο τελευταίο 48μηνο θαλάσσιας υπηρεσίας.

Προϋποθέσεις για την θεμελίωση του δικαιώματος επικουρικής σύνταξης :

1. Η συνταξιοδότηση του ναυτικού ή σε περίπτωση θανάτου του, της οικογενείας του, (όπως ισχύει στο ΝΑΤ) από το ΝΑΤ ή άλλο ασφαλιστικό φορέα με συνυπολογισμό χρόνου ασφάλισης στο ΝΑΤ.
2. Να έχει συντάξιμο χρόνο επικουρικής ασφάλισης τουλάχιστον τον απαραίτητο για την απονομή σύνταξης από το ΝΑΤ, για τον οποίο να έχουν καταβληθεί ολοσχερώς οι εισφορές μιας πενταετίας.
3. Να υποβληθεί από τον ενδιαφερόμενο σχετική αίτηση.

Παροχές :

Η επικουρική σύνταξη που χορηγείται από το ΚΕΑΝ ορίζεται σε ποσοστό 1,5% για κάθε χρόνο επικουρικής ασφάλισης και υπολογίζεται επί της ανώτατης σύνταξης της ειδικότητας και του βαθμού που συνταξιοδοτείται ο ναυτικός από το ΝΑΤ(κύρια σύνταξη) χωρίς κανένα επίδομα. Το ποσόν της χορηγουμένης από το ΚΕΑΝ επικουρικής σύνταξης σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο του ποσού που αντιστοιχεί στο 30% της εκάστοτε ανώτατης ειδικότητας και του βαθμού που συνταξιοδοτείται ο ναυτικός από το ΝΑΤ.

Για την συνταξιοδότηση από το ΚΕΑΝ της οικογένειας του συνταξιούχου σε περίπτωση θανάτου του ισχύουν οι διατάξεις που εφαρμόζονται και για την κύρια σύνταξη καθώς επίσης και οι διατάξεις που αφορούν τη διαδοχική ασφάλιση.

Ταμείο Πρόνοιας (ΤΑΠΕΝ)

Τα ΤΑΠΕΝ σκοπό έχουν την πρόσθετη ασφάλιση των ναυτικών με τη χορήγηση εφάπαξ χρηματικής παροχής στους αποσυρόμενους του ναυτικού επαγγέλματος ασφαλισμένους του ή στις περιπτώσεις θανάτου αυτών στις οικογένειές τους.

Τα ταμεία αυτό είναι :

Το ταμείο Πρόνοιας Αξ/κών Εμπορικού Ναυτικού (ΤΠΑΕΝ) και

Το ταμείο Πρόνοιας Κατωτέρων Πληρωμάτων Εμπορικού Ναυτικού (ΤΠΚΠΕΝ).

Στα ταμεία Πρόνοιας Εμπορικού Ναυτικού ασφαλίζονται υποχρεωτικά όλα τα πρόσωπα που είναι ασφαλισμένα στο ΝΑΤ.

Δικαιούχοι εφάπαξ παροχής

Η εφάπαξ παροχή εκτός του ναυτικού χορηγείται επίσης :

Στην χήρα σύζυγο χωρίς τέκνο όλο το ποσό που θα έπαιρνε ο θανών αν ζούσε.

Στην χήρα σύζυγο και στα τέκνα του ασφαλισμένου ολόκληρο το ποσό που θα δικαιούταν ο θανών και εισπράττειται κατά το 1/2 από την σύζυγο και το άλλο 1/2 από τα τέκνα.

Αν δεν υπάρχει χήρα ή έχει χάσει το δικαίωμα για την παροχή και υπάρχει ένα δικαιούχο τέκνο χορηγείται όλο το ποσό που θα ελάμβανε ο θανών και αν υπάρχουν περισσότερα τέκνα χορηγείται ολόκληρη η δικαιούμενη παροχή και κατανέμεται σε ίσα μερίδια. Για τους γονείς και αδέρφια θανόντος ναυτικού χορηγείται όλο το ποσό.

ΕΚΑΣ

Με τις διατάξεις του Ν. 2556/97 το Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Α.Σ.) χορηγείται στους χαμηλοσυνταξιούχους με τις παρακάτω προϋποθέσεις:

1. Για τους συνταξιούχους λόγω γήρατος-θανάτου απαιτείται η συμπλήρωση του 60ου έτους της ηλικίας. Για τους συνταξιούχους λόγω αναπηρίας δεν απαιτείται όριο ηλικίας. Επίσης όριο ηλικίας δεν απαιτείται για τα παιδιά που λαμβάνουν σύνταξη λόγω θανάτου του γονέα τους, καθώς και για τις χήρες που έχουν παιδιά δικαιούμενα σύνταξης και λόγω θανάτου συμμετέχουν στη σύνταξη.

2. Για να δικαιωθεί ο συνταξιούχος Ε.Κ.Α.Σ. από 1-1-2006, σύμφωνα με το υπ' αρ. 9363/70/2-3-2006 έγγραφο του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, εκτός από την συμπλήρωση του 60ού έτους την ημερομηνία αυτή θα πρέπει να πληροί τα εισοδηματικά κριτήρια βάσει του εκκαθαριστικού σημειώματος του οικονομικού έτους 2005 (εισοδήματα 2004) και τα οποία είναι τα παρακάτω:

α) Το συνολικό ετήσιο καθαρό εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες να μην υπερβαίνει τα 7.165,71 ευρώ.

β) Το συνολικό ετήσιο ατομικό καθαρό φορολογητέο εισόδημα να μην υπερβαίνει τα 8.360,00 ευρώ.

γ) Το συνολικό ετήσιο οικογενειακό καθαρό φορολογητέο εισόδημα να μην υπερβαίνει τα 13.009,20 ευρώ.

Ποσό επιδόματος:

Για το χρονικό διάστημα από 1.1.2006 έως 31.12.2006 και για εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες μέχρι 6.525,91 ευρώ καταβάλλεται επίδομα 160,15 ευρώ.

Για ποσό εισοδήματος από 6.525,92 μέχρι 6.781,86 καταβάλλεται επίδομα 120,11 ευρώ.

Για ποσό εισοδήματος από 6.781,87 μέχρι 6.952,43 καταβάλλεται επίδομα 80,08 ευρώ.

Για ποσό εισοδήματος από 6.952,44 μέχρι 7.165,71 καταβάλλεται επίδομα 40,04 ευρώ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο Οίκος Ναύτου

Εξέλιξη του Οίκου Ναύτου

Το Ν.Α.Τ. συνεισέφερε και μέσω του Οίκου Ναύτου στην κοινωνική ασφάλιση της Ελληνικής Ναυτιλίας όσον αφορά την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των ναυτικών και των οικογενειών τους.

Ο Οίκος Ναύτου στην Ελλάδα ιδρύθηκε το 1924 είναι **ΝΠΔΔ**, την λειτουργία του οποίου επέστρεψε το Υπουργείο Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας. Αποτελεί ίδρυμα **κοινωνικής προστασίας των ναυτικών** παρέχοντας σ' αυτούς και τις οικογένειές τους ιατρική, φαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη. Ειδικότερα ο Οίκος Ναύτου προστάτευε τους ανέργους ναυτικούς και τις οικογένειές τους, τα μέλη των οικογενειών των εργαζομένων ναυτικών και τους συνταξιούχους του Ν.Α.Τ. και βέβαια τις οικογένειες των τελευταίων. Ειδική προστασία παρείχε στις επίτοκες γυναίκες, σε φυματικούς, σε χανσενικούς κ.ά. Επίσης ο Οίκος Ναύτου προσέφερε χρηματικά βοηθήματα στους ανέργους ναυτικούς.

Η βασική διάρθρωση του Ο.Ν. ήταν η ακόλουθη :

- 1.Γενική Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Υγείας
- 2.Γενική Επιθεώρηση Υγείας
- 3.Γραφείο Νομικών Υποθέσεων
- 4.Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων
- 5.Γραφείο Εξυπηρέτησης Πολίτη

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Οίκου Ναύτου αποτελείτο από τα ακόλουθα μέλη:

- 1.Τον Πρόεδρο

2.Τον Αντιπρόεδρο

3.Ένα Τακτικό μέλος (Μέλος και του Δ.Σ. ΝΑΤ)

4.Ένα Τακτικό μέλος, εκπρόσωπος των εφοπλιστών

5.Ένα Τακτικό μέλος, εκπρόσωπος της Πανελληνίας Ναυτικής Ομοσπονδίας

6.Ένα Τακτικό μέλος, εκπρόσωπος των συνταξιούχων ναυτικών)

7.Ένα Τακτικό μέλος, εκπρόσωπος του Συλλόγου Προσωπικού Οίκου Ναύτου

8.Δύο Τακτικά μέλη

Ο Οίκος Ναύτου επιδοτείτο από το «Κεφάλαιο Ασθενείας και Ανεργίας», γνωστό ως «ΚΑΑΝ» που αποτελεί ειδικό λογαριασμό στο Ν.Α.Τ. προερχόμενο από μέρος των προς εκείνο εισφορών. Από την 1η Απριλίου 2012, ο Οίκος Ναύτου απορροφήθηκε από τον ΕΟΠΥΥ οπότε και ακολουθεί τη νομοθεσία αυτού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο Συμπεράσματα

Προβλήματα / Προκλήσεις

Με κάποια ίσως υπεραπλούστευση και υπερβολή, μπορεί να λεχθεί ότι τα κυριότερα προβλήματα της Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα είναι εννοιολογικά, λογιστικά και νομικά.

- ✓ Ο μεγάλος αριθμός των ασφαλιστικών φορέων: η κατάκτηση της Κοινωνικής Ασφάλισης σε 24 κύριους και 210 επικουρικούς φορείς συνεπάγεται βέβαια δυσανάλογα υψηλές διοικητικές δαπάνες, ενώ σε φορείς περιορισμένου μεγέθους προκαλεί διοικητική ανεπάρκεια και αδυναμία ορθολογικής οργάνωσης. Το οξύτερο ίσως οικονομικό πρόβλημα είναι ότι μεγάλος αριθμός αυξανόμενος αριθμός φορέων διάφορων μεγεθών παρουσιάζουν σοβαρά διαχειριστικά ελλείμματα, που καλύπτονται από τον κρατικό προϋπολογισμό.
- ✓ Εννοιολογικά και λογιστικά προβλήματα: οι ασφαλιστικοί φορείς υποχρεούνται να ασφαλίζουν κοινωνικές ομάδες δίχως την ανάλογη ή και δίχως καμιά συμμετοχή στις ασφαλιστικές εισφορές, (περίπτωση περίθαλψης διαφόρων κατηγοριών ομογενών), ενώ διάφοροι νόμοι και διατάξεις δεν τους επιτρέπουν να αξιοποιούν πλήρως τα περιουσιακά τους στοιχεία. Από την άλλη όμως πλευρά το κράτος καλύπτει όλο και πιο συχνά τα ελλείμματα των ταμείων. Υπάρχει συνεπώς επιτακτική ανάγκη για συστηματική λογιστική παρακολούθηση και τακτοποίηση των οικονομικών σχέσεων κράτους και ασφαλιστικών ταμείων.
- ✓ Το νομικό πλαίσιο και η πολιτική βούληση: το νομικό πρόβλημα συνίσταται στην εκτεταμένη καταστρατήγηση των ασφαλιστικών νόμων και των κανονισμών των ασφαλιστικών οργανισμών, ως αποτέλεσμα κυρίως των ατελειών στην οργάνωση της Κοινωνικής Ασφάλισης, των κομματικών και συνδικαλιστικών παρεμβάσεων και, συχνά, της ανοχής του κράτους. Η πολιτική διάσταση του προβλήματος της Κοινωνικής Ασφάλισης περιλαμβάνει πράξεις και παραλήψεις των κυβερνήσεων και των εργατικών σωματείων. Η κυβερνητική και η συνδικαλιστική πολιτική έχουν οδηγήσει στην θέσπιση

εξαιρετικά ευνοϊκών προϋποθέσεων συνταξιοδότησης και μεγάλη ελαστικότητα στην τήρηση των ασφαλιστικών νόμων. Είναι κατά συνέπεια επιτακτική η ανάγκη για ριζική αναμόρφωση του συστήματος, όπου απαιτούνται βέβαια γενναίες πολιτικές αποφάσεις που, για να είναι αποτελεσματικές, πρέπει να έχουν, κατά το δυνατό, διακομματικό χαρακτήρα.³⁵

Εκτός από τις ανισότητες, η Κοινωνική Ασφάλιση χαρακτηρίζεται και από ανορθόδοξη χρησιμοποίηση των ασφαλιστικών πόρων, από μεγάλη κατάχρηση των ασφαλιστικών δικαιωμάτων και από παραβίαση των ασφαλιστικών νόμων. Η συστηματική λοιπόν διερεύνηση και η πληρέστερη αξιοποίηση των ασφαλιστικών πόρων προκύπτουν ως επιτακτικές επιδιώξεις της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Η προσπάθεια αναμόρφωσης του ασφαλιστικού συστήματος θα συναντήσει πολλές αντιδράσεις: α) από (τους λίγους) που πραγματικά θα θιγούν, β) από τους περισσότερους που (λανθασμένα) πιστεύουν ότι θα θιγούν, όπως π.χ. το μεγαλύτερο μέρος των ασφαλισμένων στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας και γ) από εκείνους που για λόγους καθαρά αντιπολεμικούς (κομματικούς ή συνδικαλιστικούς) αντιδρούν σε κάθε σχεδόν προσπάθεια μεταρρύθμισης. Για το συμφέρον του τόπου οι αντιδράσεις αυτές δεν πρέπει να αποτρέψουν, για άλλη μια φορά, τη θέσπιση και εφαρμογή αυστηρών μέτρων οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής, που επιβάλλεται βέβαια να είναι καλά μελετημένα και συστηματικά. Εκτός από την ανθρωπιστική και την κοινωνική διάσταση, η Κοινωνική Ασφάλιση συνδέεται άμεσα με την αποδοτικότητα της εθνικής οικονομίας, που προσδιορίζει άμεσα το επίπεδο ευημερίας του πληθυσμού της χώρας.³⁶

Τα ασφαλιστικά ταμεία στο σύνολό τους αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα, λόγω της οικονομικής κρίσης, της έλλειψης πόρων, υποδομών και προσωπικού. Ευθύνες δεν πρέπει να αποδίδονται μόνο στο κράτος ή στην κυβέρνηση και τη πολιτική που ακολούθησε, αλλά και στους πολίτες της χώρας που με τις επιλογές τους επιβάρυναν τα οικονομικά των ταμείων (ανασφάλιστη εργασία). Τα κυριότερα προβλήματα που εντοπίζονται είναι μεταξύ άλλων:

1. Τα ελλείμματα των ασφαλιστικών ταμείων έχουν αυξηθεί επικίνδυνα.

---

³⁵ Τσουκαλάς Κ., (1986), «Κράτος, Κοινωνία, Εργασία στη μεταπολεμική Ελλάδα», Θεμέλιο, Αθήνα

³⁶ Κρεμαλής Κ., (1991), «Το δικαίωμα του ατόμου για κοινωνική πρόνοια», Εκ. Σάκκουλα, Αθήνα

2. Το επίπεδο συντάξεων παραμένει σε αρκετά χαμηλό επίπεδο.
3. Το σύστημα διατηρεί εσωτερικές ανισότητες. Άτομα με τον ίδιο χρόνο ασφάλισης λαμβάνουν διαφορετικά ποσά σύνταξης.
4. Αυξημένη εισφοροδιαφυγή λόγω του μεγάλου αριθμού αδήλων μεταναστών.
5. Το υψηλό επίπεδο ανεργίας στερεί σημαντικά έσοδα από τα ασφαλιστικά ταμεία.
6. Τα ελλείμματα των ασφαλιστικών ταμείων προέρχονται εκτός των άλλων και από τις τεράστιες δαπάνες που αφορούν την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.
7. Τα ασφαλιστικά ταμεία δέχονται σοβαρές πιέσεις από τους μισθωτούς λόγω των χαμηλών αποδοχών που λαμβάνουν

Προτεινόμενες λύσεις

Για την αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων έχουν προταθεί κατά καιρούς διάφορες λύσεις είτε επώδυνες είτε λιγότερο επώδυνες. Το σοβαρό ζήτημα της άντλησης κεφαλαίου για την απρόσκοπτη λειτουργία του συστήματος μπορεί να λυθεί είτε με αύξηση των εισρεόντων πόρων είτε με μείωση των συντάξεων και αύξηση των ορίων ηλικίας. Φυσικά η δεύτερη λύση είναι ανεφάρμοστη με την έννοια ότι θα προκαλέσει κοινωνικές αδικίες. Η πρώτη λύση θα μπορούσε να εφαρμοστεί με αύξηση των εργοδοτικών εισφορών και επιβάρυνση των επιχειρήσεων. Όμως αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε μείωση της ανταγωνιστικότητας και αύξηση της ανεργίας. Μια πρόταση που έχει κατατεθεί και αφορά την επέκταση της κοινωνικής ασφάλισης σε άλλες ανασφάλιστες ομάδες όπως οι μετανάστες, θα μπορούσε να ανακουφίσει το σύστημα όχι όμως σε μόνιμη βάση. Συνεπώς η λύση θα πρέπει να αναζητηθεί έξω από τα όρια του συστήματος.

Μια πρόταση που θα μπορούσε να αλλάξει τις υπάρχουσες ανισορροπίες του συστήματος είναι η μετατόπιση της ευθύνης για την παροχή των συντάξεων αποκλειστικά στους ίδιους τους εργαζόμενους. Μιλούμε για ένα ιδιωτικό σύστημα ασφάλισης σε μεγαλύτερη από τη σημερινή βάση, όπου οι εργαζόμενοι θα κάνουν αναγκαστική αποταμίευση, κεφαλαιοποιώντας τις

εισφορές τους και συμπληρώνοντας μια δεδομένη ηλικία να λάβουν είτε εφ'άπαξ πληρωμή ολόκληρου του κεφαλαίου τους, είτε μηνιαία καταβολή συντάξεων είτε μερική καταβολή του κεφαλαίου ανά 5ετία ή 10ετία. Η φιλοσοφία αυτής της πρότασης είναι να μετατοπίσει την ευθύνη της ασφάλισης των εργαζομένων από το Κράτος, σε ιδιωτικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις, αποφορτίζοντας το σύστημα και το Κράτος από σημαντικές δαπάνες.

Μια δεύτερη πρόταση είναι η ανάληψη μέρους του χρηματοδοτικού βάρους από τον κρατικό προϋπολογισμό, σύμφωνα με την αρχή της κοινωνικής αλληλεγγύης. Η πρώτη προσπάθεια έγινε το 1992 με εγκαθίδρυση της μεικτής χρηματοδότησης. Αργότερα (2002) υπήρξε συγκεκριμένο ποσοστό του ΑΕΠ που προοριζόταν για την κοινωνική ασφάλιση. Το πρόβλημα είναι ότι μέχρι σήμερα δεν έχει λειτουργήσει αυτή η πρόταση έμπρακτα, λόγω κυρίως της μεγάλης δαπάνης που είναι υποχρεωμένο το Κράτος να δώσει, σε συνδυασμό με την υπερχρεωμένη δημοσιονομική του κατάσταση. Ωστόσο το σύστημα αυτό πρέπει να προστατευτεί και να λειτουργήσει, δίνοντας στο Κράτος τα χρήματα που οφείλει στα ασφαλιστικά ταμεία. Παράλληλα μπορούν να δημιουργηθούν επαγγελματικά ταμεία τριμερούς διοίκησης που να βοηθήσουν τις εξατομικευμένες επιλογές των μισθωτών.

Όπως αναφέρουμε και προηγουμένως μια από τις λύσεις για την βιωσιμότητα και την χρηματοδότηση του ασφαλιστικού συστήματος ήταν η αύξηση των ορίων ηλικίας για συνταξιοδότηση. Θα πρέπει να πούμε ότι αύξηση των ορίων ηλικίας με διοικητικό και αυταρχικό τρόπο, δεν πρέπει να συμβεί. Ο λόγος είναι ότι σε αντίθεση με τις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, στη χώρα μας οι περισσότεροι εργαζόμενοι εργάζονται σε χειρωνακτικά επαγγέλματα ή είναι ανειδίκευτοι (οικοδόμοι, τουριστικά επαγγέλματα, σερβιτόροι κλπ) με πολύ δύσκολες συνθήκες εργασίας, που απαιτεί δύναμη, αντοχή και καλή φυσική κατάσταση. Συνεπώς η φυσική αντοχή αυτής της κατηγορίας εργαζομένων δεν μπορεί να παραταθεί πέραν των 60 ετών. Συνεπώς αυτό το μέτρο, θα πρέπει να εφαρμοστεί στις περισσότερο ευνοημένες κατηγορίες εργαζομένων (υπάλληλοι γραφείου) και μάλιστα να δοθούν κίνητρα για την παραμονή στην εργασία και την εθελοντική συμμετοχή. Ήδη με πρόσφατες ρυθμίσεις, αυτό το μέτρο έχει τεθεί σε εφαρμογή.

Ένα θέμα που θα πρέπει να τεθεί είναι οι ευθύνες που έχει ο πολιτικός κόσμος στη λήψη αποφάσεων. Θα πρέπει να υπάρξει ενιαία εθνική πολιτική γραμμή από όλους τους πολιτικούς

σηματισμούς πάνω στο ακανθώδες ζήτημα του ασφαλιστικού, παραμερίζεται το πολιτικό κόστος. Θα πρέπει να εξασφαλιστεί η ευημερία των ηλικιωμένων με ένα αξιοπρεπές εισόδημα, παραμερίζοντας τη δημογραφική τρομοκρατία και περικόπτοντας προνόμια που επιβαρύνουν το κοινωνικό σύνολο. Η συναίνεση πολιτικών δυνάμεων και κοινωνικών εταίρων είναι απαραίτητο συστατικό για την ευόδωση «επώδυνων μέτρων» που θα μας βγάλουν όμως εξ' ολοκλήρου από το πρόβλημα. Παραδείγματα προς μίμηση αποτελούν χώρες όπως η Ισπανία, η Φιλανδία και η Σουηδία όπου έγκαιρα και με συναίνεση εφαρμόστηκαν μεταρρυθμίσεις σε βάθος χρόνου.

Θα πρέπει να τονίσουμε σε αυτό το σημείο ότι ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο συγκεκριμένο θέμα είναι ουσιαστικά ανύπαρκτος. Κάθε χώρα έχει επιλέξει το δικό της δρόμο για τις μεταρρυθμίσεις που πρέπει να ληφθούν. Ωστόσο μέσα από την κοινή οικονομική και δημοσιονομική πολιτική και το σύμφωνο σταθερότητας ασκούνται έμμεσες αλλά ισχυρές και διαρκείς πιέσεις για περικοπές και δημοσιονομική σταθερότητα. Το σημαντικότερο είναι ότι με αυτόν τον τρόπο περιορίζεται η δυνατότητα των κρατών να χρηματοδοτήσουν γενναιόδωρες κοινωνικές και ασφαλιστικές πολιτικές, μειώνοντας τα ελλείμματα.

Επίσης πέρα από τους πόρους του κρατικού προϋπολογισμού προτείνονται και επιπλέον πόροι από τη φορολόγηση υψηλών εισοδημάτων για την ενίσχυση της κοινωνικής αλληλεγγύης. Πόροι από επιχειρήσεις που ρυπαίνουν, πόροι από φορολόγηση επιχειρήσεων εντάσεως κεφαλαίου, καθώς και πόροι από τη φορολόγηση της μεγάλης ακίνητης περιουσίας. Βέβαια αυτές οι πηγές, μοιάζουν σήμερα να εξασθενούν, αφού η κεντρική πολιτική γραμμή είναι η διοχέτευση αυτών των εσόδων στο δημοσιονομικό έλλειμμα και όχι στα ασφαλιστικά ταμεία.

Με βάση λοιπόν τα ανωτέρω θέματα είναι βέβαιο ότι το σύστημα θα ανακτήσει την αξιοπιστία του έναντι των παραγωγικών δυνάμεων της χώρας, θα ενισχυθεί ο κοινωνικός χαρακτήρας της ασφάλισης για όλους τους πολίτες και θα εγγραφεί την απρόσκοπτη διανομή του προϊόντος στις προηγούμενες αλλά και στις επόμενες (όταν έρθει η ώρα) γενιές των εργαζομένων.

Μετά την παράθεση των κύριων προβλημάτων που μαστίζουν το ασφαλιστικό σύστημα την Ελλάδα, είναι απαραίτητη η παράθεση συγκεκριμένων πρακτικών προτάσεων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών. Η πορεία των ασφαλιστικών ταμείων μπορεί να

ανατραπεί, αν ακολουθηθεί σωστή πολιτική μέσα από την υιοθέτηση συγκεκριμένων μέτρων .

Τα μέτρα αυτά είναι τα ακόλουθα:

1.Να υπάρξει άμεσα ένας συνολικός σχεδιασμός και αναδιοργάνωση των υπηρεσιών των ταμείων, για να μπορέσουν αυτά να ανταποκριθούν και στις αυξημένες ανάγκες, αλλά και να βελτιώσουν την καθημερινότητα του πολίτη.

2.Να υπάρξει οργανωμένη παρέμβαση με ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών με στόχο τον περιορισμό της εισφοροδιαφυγής και την καταπολέμηση της ανασφάλιστης εργασίας.

3.Να επεκταθεί η εφαρμογή της ηλεκτρονικής συνταγογράφησης για όλα τα ασφαλιστικά ταμεία.

4.Να γίνει ορθολογική αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας των Ταμείων.

5.Να εφαρμοσθούν πολιτικές ενίσχυσης και στήριξης της εργασίας με δημιουργία νέων θέσεων εργασίας για να περιορισθεί η εκρηκτική αύξηση της ανεργίας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Αγαλλόπουλος Χ. (1955), «Η Κοινωνική Ασφάλεια», Αθήνα, σελ.22
- Αντάπασης, Α. Μ. (1992), Θαλάσσια Αρωγή και Διάσωση 1, Πηγές και Έννοια, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα, Κομοτηνή
- Αντωνιάδης, Δ. et al (1985), Θαλάσσια Ασφάλιση, Σημειώσεις μαθήματος Ναυτιλιακής Οικονομικής και Πολιτικής,
- Αχής, Χρ. (1965), Θαλασσία Ασφάλισης, Αθήνα
- Ε.Α.Ε.Ε. «Ένωση Ασφαλιστικών Εταιριών Ελλάδος 1907-2007: Ένας Αιώνας στην Υπηρεσία της Ιδιωτικής Ασφάλισης», 2007
- Καλαντζόπουλος, (1973), «Εισαγωγή εις την ιστορία των ελληνικών κοινωνικών ασφαλίσεων», ΕΔΚΑ
- Κιάντος Β. (1974), Η Θαλασσία Ασφάλισης του Φορτίου Τόμος ΙΙ, Έναρξεις, διάρκεια και λήξις, ζημιάι και οιονεί ζημιάι, Εκδόσεις Σάκκουλα, Θεσσαλονική
- Κουτσογιάννη Α. (1960), Ιδιωτική Ασφάλισης, Αθήνα
- Κραντονέλλη Α. (1998), Ελληνική Πειρατεία και Κούρσος τον ΙΗ' αιώνα και μέχρι την Ελληνική Επανάσταση, βάσει των Ελληνικών και Γαλλικών αρχείων, εκδ. Βιβλιοπωλείον της Εστίας, Αθήνα
- Κρεμαλής Κ. (1991) , Το δικαίωμα του ατόμου για κοινωνική πρόνοια, Εκ. Σάκκουλα, Αθήνα
- Μακρής Χρ. Κ.(1996), Η ιστορία της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα και η επίδραση της στην εξέλιξη της ασφάλισης σε άλλες χώρες της Ευρώπης από τους αρχαιότατους χρόνους μέχρι σήμερα, Έκδοση: Εθνική Ασφάλιση, Αθήνα
- Μητρόπουλος Ε. (1971), Ασφάλεια Ναυσιπλοΐας, εκδ. Αφοι Λιόντη, Πειραιάς

-Μουσούρης Ευάγγελος, «Γενικές αρχές και σύγχρονες τάσεις της κοινωνικής ασφάλειας», Αθήνα

-Μπούκης Δ., Πειραιοδίφης Ι., Περιοδικό «Περίπλους» τεύχος 76 , σελ. 44, έκδοση του Ναυτικού Μουσείου Ελλάδος, ΙΟΥΛ-ΣΕΠ 2011

- Η Κοινωνική ασφάλιση των Ναυτικών, Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, Η ιστορική Διαδρομή, Η κρίση, Η προοπτική, Εκδόσεις ΤΖΕΪ ΚΑΙ ΤΖΕΪ ΕΛΛΑΣ, Πειραιάς 2001, Σελίδες 53 – 58

-Παζαρζής Μ. (2002), «Η Ιστορία της Θαλάσσιας Ασφάλισης από την Αρχαιότητα μέχρι το 17ο αιώνα», Επιστημονική Επετηρίδα Πανεπιστημίου Πειραιώς, Τιμητικός τόμος για την καθηγήτρια Λίτσα Νικολάου – Σμοκοβίτη

-Παπαμανώλη Σ. (2007), Τα P and I clubs: το θεσμικό πλαίσιο της συνεταιριστικής ασφάλισης στην Ελλάδα, (Διπλωματική Εργασία.), Πανεπιστήμιο Πειραιά, Τμήμα Ναυτιλιακών Σπουδών, Πειραιάς

-Σκουλούδης Ζ. (1999), Δίκαιο Ιδιωτικής Ασφάλισης, Γενικό Μέρος, νομοθεσία της ασφαλιστικής επιχείρησης και στοιχεία ασφαλιστικών κλάδων, Γ΄ Έκδοση, Δίκαιο και Οικονομία Π. Ν. Σάκκουλας, Αθήνα

-Σολωμός Γ.Χ. (1991), Κοινωνική Ασφάλιση από την κρίση στον ενιαίο φορέα, εκδόσεις Νέα Σύνορα, Α.Α. Λιβάνη, Αθήνα

-Τσάγκαρις, Η. (1954), Η Θαλάσσια Ασφάλις εκδ. «Το Νομικόν», Αθήνα – Θεσσαλονίκη

- Τσουκαλάς Κ. (1986), «Κράτος, Κοινωνία, Εργασία στη μεταπολεμική Ελλάδα», Θεμέλιο, Αθήνα

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

-Bayley, W.D. (1978), Supertanker creates Superdisaster, Safety at Sea International, United Kingdom

-Bennett H. (2006), The Law of Marine Insurance, 2nd ed., Oxford University Press, Oxford

-Brown H.R.(1968), Dictionary of Marine Insurance Terms, 3rd edition, Witherby & Co Ltd., London

- Dover V. (1975), A Handbook to Marine Insurance, 8th ed., Witherby & Co Ltd., London
- Gibb D.E.W. (1957), Lloyd's of London: a Study in Individualism, Macmillan & Co. Ltd., London
- Hazelwood S.J. (2000), P&I Clubs: Law and Practice, 3rd edition, LLP Professional Publishing, United Kingdom
- Hodges S. (1996), Law of Marine Insurance, Cavendish Publishing Ltd., London
- Ivamy H.E.R. (1985), Marine Insurance, 4th edition, Butterworths, London
- Macdonald E.P. et al (2004), Good Faith and Insurance Contracts (second edition). London – Singapore: L.L.P
- Martin F. (2004), The History of Lloyd's and of Marine Insurance in Great Britain, Lawbook Exchange Ltd., New Jersey
- Rhidian T.D. (1996), (editor), The Modern Law of Marine Insurance, Vol. 1, LLP Professional Publishing, United Kingdom
- Rose, F.D. (2004), Marine Insurance Law and Practice. London – Singapore: LLP
- Smith H.D. (1995), Shipping, Safety and the Environment: A post - Donaldson analysis, Marine Policy Journal, Vol. 19, Issue 6, Butterworth-Heinemann Ltd., London
- Youd J.D. (1974), A Practical Approach to Inland Marine Insurance, Standard Pub. Co., Boston,

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

<http://akrivopoulouchristina.wordpress.com/2010/03/15/η-έννοια-της-κοινωνικής-ασφάλισης>

(τελευταία επίσκεψη: 25/11/2014)

<http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/deia/history/default.aspx>
18/11/2014)

(τελευταία επίσκεψη:

http://www.eaee.gr/cms/index.php?option=com_content&view=article&id=210&Itemid=201&lang=el (τελευταία επίσκεψη: 28/11/2014)

-<http://www.intersalonika.gr/gr/asfalisi.asp> (τελευταία επίσκεψη: 07/12/2014)

-<http://digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/unipi/4239/1/Papakalos.pdf> (τελευταία επίσκεψη: 21/12/2014)

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ελληνικές Ασφαλιστικές Επιχειρήσεις

Άρθρον 14

Οι εντός “ ” λέξεις αντικαταστάθηκαν με την παρ. 2 του Π.Δ. 118/85

Η άδεια λειτουργίας πάσης “Ελληνικής Ασφαλιστικής Επιχειρήσεως” ως και η έγκρισις του καταστατικού αυτής, παρέχεται δι’αποφάσεως του Υπουργού Εμπορίου δημοσιευομένης εις το Δελτίον Ανωνύμων Εταιριών και Εταιριών Περιορισμένης Ευθύνης της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως.

Άρθρον 15

Π.Δ. 252/96 Αρ. 17

Π.Δ.10/2003 Αρ. 9 παρ. 1

Ν. 3746/09 Αρ. 56

"1. Κάθε ελληνική ασφαλιστική επιχείρηση υποβάλλει, στο Υπουργείο Εμπορίου μαζί με την αίτηση για άδεια λειτουργίας της :

α) το καταστατικό της,

β) τα αποδεικτικά στοιχεία καταβολής ολοκλήρου του μετοχικού κεφαλαίου ή των εισφορών σε περίπτωση αλληλασφαλιστικών συνεταιρισμών,

γ) πρόγραμμα δραστηριότητας όπως ορίζεται στη παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου,

δ) πληροφορίες για τους διοικούντες την ασφαλιστική επιχείρηση προκειμένου να ελεγχθεί η εντιμότητα και τα επαγγελματικά προσόντα ή η πείρα αυτών των προσώπων. Τα κριτήρια καταλληλότητας των διοικούντων καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και

ε) δήλωση για τα πρόσωπα του άρθρου 55 και _____ του στοιχ. ι της περιπτ. Α του αρ. 13γ του παρόντος.

«στ) στην περίπτωση που καλύπτει κινδύνους του κλάδου ασφαλίσεων ζημιών 10 «αστική ευθύνη από ατυχήματα που προκαλούνται από αυτοκίνητα οχήματα», εκτός της ευθύνης του μεταφορέα, ανακοινώνουν το όνομα και την Διεύθυνση του προσώπου που διορίζει σε κάθε κράτος μέλος ως αντιπρόσωπο για τον διακανονισμό ζημιών, ο οποίος έχει τις προϋποθέσεις και τα καθήκοντα που ορίζονται στο άρθρο 13δ του παρόντος Νόμου.»

2. Το πρόγραμμα δραστηριότητας που είναι υποχρεωμένη να υποβάλει η ασφαλιστική επιχείρηση προκειμένου να πάρει άδεια λειτουργίας ή άδεια επέκτασης των εργασιών της και σε άλλους κλάδους ασφάλισης περιλαμβάνει:

A. Για την άσκηση εργασιών ασφαλίσεων κατά ζημιών, τα ακόλουθα :

α) Τους κινδύνους που έχει σκοπό να καλύπτει.

β) Τις κατευθυντήριες αρχές όσον αφορά την αντασφάλιση.

γ) Τα περιουσιακά στοιχεία που απαρτίζουν το ελάχιστο όριο εγγυητικού κεφαλαίου σύμφωνα με το άρθρο 17β του παρόντος.

δ) Τις προβλέψεις για έξοδα εγκατάστασης των διοικητικών υπηρεσιών της και του δικτύου παραγωγής της, καθώς και τα οικονομικά μέσα που προορίζονται για αντιμετώπιση των εξόδων

αυτών, προκειμένου δε για τον κλάδο 18 και τα μέσα που διαθέτει η επιχείρηση για την παροχή βοήθειας.

Επί πλέον, προκειμένου για τις τρεις πρώτες εταιρικές χρήσεις :

ε) Τις προβλέψεις για τα έξοδα διαχείρισης εκτός από τα έξοδα εγκατάστασης και ιδίως για τα τρέχοντα γενικά έξοδα και τις προμήθειες.

στ) Τις προβλέψεις για τα ασφάλιστρα ή τις εισφορές που θα πραγματοποιηθούν καθώς και τις προβλέψεις για τις ζημιές που θα πραγματοποιηθούν.

ζ) Προβλεπόμενο Ισολογισμό.

« η) Την πιθανή ταμειακή κατάσταση».

θ) Τις προβλέψεις σχετικά με τα οικονομικά μέσα που προορίζονται να καλύψουν τις υποχρεώσεις και το περιθώριο φερεγγυότητας.

B. Για την άσκηση ασφαλίσεων ζωής, τα ακόλουθα :

α) Στοιχεία για το είδος των υποχρεώσεων τις οποίες έχει σκοπό να αναλαμβάνει.

β) Τα στοιχεία που προβλέπονται στα εδάφια β, γ, και δ της παραπάνω περίπτωσης Α της παρούσας παραγράφου.

Επιπλέον, προκειμένου για τις τρεις πρώτες εταιρικές χρήσεις :

γ) Λεπτομερές σχέδιο για τις προβλεπόμενες εισπράξεις και δαπάνες τόσο για τις πρωτασφαλίσεις και τις αποδοχές αντασφαλίσεων όσο και για τις αντασφαλιστικές εκχωρήσεις.

δ) Τα στοιχεία που προβλέπονται στα εδάφια ζ και η της παραπάνω περίπτωσης Α της παρούσας παραγράφου.

2. Εντός τριμήνου από της δημοσίευσής της Υπουργικής Απόφασης περί παροχής αδείας συστάσεως και λειτουργίας της ασφαλιστικής επιχειρήσεως, υποχρεούται αυτή να υποβάλει στο Υπουργείο Εμπορίου αντίγραφα των αντασφαλιστικών συμβάσεων της.

4. Προκειμένου να ελέγχεται η τήρηση των αναλογιστικών αρχών, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις ασφαλίσεων ζωής και οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις ασφαλίσεων κατά ζημιών που ασκούν τους κλάδους 1 «Ατυχήματα» και 2 «Ασθένειες» με βάση την παραγ. 7 του άρθρου 17^α του παρόντος, υποχρεούνται να κοινοποιούν ετησίως στο Υπουργείο Εμπορίου τα τεχνικά επιτόκια και τους πίνακες θνησιμότητας και νοσηρότητας που χρησιμοποιούνται ως βάση για τον υπολογισμό των τιμολογίων και των μαθηματικών αποθεμάτων τους.

Επίσης υποχρεούνται να εμφανίζουν χωριστά στον ισολογισμό τους τα περιουσιακά στοιχεία στα οποία έχει επενδυθεί το μαθηματικό απόθεμα.

5. Προκειμένου να ελέγχεται η τήρηση των διατάξεων περί ασφαλιστικής συμβάσεως, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις υποχρεούνται να κοινοποιούν μη συστηματικά στο Υπουργείο Εμπορίου, τους γενικούς και ειδικούς όρους των ασφαλιστηρίων συμβολαίων και γενικώς τα έντυπα που χρησιμοποιούν στις σχέσεις τους με τους ασφαλισμένους, με την επιφύλαξη της παραγ. 6 του άρθρου 52α του παρόντος. Ειδικά όμως, εφόσον πρόκειται για κινδύνους που υπόκεινται σε υποχρεωτική ασφάλιση, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις υποχρεούνται να κοινοποιούν στο Υπουργείο Εμπορίου τους γενικούς και ειδικούς όρους των υποχρεωτικών ασφαλίσεων πριν από την χρησιμοποίησή τους.

Το Υπουργείο Εμπορίου μπορεί να απαιτεί την προηγούμενη κοινοποίηση ή έγκριση των τιμολογίων στις ασφαλίσεις κατά ζημιών, μόνο στο πλαίσιο ενός γενικού συστήματος ελέγχου των τιμών.

6. Με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται για τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις της ως άνω παραγράφου 4 :

α) Οι πίνακες θνησιμότητας, νοσηρότητας κ.λπ. υπολογισμού των μαθηματικών αποθεμάτων που μπορούν να χρησιμοποιούν κατ'

επιλογή τους.

β) Τα ανώτατα όρια των προς υπολογισμό των μαθηματικών αποθεμάτων χρησιμοποιουμένων τεχνικών επιτοκίων.

Το Υπουργείο Εμπορίου για την εφαρμογή του στοιχείου β ανωτέρω, συνεργάζεται με τις εποπτικές αρχές των άλλων κρατών-μελών και ενημερώνει την Επιτροπή της Ε.Ε."

Άρθρον 15α

Π.Δ. 252/96 Αρ. 18

1. α) Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο σκοπεύει να αποκτήσει ειδική συμμετοχή σε ασφαλιστική επιχείρηση που ιδρύθηκε και λειτουργεί στην Ελλάδα, ενημερώνει προηγουμένως το Υπουργείο Εμπορίου και του γνωστοποιεί το ποσό της συμμετοχής αυτής. Η ίδια υποχρέωση ισχύει και όταν αυξάνεται ήδη υφισταμένη ειδική συμμετοχή, ούτως ώστε η αναλογία των δικαιωμάτων ψήφου ή του κεφαλαίου που κατέχει ένα πρόσωπο, περιλαμβανομένων και των περιπτώσεων που σύμφωνα με το Π.Δ. 51/1992 (Α' 22) εξομοιώνονται με κατοχή δικαιωμάτων ψήφου από το αυτό πρόσωπο, να φτάνει ή να υπερβαίνει τα κατώτατα όρια του 20%, του 33% ή του 50% του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου ή του κεφαλαίου ή η ασφαλιστική επιχείρηση να καθίσταται θυγατρική του συμμετέχοντος προσώπου. Προκειμένου περί συμμετοχών που πραγματοποιούνται από νομικά πρόσωπα, το Υπουργείο Εμπορίου δικαιούται :

ι) να ζητά πληροφορίες για την ταυτότητα των φυσικών προσώπων που άμεσα ή έμμεσα ελέγχουν τα νομικά αυτά πρόσωπα,

ιι) να επιβάλλει την υποχρέωση να της γνωστοποιείται οποιαδήποτε μεταγενέστερη μεταβολή στην ταυτότητα των φυσικών αυτών προσώπων και

ιιι) να ζητά την γνωστοποίηση των οικονομικών στοιχείων (οικονομικές καταστάσεις τους), όταν καθιστούν την ασφαλιστική επιχείρηση θυγατρική τους για τον έλεγχο της χρηματοοικονομικής τους κατάστασης, τα οποία μπορεί να ζητηθούν και μεταγενέστερα.

Για την έννοια του ελέγχου έχει εφαρμογή το στοιχείο ι του άρθρου 2α του παρόντος. Για τον αποτελεσματικότερο έλεγχο της ταυτότητας των φυσικών προσώπων που ελέγχουν νομικά πρόσωπα τα οποία κατέχουν ειδική συμμετοχή σε ασφαλιστικές επιχειρήσεις το Υπουργείο Εμπορίου δύναται:

ι) να επιβάλλει την υποχρέωση στα νομικά αυτά πρόσωπα να έχουν ονομαστικές τις μετοχές με δικαίωμα ψήφου,

ιι) να απαιτεί όπως συγκεκριμένα ποσοστά του συνόλου των πιο πάνω ονομαστικών μετοχών με δικαίωμα ψήφου ανήκουν σε ένα ή περισσότερα φυσικά πρόσωπα που τυγχάνουν της προηγούμενης έγκρισης του Υπουργείου Εμπορίου. Εντός τριών μηνών από την πιο πάνω γνωστοποίηση, το Υπουργείο Εμπορίου υποχρεούται είτε να εγκρίνει τη συμμετοχή είτε να αντιταχθεί σ' αυτή με αιτιολογημένη απόφασή του, εφόσον κρίνει ότι τα πρόσωπα που πραγματοποιούν τη συμμετοχή, Περιλαμβανομένων και των φυσικών προσώπων που ελέγχουν τα συμμετέχοντα φυσικά πρόσωπα, δεν είναι κατάλληλα για να εξασφαλίζουν τη συνετή και χρηστή διαχείριση της ασφαλιστικής επιχείρησης. Η έγκριση του Υπουργείου Εμπορίου μπορεί να ορίζει μέγιστη προθεσμία για την υλοποίηση της συμμετοχής. Μέσα στην ανωτέρω προθεσμία το Υπουργείο Εμπορίου δικαιούται να διεξάγει έρευνες για την καταλληλότητα ή την επαλήθευση καταλληλότητας των ανωτέρω προσώπων. Για τον σκοπό αυτό το Υπουργείο Εμπορίου συνεργάζεται με τις εποπτικές αρχές των άλλων

N. 3746/09 Αρ. 57

κρατών-μελών της Ε.Ε. και του Ε.Ο.Χ. ή άλλες αρμόδιες αρχές. Σε περίπτωση θανάτου κατόχου ειδικής συμμετοχής η ως άνω υποχρέωση ενημέρωσης από τους κληρονόμους του επιτρέπεται να πραγματοποιηθεί εντός προθεσμίας τεσσάρων (4) μηνών από την ημερομηνία θανάτου του κατόχου της ειδικής συμμετοχής. Μέσα σε τρεις μήνες από την γνωστοποίηση, το Υπουργείο Εμπορίου μπορεί, εφόσον κρίνει ότι οι κληρονόμοι δεν είναι κατάλληλοι για να εξασφαλίσουν τη συνετή και χρηστή διαχείριση της ασφαλιστικής επιχείρησης, να επιβάλλει τις κυρώσεις της παρ. 5β' του παρόντος άρθρου.

β) Πέραν των υποχρεώσεων, που αναφέρονται στο στοιχείο α' της παρούσας παραγράφου, οι κάτοχοι ειδικής συμμετοχής ασφαλιστικής επιχείρησης γνωστοποιούν εκ των προτέρων στο Υπουργείο Εμπορίου κάθε αύξηση της συμμετοχής τους που υπερβαίνει κατά ποσό που αντιστοιχεί σε δύο (2) ποσοστιαίες μονάδες του μετοχικού κεφαλαίου της ασφαλιστικής επιχείρησης τη συμμετοχή που έχει γνωστοποιηθεί προηγουμένως.

Η υποχρέωση αυτή ισχύει μέχρι η συνολική συμμετοχή να φτάσει το όριο του 33%.

«1.α. Κατά την εφαρμογή της παραγράφου 1, εάν ο αγοραστής συμμετοχής είναι ασφαλιστική επιχείρηση, αντασφαλιστική _____ επιχείρηση, πιστωτικό ίδρυμα ή επιχείρηση επενδύσεων με άδεια λειτουργίας σε άλλο κράτος-μέλος ή μητρική επιχείρηση τέτοιας επιχείρησης ή το νομικό ή φυσικό πρόσωπο που ελέγχει την επιχείρηση αυτή και εάν, λόγω αυτής της εξαγοράς, η επιχείρηση, στην οποία ο αγοραστής σκοπεύει να αποκτήσει συμμετοχή, καθίσταται θυγατρική του εν λόγω αγοραστή ή περιέρχεται υπό τον έλεγχό του, η αξιολόγηση της εξαγοράς υπόκειται στη διαδικασία της διαβούλευσης που αναφέρεται στην παράγραφο 2α του άρθρου 3.»

2. α) Το Υπουργείο Εμπορίου ενημερώνει την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης :

i) για κάθε άδεια λειτουργίας που χορηγείται σε ασφαλιστική επιχείρηση, η οποία είναι άμεσα ή έμμεσα θυγατρική μιας ή περισσότερων μητρικών επιχειρήσεων διεπομένων από τη νομοθεσία τρίτης χώρας,

ii) για τη συμμετοχή μητρικής επιχειρήσεως αυτού του είδους σε ασφαλιστική επιχείρηση που εδρεύει και λειτουργεί στην Ελλάδα, η οποία με τον Τρόπο αυτό καθίσταται θυγατρική της,

iii) για την δομή της ομάδας επιχειρήσεων, όταν χορηγείται άδεια λειτουργίας σε μια ασφαλιστική επιχείρηση άμεσα ή έμμεσα θυγατρική μιας ή περισσότερων μητρικών επιχειρήσεων διεπομένων από το δίκαιο τρίτης χώρας,

iv) για τις γενικής φύσεως δυσκολίες που συναντούν οι ελληνικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις κατά την εγκατάστασή τους ή την άσκηση των δραστηριοτήτων τους σε τρίτη χώρα.

β) Όταν τα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν αποφασίσει περιορισμό ή προσωρινή αναστολή εξέτασης αιτήσεων σχετικών με τις περιπτώσεις του προηγούμενου εδαφίου α, το Υπουργείο Εμπορίου αναστέλλει τη λήψη απόφασης για όσο χρονικό διάστημα τα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν αποφασίσει αντίστοιχη αναστολή ή περιορισμό γενικής ισχύος σε όλα τα κράτη – μέλη της Ε.Ε. και του Ε.Ο.Χ. Ο εν λόγω περιορισμός ή αναστολή δεν εφαρμόζονται όσον αφορά τη δημιουργία θυγατρικών ασφαλιστικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα από ασφαλιστικές επιχειρήσεις ή τις θυγατρικές τους που έχουν λάβει άδεια λειτουργίας στην Ε.Ε. και στον Ε.Ο.Χ. ούτε όσον αφορά την απόκτηση συμμετοχής από τέτοια επιχείρηση ή θυγατρική της σε ασφαλιστική επιχείρηση που εδρεύει και λειτουργεί στην Ελλάδα. Επίσης το Υπουργείο Εμπορίου ενημερώνει την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατόπιν αιτήσεώς της, για τις ανωτέρω αιτήσεις.

γ) Με την επιφύλαξη υποχρεώσεων που προκύπτουν από διεθνείς συμφωνίες της Ε.Ε. με τρίτες χώρες οι οποίες διέπουν την ανάληψη και άσκηση δραστηριότητας ασφαλιστικής επιχείρησης, το Υπουργείο Εμπορίου διατηρεί τη διακριτική ευχέρεια να αντιτάσσεται στην πραγματοποίηση συμμετοχών σε ασφαλιστικές επιχειρήσεις που εδρεύουν και λειτουργούν στην Ελλάδα, από φυσικά πρόσωπα που κατοικούν εκτός Ε.Ε. και Ε.Ο.Χ. ή από νομικά πρόσωπα που διέπονται από την νομοθεσία τρίτης χώρας.

3. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο σκοπεύει να παύσει να κατέχει άμεσα ή έμμεσα ειδική συμμετοχή σε μια ασφαλιστική επιχείρηση πρέπει να ενημερώνει προηγουμένως το Υπουργείο Εμπορίου και να του κοινοποιεί το ύψος της συμμετοχής του που προτίθεται να διατηρήσει. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο πρέπει, ομοίως να ενημερώνει το Υπουργείο Εμπορίου, εφόσον σκοπεύει να μειώσει την ειδική του συμμετοχή, έτσι ώστε η αναλογία των δικαιωμάτων ψήφου ή των μεριδίων του κεφαλαίου που κατέχει να κατέλθει κάτω από τα κατώτατα όρια του 20%, 33% ή του 50% ή η ασφαλιστική επιχείρηση να παύσει να είναι θυγατρική του. Η υποχρέωση γνωστοποίησης επεκτείνεται και στα φυσικά πρόσωπα που παύουν να ελέγχουν νομικά πρόσωπα που κατέχουν ειδική συμμετοχή σε ασφαλιστική επιχείρηση.

4. Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις ανακοινώνουν στο Υπουργείο Εμπορίου, μόλις λάβουν σχετική γνώση, τις κτήσεις ή εκχωρήσεις συμμετοχών στο κεφάλαιό τους, οι οποίες αυξάνουν ή

μειώνουν τα ποσοστά συμμετοχής πάνω ή κάτω από ένα από τα κατώτατα όρια που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 3.

Ομοίως ανακοινώνουν μέχρι την 15η Ιουλίου κάθε έτους τα ονόματα των μετόχων που έχουν ειδικές συμμετοχές, καθώς και τα ποσά και ποσοστά των συμμετοχών αυτών, όπως προκύπτουν, ιδίως από τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν κατά την ετήσια γενική συνέλευση των μετόχων ή από τις πληροφορίες που περιέχονται σε γνώση τους, δυνάμει των υποχρεώσεων που επιβάλλονται στις εταιρίες, οι μετοχές των οποίων είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο.

5. Σε περίπτωση που πραγματοποιηθεί ειδική συμμετοχή ή αυξηθεί υφιστάμενη ειδική συμμετοχή πάνω από τα όρια που προβλέπονται στην παρ. 1α' είτε χωρίς να ανακοινωθεί εκ των προτέρων στο Υπουργείο Εμπορίου είτε χωρίς να εγκριθεί η πραγματοποίησή της, αυτοδικαίως παύει να έχει αποτέλεσμα η άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου που απορρέουν από τη συμμετοχή αυτή. Επιπρόσθετα το Υπουργείο Εμπορίου με απόφασή του μπορεί να επιβάλλει στους κατόχους των ειδικών συμμετοχών τις παρακάτω κυρώσεις μεμονωμένα ή σωρευτικά :

α) Πρόστιμο υπέρ του ελληνικού δημοσίου μέχρι ποσοστού 10% της αξίας των μετοχών, που μεταβιβάστηκαν χωρίς να τηρηθούν οι διατάξεις της παρ. 1 του παρόντος άρθρου.

β) Αποκλεισμό των προσώπων αυτών από το Διοικητικό Συμβούλιο της ασφαλιστικής επιχείρησης, καθώς και από οποιαδήποτε διευθυντική θέση στην ασφαλιστική επιχείρηση για ορισμένο ή αόριστο χρόνο, προκειμένου περί φυσικών προσώπων.

Σε περίπτωση μη γνωστοποίησης στο Υπουργείο Εμπορίου της αλλαγής της ταυτότητας φυσικού προσώπου, που ελέγχει νομικό πρόσωπο με ειδική συμμετοχή σε ασφαλιστική επιχείρηση, αυτοδικαίως παύει να έχει αποτέλεσμα η άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου που απορρέουν από τη συμμετοχή του νομικού προσώπου, στο δε φυσικό πρόσωπο το Υπουργείο Εμπορίου μπορεί να επιβάλλει την κύρωση του ως άνω εδαφίου β'. Οι αυτές κυρώσεις μπορεί να επιβληθούν στα πρόσωπα που δεν τηρούν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην παρ. 1α έκτο εδάφιο του παρόντος άρθρου.

6. Στα πρόσωπα που δεν τηρούν την υποχρέωση ενημέρωσης βάσει της παρ. 3 του παρόντος άρθρου το Υπουργείο Εμπορίου μπορεί να επιβάλλει πρόστιμο υπέρ του ελληνικού δημοσίου ύψους μέχρι ποσοστού 5% της αξίας των μετοχών που μεταβιβάστηκαν χωρίς προηγούμενη ενημέρωσή του.

7. Το Υπουργείο Εμπορίου λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να αποτρέπει την άσκηση, από φυσικό πρόσωπο που κατέχει ειδική συμμετοχή ή που ελέγχει άμεσα ή έμμεσα νομικό πρόσωπο που κατέχει ειδική συμμετοχή σε ασφαλιστική επιχείρηση που εδρεύει και λειτουργεί στην Ελλάδα, επιρροής η οποία είναι δυνατό να αποβεί σε βάρος της συνετής και χρηστής διαχείρισης της ασφαλιστικής επιχείρησης. Για την εφαρμογή των διατάξεων αυτών, το Υπουργείο Εμπορίου γνωστοποιεί στα οικεία πρόσωπα τις ειδικότερες ενέργειες ή παραλείψεις τους ή τις παράλληλες δραστηριότητές τους σε άλλους τομείς που κατά την κρίση του είναι δυνατό να αποβούν σε βάρος της συνετής και χρηστής διαχείρισης της ασφαλιστικής επιχείρησης και αφού ακούσει τις απόψεις τους, τους υποδεικνύει τη λήψη των κατάλληλων διορθωτικών μέτρων εντός ορισμένης προθεσμίας. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης το Υπουργείο Εμπορίου δικαιούται να λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα για τον τερματισμό της δυσμενούς επιρροής που ασκούν τα φυσικά πρόσωπα στη διαχείριση της ασφαλιστικής επιχείρησης και ειδικότερα :

α) να διατάσσει την απομάκρυνσή τους από το διοικητικό συμβούλιο της ασφαλιστικής επιχείρησης και από οποιαδήποτε διευθυντική θέση στην ασφαλιστική επιχείρηση,

β) να αναστέλλει μέχρι να αρθούν οι συνθήκες που επέβαλαν τη λήψη των συγκεκριμένων μέτρων την άσκηση των δικαιωμάτων ψήφου, που απορρέουν από τις μετοχές που κατέχουν τα πρόσωπα αυτά ή τα νομικά πρόσωπα που αυτά ελέγχουν,

γ) να απαγορεύει οποιαδήποτε νέα συναλλαγή της ασφαλιστικής επιχείρησης με τα πρόσωπα αυτά, ή με οποιαδήποτε νομικά πρόσωπα που ελέγχονται από αυτά, καθώς και να κηρύσσει ληξιπρόθεσμα και αμέσως απαιτητά τα δάνεια που έχουν λάβει όλα τα πιο πάνω πρόσωπα από την ασφαλιστική επιχείρηση.

8. Οι αποφάσεις του Υπουργείου Εμπορίου που προβλέπονται στο παρόν άρθρο, καταχωρούνται στο μητρώο Α.Α.Ε. Οι αρνητικές αποφάσεις ως και οι αποφάσεις με τις οποίες επιβάλλονται κυρώσεις, σύμφωνα με το παρόν άρθρο, υπόκεινται σε έλεγχο ακυρώσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Άρθρον 16

Π.Δ. 252/96 Αρ.19 παρ.1

Η εντός “ ”φράση προστέθηκε με το αρ.35 παρ.19 του ν. 2496/97.

1. Το διοικητικό συμβούλιο κάθε ελληνικής ασφαλιστικής επιχείρησης αποτελείται κατά πλειοψηφία από έλληνες πολίτες ή πολίτες άλλων κρατών-μελών της Ε.Ε. και του Ε.Ο.Χ.

2. Δεν μπορούν να εκλεγούν ή να διοριστούν γενικοί διευθυντές, διευθύνοντες ή εντεταλμένοι σύμβουλοι, αναπληρωτές γενικοί διευθυντές, διευθυντές και μέλη διοικητικού συμβουλίου ελληνικών ασφαλιστικών επιχειρήσεων, επίσης νόμιμοι αντιπρόσωποι ή ειδικοί αντιπρόσωποι ελληνικών ασφαλιστικών επιχειρήσεων σε κράτη της Ε.Ε. και του Ε.Ο.Χ., νόμιμοι αντιπρόσωποι στην Ελλάδα ασφαλιστικών επιχειρήσεων τρίτων χωρών καθώς και αντιπρόσωποι στην Ελλάδα μεσιτών Λλόυδς Λονδίνου, πρόσωπα που έχουν καταδικασθεί για κλοπή, υπεξαίρεση, τοκογλυφία, αισχροκέρδεια, απάτη, εκβίαση, πλαστογραφία, δωροδοκία, χρεωκοπία, λαθρεμπορία, καθώς επίσης και πρόσωπα που έχουν κηρυχθεί σε κατάσταση πτώχευσης ή έχουν διατελέσει μέλη διοικητικού συμβουλίου ανωνύμων ασφαλιστικών επιχειρήσεων που έχουν κηρυχθεί σε πτώχευση "ή έχει ανακληθεί η άδεια λειτουργίας τους λόγω παράβασης νόμου".

Οι πιο πάνω προϋποθέσεις ισχύουν και για τα πρόσωπα της παρ. 2 του άρθρου 3 και του άρθρου 15α του παρόντος που κατέχουν άμεσα ή έμμεσα ειδική συμμετοχή καθώς και για τους εκκαθαριστές και επόπτες εκκαθάρισης και πτώχευσης του άρθρου 12β του παρόντος.

Η κατά τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου μη πτώχευση και η μη ύπαρξη ποινικής καταδίκης υπηκόου κράτους μέλους της Ε.Ε. και του Ε.Ο.Χ., αποδεικνύεται από απόσπασμα

ποινικού μητρώου ή αν λείπει αυτό από ισοδύναμο έγγραφο της αρμόδιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής του κράτους της καταγωγής ή προέλευσης των ανωτέρω προσώπων. Αν στο κράτος της καταγωγής ή της προέλευσης δεν εκδίδεται παρόμοιο έγγραφο, τότε αρκεί η ένορκη βεβαίωση ή υπεύθυνη δήλωση, ενώπιον της αρμόδιας διοικητικής ή δικαστικής αρχής ή εν πάσει περιπτώσει ενώπιον συμβολαιογράφου του κράτους αυτού. Τα παραπάνω έγγραφα δεν πρέπει να φέρουν ημερομηνία έκδοσης προγενέστερη του τριμήνου από την υποβολή τους.

Άρθρον 17

Π.Δ. 23/05 Αρ. 3

1. α) Το μετοχικό κεφάλαιο κάθε ελληνικής ανώνυμης ασφαλιστικής εταιρίας ή οι αρχικές εισφορές των μελών ελληνικού αλληλασφαλιστικού συνεταιρισμού του άρθρου 35 (παράγρ. 1 και 4) του παρόντος, ολοσχερώς καταβεβλημένα κατά τη σύσταση της εταιρίας ή κατά την ίδρυση του συνεταιρισμού, δεν μπορούν να είναι κατώτερα, κατά κλάδο ασφάλισης, από τα ποσά που αναφέρονται στο άρθρο 17β (παράγρ. 2 και 3).

β) Τα δύο τρίτα (2/3) του παραπάνω αρχικού μετοχικού κεφαλαίου ή των παραπάνω αρχικών εισφορών θα πρέπει να είναι καταβεβλημένα σε μετρητά.

Άρθρον 17α

Π.Δ. 23/05 Αρ. 4

Ν. 3746/09 Αρ. 58 παρ.1

1. Κάθε ασφαλιστική επιχείρηση με έδρα στην Ελλάδα υποχρεούται να συγκροτεί και να διατηρεί συνεχώς επαρκές διαθέσιμο περιθώριο φερεγγυότητας ανάλογο προς το σύνολο των δραστηριοτήτων της, το οποίο αντιστοιχεί στην περιουσία της την ελεύθερη από κάθε υποχρέωση που δύναται να προβλεφθεί, χωρίς να συνυπολογίζονται σ' αυτή τα άυλα περιουσιακά στοιχεία της.

2. Όπου για τους υπολογισμούς του απαιτούμενου περιθωρίου φερεγγυότητας λαμβάνονται υπόψη τα ασφάλιστρα (εισφορές), χρησιμοποιείται όποιο από τα ποσά των ακαθάριστων εγγεγραμμένων ασφαλιστρών ή εισφορών (στοιχεία κβ και κζ του άρθρου 2α), όπως υπολογίζονται κατωτέρω, και των ακαθάριστων δεδουλευμένων ασφαλιστρών ή εισφορών (στοιχεία κδ και κζ του άρθρου 2α) είναι μεγαλύτερο.

Τα ασφάλιστρα ή οι εισφορές των κλάδων 11, 12 και 13 της παραγράφου 1Α του άρθρου 13 αυξάνονται κατά 50%.

3. Προκειμένου για δραστηριότητες ασφαλίσεων κατά ζημιών, το απαιτούμενο περιθώριο φερεγγυότητας υπολογίζεται σε συνάρτηση, είτε προς το ετήσιο ποσό ασφαλιστρών ή αλληλασφαλιστικών εισφορών, είτε προς τη μέση επιβάρυνση των ασφαλιστικών αποζημιώσεων των τριών τελευταίων χρήσεων ή, προκειμένου περί επιχειρήσεων, οι οποίες καλύπτουν βασικά μόνο ένα ή περισσότερους από τους κινδύνους πιστώσεων, θύελλας, χαλαζιού ή παγετού, των επτά τελευταίων χρήσεων και λαμβάνεται σαν απαιτούμενο περιθώριο φερεγγυότητας το μεγαλύτερο από τα πιο πάνω δυο αποτελέσματα, με την επιφύλαξη του άρθρου 17β.

ι) Τα στοιχεία, τα οποία απαρτίζουν το διαθέσιμο περιθώριο

φερεγγυότητας είναι :

α) Το μετοχικό κεφάλαιο που έχει καταβληθεί ή προκειμένου για τους αλληλασφαλιστικούς συνεταιρισμούς το αλληλασφαλιστικό ποσό που αρχικά έχει καταβληθεί.

β) Τα αποθεματικά (νόμιμα και ελεύθερα) που δεν αντιστοιχούν σε ασφαλιστικές υποχρεώσεις, ούτε κατατάσσονται στα αποθεματικά εξισορρόπησης.

γ) Τα κέρδη ή ζημιές που μεταφέρονται στη νέα εταιρική χρήση, μετά την αφαίρεση των πληρωτέων μερισμάτων.

Το διαθέσιμο περιθώριο φερεγγυότητας μειώνεται κατά το ποσό των ιδίων μετοχών που κατέχει άμεσα η ασφαλιστική επιχείρηση, καθώς επίσης και κατά τα ακόλουθα περιουσιακά στοιχεία :

1) συμμετοχές που διαθέτει η ασφαλιστική επιχείρηση σε :

- ασφαλιστική επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 6 της Οδηγίας 73/239/ΕΟΚ, του άρθρου 4 της Οδηγίας 2002/83/ΕΚ, ή του άρθρου 1 στοιχείο β' της Οδηγίας 98/78/ΕΚ,
- αντασφαλιστική επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 3 της Οδηγίας 2005/68/ΕΚ, ή αντασφαλιστική επιχείρηση τρίτης χώρας κατά την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 1 της Οδηγίας 98/78/ΕΚ,
- ασφαλιστική εταιρεία χαρτοφυλακίου κατά την έννοια του άρθρου 1 στοιχείο θ' της Οδηγίας 98/78/ΕΚ,
- πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό ίδρυμα κατά την έννοια του άρθρου 1 παράγραφοι 1 και 5 της Οδηγίας 2000/12/ΕΚ,
- εταιρεία επενδύσεων και χρηματοπιστωτικό ίδρυμα κατά την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 2 της Οδηγίας 93/22/ΕΟΚ και του άρθρου 2 παράγραφοι 4 και 7 της Οδηγίας 93/6/ΕΟΚ.

2) καθένα από τα ακόλουθα χρηματοοικονομικά στοιχεία, τα οποία διαθέτει η ασφαλιστική επιχείρηση στις οντότητες που ορίζονται στο ανωτέρω σημείο 1 και στις οποίες διαθέτει συμμετοχή :

- τα χρηματοοικονομικά στοιχεία στα οποία αναφέρεται το στοιχείο ii) της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου,
- τις απαιτήσεις μειωμένης διασφάλισης και τα χρηματοοικονομικά στοιχεία στα οποία αναφέρεται το άρθρο 35 και το άρθρο 36 παράγραφος 3 της Οδηγίας 2000/12/ΕΚ.»

ii) Το διαθέσιμο περιθώριο φερεγγυότητας μπορεί επίσης να απαρτίζουν

και τα κατωτέρω :

α) Το σωρευτικό προνομιούχο μετοχικό κεφάλαιο, όταν στο καταστατικό προβλέπεται προνόμιο υπέρ των προνομιούχων μετόχων για προνομακή απόδοση είτε της ονομαστικής αξίας των μετοχών είτε της διαφοράς από την έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο, πριν την ικανοποίηση των εταιρικών πιστωτών, κατά το στάδιο της εκκαθάρισης, καθώς και τα δάνεια μειωμένης διασφάλισης, τα οποία μπορούν να περιληφθούν μόνον μέχρι ποσοστού 50% του μικρότερου ποσού μεταξύ του διαθεσίμου περιθωρίου φερεγγυότητας και του απαιτούμενου περιθωρίου φερεγγυότητας. Επίσης δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν το 25% του μικρότερου ποσού μεταξύ του διαθεσίμου περιθωρίου φερεγγυότητας και του απαιτούμενου περιθωρίου φερεγγυότητας, είτε τα δάνεια μειωμένης διασφάλισης με καθορισμένη διάρκεια είτε το προνομιούχο σωρευτικό μετοχικό κεφάλαιο με καθορισμένη διάρκεια. Τα ανωτέρω μπορούν να γίνουν δεκτά εφόσον πληρούνται τουλάχιστον τα ακόλουθα κριτήρια :

- σε περίπτωση πτώχευσης ή εκκαθάρισης ασφαλιστικής επιχείρησης, να υπάρχουν δεσμευτικές συμφωνίες βάσει των οποίων τα δάνεια μειωμένης διασφάλισης ή το προνομιούχο μετοχικό κεφάλαιο κατατάσσονται μετά τις απαιτήσεις όλων των άλλων πιστωτών και δεν εξοφλούνται παρά μόνο μετά την εξόφληση όλων των άλλων εκκρεμούντων τη στιγμή εκείνη χρεών.

Τα δάνεια μειωμένης διασφάλισης πρέπει να πληρούν επίσης τις ακόλουθες προϋποθέσεις :

- Να έχουν εγκριθεί από το Υπουργείο Ανάπτυξης.

Για να δοθεί η έγκριση απαιτείται :

1) υποβολή του σχεδίου σύμβασης δανείου,

2) σχέδιο αποπληρωμής του κάθε δανείου, η τήρηση του οποίου ελέγχεται κάθε έτος από τους Ορκωτούς ελεγκτές, οι οποίοι είναι υποχρεωμένοι να καταθέτουν βεβαίωση, μέχρι τέλος Μαΐου κάθε έτους, στην αρμόδια εποπτική αρχή, η οποία πρέπει να περιέχει τα ονόματα των δανειστών με τα ποσά που έλαβαν για εξόφληση του δανείου, τα ποσά που έλαβαν για τόκους και το υπόλοιπο ποσό του δανείου. Στην περίπτωση που οι Ορκωτοί δεν καταθέτουν την βεβαίωση στην αρμόδια εποπτική αρχή, το δάνειο μειωμένης διασφάλισης δεν λαμβάνεται υπόψη ως στοιχείο του περιθωρίου φερεγγυότητας, και

3) κατάθεση των ποσών του δανείου σε συγκεκριμένο λογαριασμό μίας μόνο τράπεζας που έχει ανοιχτεί από την ασφαλιστική επιχείρηση μόνο για το σκοπό του δανείου. Οι καταθέσεις υπέρ του δανείου πρέπει να γίνονται εντός ορισμένης χρονικής περιόδου, η οποία καθορίζεται και αναφέρεται στην αίτηση της επιχείρησης και δεν μπορεί να υπερβαίνει τους δυο μήνες. Απαγορεύεται η ανάληψη οποιουδήποτε ποσού από το λογαριασμό αυτό πριν το τέλος της χρονικής περιόδου που έχει καθοριστεί. Στο τέλος της περιόδου η τράπεζα χορηγεί βεβαίωση με τα ονόματα των δανειστών και τα ποσά του δανείου εκάστου.

Η βεβαίωση αυτή υποβάλλεται στην αρμόδια εποπτική αρχή του Υπουργείου Ανάπτυξης. Σε περίπτωση μη υποβολής της βεβαίωσης δεν χορηγείται η έγκριση,

- να μην προέρχονται από θυγατρικές επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις που ελέγχονται από την ασφαλιστική επιχείρηση.

Στην περίπτωση που τα δάνεια αυτά προέρχονται από ασφαλιστικές επιχειρήσεις που δεν συνδέονται με την εκδότρια ασφαλιστική επιχείρηση (άμεσα ή έμμεσα), δεν μπορούν να αποτελούν επένδυση τεχνικών αποθεματικών ή στοιχείο του περιθωρίου φερεγγυότητας για τις επιχειρήσεις αυτές. Τα ως άνω δάνεια αναλύονται στο προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων κατά δανειστή,

- να λαμβάνονται υπόψη μόνο τα ποσά που έχουν πράγματι καταβληθεί,

- η αρχική διάρκεια των δανείων, με καθορισμένη λήξη, πρέπει να είναι τουλάχιστον πενταετής. Ένα έτος το αργότερο πριν από τη λήξη, η ασφαλιστική επιχείρηση υποβάλλει στο Υπουργείο Ανάπτυξης για έγκριση, σχέδιο που ορίζει πως το διαθέσιμο περιθώριο φερεγγυότητας θα διατηρηθεί ή θα αυξηθεί στο επιθυμητό επίπεδο κατά τη λήξη, εκτός εάν το ποσό μέχρι το οποίο το δάνειο μπορεί να συμπεριληφθεί στα συστατικά μέρη του διαθέσιμου περιθωρίου φερεγγυότητας μειώνεται σταδιακά κατά τα τελευταία πέντε τουλάχιστον έτη προ της λήξεως. Το Υπουργείο Ανάπτυξης μπορεί να επιτρέπει την προ της λήξης εξόφληση αυτών των ποσών εφόσον η σχετική αίτηση υποβάλλεται από την εκδότρια ασφαλιστική επιχείρηση και το διαθέσιμο περιθώριο φερεγγυότητάς της δεν είναι κατώτερο του απαιτούμενου επιπέδου,

- τα δάνεια μη καθορισμένης λήξεως εξοφλούνται μόνο με πενταετή προειδοποίηση, εκτός εάν δεν θεωρούνται πλέον ως συστατικό μέρος του διαθέσιμου περιθωρίου φερεγγυότητας ή εάν, για την πρόωρη εξόφλησή τους απαιτείται προηγούμενη απόφαση του Υπουργείου Ανάπτυξης.

Στην τελευταία αυτή περίπτωση, η ασφαλιστική επιχείρηση ενημερώνει το Υπουργείο Ανάπτυξης, τουλάχιστον έξι μήνες πριν από την προτεινόμενη ημερομηνία εξόφλησης, υποδεικνύοντας το διαθέσιμο περιθώριο φερεγγυότητας και το απαιτούμενο περιθώριο φερεγγυότητας της ασφαλιστικής επιχείρησης πριν και μετά την εξόφληση αυτή. Το Υπουργείο Ανάπτυξης επιτρέπει την εξόφληση μόνον εάν το διαθέσιμο περιθώριο φερεγγυότητας της ασφαλιστικής επιχείρησης δεν κινδυνεύει να είναι μικρότερο από το απαιτούμενο επίπεδο,

- η σύμβαση δανείου δεν πρέπει να περιλαμβάνει ρήτρες που προβλέπουν ότι, σε συγκεκριμένες περιστάσεις, εκτός από την εκκαθάριση της ασφαλιστικής επιχείρησης, η οφειλή καθίσταται απαιτητή πριν από τη συμφωνημένη ημερομηνία εξόφλησης,

- η σύμβαση δανείου μπορεί να τροποποιηθεί μόνον αφού το Υπουργείο Ανάπτυξης δηλώσει ότι δεν αντιτίθεται στην τροποποίηση.

β) Τα ομολογιακά δάνεια μειωμένης διασφάλισης, όταν εκδίδονται δια δημόσιας εγγραφής σύμφωνα με το άρθρο 8α του Ν. 2190/1920 μέχρι 50% του μικρότερου ποσού μεταξύ του διαθέσιμου περιθωρίου φερεγγυότητας και του απαιτούμενου περιθωρίου φερεγγυότητας για τα δάνεια αυτά, τα δάνεια μειωμένης διασφάλισης και το σωρευτικό προνομιούχο μετοχικό κεφάλαιο της προηγούμενης περίπτωσης. Δεν μπορούν να αποκτήσουν ομολογίες κατά την έκδοση τους (δημόσια εγγραφή) θυγατρικές επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις που ελέγχονται από την ασφαλιστική επιχείρηση. Στο προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων αναφέρεται το ποσό των ομολογιακών δανείων που αποτελεί συστατικό του περιθωρίου φερεγγυότητας.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς συνεργάζεται με το Υπουργείο Ανάπτυξης σε περίπτωση εκδόσεως ομολογιακών δανείων τα οποία πρόκειται να αποτελέσουν στοιχείο περιθωρίου φερεγγυότητας. Τα ομολογιακά δάνεια πρέπει επίσης να πληρούν και τις κάτωθι προϋποθέσεις :

- δεν μπορούν να ρευστοποιηθούν με πρωτοβουλία του κομιστή χωρίς προηγούμενη συμφωνία του Υπουργείου Ανάπτυξης,

- η σύμβαση έκδοσης των τίτλων πρέπει να παρέχει στην ασφαλιστική επιχείρηση τη δυνατότητα να αναβάλει την καταβολή των τόκων του δανείου,

- οι απαιτήσεις του δανειστή έναντι της ασφαλιστικής επιχειρήσεως πρέπει να κατατάσσονται εξ ολοκλήρου μετά τις απαιτήσεις όλων των άλλων πιστωτών που δεν έχουν μειωμένη διασφάλιση,

- τα έγγραφα τα σχετικά με την έκδοση των τίτλων πρέπει να προβλέπουν τη δυνατότητα κάλυψης των ζημιών από το χρέος και τους μη καταβληθέντες τόκους, επιτρέποντας συγχρόνως τη συνέχιση των δραστηριοτήτων της ασφαλιστικής επιχείρησης,

- λαμβάνονται υπόψη μόνο τα ποσά που έχουν πράγματι καταβληθεί. Το αποθεματικό εξισορρόπησης του άρθρου 7 παραγ. 2Αδ του παρόντος, μέχρι το ποσό που έχει υπολογιστεί δεν λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό του διαθέσιμου περιθωρίου φερεγγυότητας.

iii) Κατόπιν αιτιολογημένης αίτησης της ασφαλιστικής επιχείρησης και αφού δοθεί η σχετική έγκριση του Υπουργείου Ανάπτυξης, το διαθέσιμο περιθώριο φερεγγυότητας μπορεί να αποτελείται από :

α) το ήμισυ του μη καταβληθέντος μετοχικού ή αρχικού κεφαλαίου, εφ' όσον το καταβληθέν τμήμα ισούται με το 25% του μετοχικού ή αρχικού κεφαλαίου, μέχρι ποσοστού 50% του μικρότερου ποσού μεταξύ του διαθέσιμου περιθωρίου φερεγγυότητας και του απαιτουμένου περιθωρίου φερεγγυότητας,

β) τις συμπληρωματικές εισφορές που είναι δυνατό να απαιτηθούν από τους αλληλοασφαλιστικούς συνεταιρισμούς που έχουν μεταβλητές εισφορές για τη συγκεκριμένη οικονομική χρήση μέχρι το μισό της διαφοράς μεταξύ των μεγίστων εισφορών που δύνανται να απαιτηθούν και αυτών που πράγματι απαιτούνται. Αυτές οι απαιτήσεις δεν μπορούν να αντιπροσωπεύουν ποσό μεγαλύτερο του 50% του μικρότερου ποσού μεταξύ του διαθέσιμου περιθωρίου φερεγγυότητας και του απαιτουμένου περιθωρίου φερεγγυότητας.

Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης καθορίζονται οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων γίνονται αποδεκτές συμπληρωματικές εισφορές.

γ) Τις υπεραξίες που προκύπτουν λόγω υποεκτίμησης στοιχείων του ενεργητικού εφόσον δεν οφείλονται σε εξαιρετικές περιστάσεις.

4. Προκειμένου για δραστηριότητες ασφαλίσεων ζωής το απαιτούμενο περιθώριο φερεγγυότητας καθορίζεται ανάλογα με τους ασκούμενους κλάδους σύμφωνα με τα πιο κάτω στην παράγραφο 9 οριζόμενα. Στους υπολογισμούς του απαιτούμενου περιθωρίου φερεγγυότητας, για δραστηριότητες ασφαλίσεων ζωής, ο όρος «κεφάλαιο κινδύνου» θα σημαίνει το ποσό που είναι πληρωτέο σε περίπτωση θανάτου μείον το μαθηματικό απόθεμα του συνολικού κινδύνου που έχει ασφαλισθεί. Επίσης όταν για τους υπολογισμούς του απαιτούμενου περιθωρίου φερεγγυότητας χρησιμοποιούνται μαθηματικά αποθέματα λαμβάνονται υπόψη και τα μεταφερόμενα (αναπόσβεστα) έξοδα προσκλήσεως που έχουν υπολογιστεί αναλογιστικώς σύμφωνα με τις διατάξεις του στοιχ. Ιγ της παραγράφου 5 του άρθρου 8 του παρόντος Ν.Δ/τος. Τα στοιχεία που απαρτίζουν το διαθέσιμο περιθώριο φερεγγυότητας είναι :

α) Η ελεύθερη περιουσία της επιχείρησης από κάθε υποχρέωση που δύναται να προβλεφθεί, χωρίς να συνυπολογίζονται τα άυλα περιουσιακά στοιχεία αυτής, και περιλαμβάνει τα στοιχεία που προβλέπονται στην παράγραφο 3 στοιχείο i) του παρόντος άρθρου.

β) Ποσοστό μέχρι 25% των αποθεματικών κερδών τα οποία εμφανίζονται στον ισολογισμό και εφόσον δύναται να χρησιμοποιηθούν για κάλυψη ενδεχομένων ζημιών και δεν έχει αποφασισθεί να διατεθούν για διανομή στους ασφαλισμένους.

γ) Τα στοιχεία που προβλέπονται στην παράγραφο 3 στοιχείο ii) του παρόντος άρθρου.

δ) Έπειτα από αιτιολογημένη αίτηση της ενδιαφερόμενης επιχείρησης και αφού δοθεί η σχετική έγκριση από την αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Ανάπτυξης :

i) από τα περιουσιακά στοιχεία της παραγράφου 3 στοιχείο

iii) σημείο α) του παρόντος άρθρου.

ii) Το ένα δεύτερο από τα μελλοντικά κέρδη της επιχείρησης, χωρίς ωστόσο να υπερβαίνει το 25% του μικρότερου ποσού μεταξύ του διαθέσιμου περιθωρίου φερεγγυότητας και του απαιτούμενου. Το ποσό των μελλοντικών κερδών προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό του κατ' εκτίμηση ετήσιου κέρδους επί ένα συντελεστή που αντιπροσωπεύει τη μέση υπολειπόμενη διάρκεια των συμβάσεων.

Ο συντελεστής αυτός δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερος του 6. Το κατ' εκτίμηση ετήσιο κέρδος δεν υπερβαίνει τον αριθμητικό μέσο όρο των κερδών που έχει πραγματοποιήσει η επιχείρηση κατά τα τελευταία πέντε χρόνια από τις δραστηριότητες ασφάλισης ζωής. Το Υπουργείο Ανάπτυξης μπορεί να επιτρέπει τον συνυπολογισμό του ποσού αυτού στο διαθέσιμο περιθώριο φερεγγυότητας, μέχρι και τις 31.12.2009, μόνο εάν :

- υποβληθεί αναλογιστική μελέτη στην οποία να αναλύεται η πιθανότητα εμφάνισης αυτών των κερδών στο μέλλον και

- το μέρος των μελλοντικών κερδών που απορρέει από τις υπεραξίες που αναφέρονται στο σημείο iii) κατωτέρω, δεν έχουν ληφθεί υπόψη. Οι βάσεις εξεύρεσης του συντελεστή και τα στοιχεία που περιέχουν τα κέρδη που έχουν πραγματοποιηθεί θα καθορισθούν με απόφαση του Υπουργείου Ανάπτυξης.

iii) Οι υπεραξίες που προκύπτουν λόγω υποεκτίμησης στοιχείων ενεργητικού εφόσον δεν οφείλονται σε εξαιρετικές περιστάσεις, και με την προϋπόθεση ότι, για τα μη εισηγμένα χρεόγραφα, απαιτείται η εκδότρια επιχείρηση να έχει δημοσιεύσει επισήμως οικονομικές καταστάσεις ελεγμένες από ορκωτό ελεγκτή.

5. Για τον υπολογισμό της υπεραξίας ακινήτων και χρεογράφων, η οποία μπορεί να αποτελέσει στοιχείο περιθωρίου φερεγγυότητας, ως τρέχουσα αξία λαμβάνεται υπόψη, για μεν τα ακίνητα η αξία, όπως προσδιορίζεται στο άρθρο 8 παρ. 5 στοιχείο α) και γ) του παρόντος Νομοθετικού Διατάγματος, για δε τα χρεόγραφα αυτή που προκύπτει σύμφωνα με τις αξίες που αναφέρονται

στο προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων ή σε άλλες καταστάσεις που επίσημα υποβάλλονται στο Υπουργείο Ανάπτυξης.

6. Υπό την επιφύλαξη των οριζόμενων στο άρθρο 17β, το απαιτούμενο περιθώριο φερεγγυότητας για τις εργασίες ασφαλίσεων κατά ζημιών, καθορίζεται ίσο με το μεγαλύτερο από τα πιο κάτω αποτελέσματα :

Πρώτο αποτέλεσμα (σε σχέση με τα ασφάλιστρα) :

Λαμβάνεται το άθροισμα :

α) των ασφαλίσεων ή των αλληλασφαλιστικών εισφορών, όπου συμπεριλαμβάνονται και τα παρεπόμενα δικαιώματα, που πραγματοποιήθηκαν κατά την τελευταία κλεισμένη οικονομική χρήση από δραστηριότητες πρωτασφάλισης και

β) το ποσό των αντασφαλίσεων που έγιναν αποδεκτά κατά την τελευταία οικονομική χρήση. Από το άθροισμα αυτό αφαιρείται το ποσό των ασφαλίσεων ή αλληλασφαλιστικών εισφορών που ακυρώθηκε κατά την τελευταία οικονομική χρήση και το ποσό φόρων, τελών και εισφορών που αντιστοιχούν στα πιο πάνω ασφάλιστρα, αντασφάλιστρα ή εισφορές. Το ποσό που εξευρίσκεται με αυτό τον τρόπο, κατανέμεται σε δύο τμήματα εκ των οποίων το πρώτο αντιστοιχεί σε ποσό που δεν υπερβαίνει τα 50 εκατομμύρια ευρώ και το άλλο στο υπερβαίνον το ποσό αυτό. Μετά την πιο πάνω κατανομή λαμβάνεται ποσοστό 18% από το πρώτο τμήμα και 16% από το υπόλοιπο, τα οποία αθροίζονται. Το πρώτο αποτέλεσμα εξευρίσκεται με πολλαπλασιασμό του πιο πάνω αθροίσματος επί τον κατά τις τρεις τελευταίες οικονομικές χρήσεις λόγο μεταξύ του ποσού των ζημιών (αποζημιώσεων) που παραμένουν σε βάρος της ασφαλιστικής επιχείρησης, μετά την αφαίρεση των αντασφαλιστικών εκχωρήσεων, και του ποσού των ακαθάριστων ζημιών (αποζημιώσεων). Ο λόγος αυτός, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι μικρότερος του 50%.

Δεύτερο αποτέλεσμα (σε σχέση με τις αποζημιώσεις) :

Λαμβάνεται το άθροισμα :

α) των ποσών των ασφαλιστικών αποζημιώσεων που καταβλήθηκαν για τις πρωτασφαλίσεις κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων οικονομικών χρήσεων ή επτά τελευταίων οικονομικών χρήσεων προκειμένου περί επιχειρήσεων που ασκούν βασικά μόνο ένα ή περισσότερους από τους κλάδους πιστώσεων, θύελλας, χαλαζιού ή παγετού (χωρίς αφαίρεση των ζημιών σε βάρος των εκδοχέων ή αντεκδοχέων),

β) του ποσού των αποζημιώσεων που καταβλήθηκαν κατά τη διάρκεια των αυτών περιόδων λόγω αποδοχής αντασφαλίσεων ή αντεκχωρήσεων, και γ) του ποσού των προβλέψεων που έγιναν στο τέλος της τελευταίας χρήσης για τις εκκρεμείς ασφαλιστικές αποζημιώσεις που πρέπει να πληρωθούν, τόσο για τις πρωτασφαλίσεις όσο και για τις αποδοχές αντασφαλίσεων. Από το άθροισμα αυτό αφαιρείται :

α) το ποσό των απαιτήσεων κατά τρίτων που εισπράχθηκαν καθ' υποκατάσταση της επιχείρησης στα δικαιώματα των ασφαλισμένων, κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων οικονομικών χρήσεων, προκειμένου δε περί επιχειρήσεων που ασκούν βασικά μόνο ένα ή περισσότερους από τους κλάδους πιστώσεων, χαλαζιού, θύελλας ή παγετού, των τελευταίων επτά οικονομικών χρήσεων, και

β) το ποσό των προβλέψεων για εκκρεμείς αποζημιώσεις, που πραγματοποιήθηκαν κατά την έναρξη της δεύτερης οικονομικής χρήσης της προηγούμενης της τελευταίας κλεισμένης οικονομικής χρήσης, τόσο για τις πρωτασφαλίσεις όσο και για τις αποδοχές αντασφαλίσεων. Στην περίπτωση που η περίοδος αναφοράς ισούται με επτά έτη, αφαιρείται το ποσό των προβλέψεων για εκκρεμείς αποζημιώσεις που έγιναν στην αρχή της έκτης οικονομικής χρήσης της προηγούμενης της τελευταίας κλεισμένης οικονομικής χρήσης. Τα ανωτέρω ποσά για τους κλάδους 11, 12 και 13 του άρθρου 13 παράγραφος 1Α, προσαυξάνονται κατά 50%. Για τον κλάδο Βοήθειας, ασφαλιστική αποζημίωση, είναι η δαπάνη της επιχείρησης για την συγκεκριμένη βοήθεια που παρέσχε. Μετά από αυτά, εξευρίσκεται η ετήσια μέση επιβάρυνση αποζημιώσεων των τριών τελευταίων οικονομικών χρήσεων ή των επτά τελευταίων οικονομικών χρήσεων, προκειμένου για επιχειρήσεις που ασκούν βασικά μόνο ένα ή περισσότερους από τους κλάδους πιστώσεων, θύελλας, χαλαζιού ή παγετού. Το ποσό που προκύπτει κατανέμεται σε δύο τμήματα :

Το πρώτο τμήμα φτάνει μέχρι του ποσού που αντιστοιχεί σε 35 εκατομμύρια ευρώ και το δεύτερο περιλαμβάνει το υπερβάλλον και λαμβάνονται από μεν το πρώτο μέρος ποσοστό 26%, από δε το δεύτερο ποσοστό 23%, τα οποία αθροίζονται.

Το δεύτερο αποτέλεσμα προκύπτει δια πολλαπλασιασμού του πιο πάνω αθροίσματος επί τον κατά τις τρεις τελευταίες οικονομικές χρήσεις λόγο μεταξύ του ποσού των ασφαλιστικών αποζημιώσεων που παραμένουν σε βάρος της ασφαλιστικής επιχείρησης, μετά την αφαίρεση των αντασφαλιστικών εκχωρήσεων, και του ποσού των ακαθάριστων ζημιών (αποζημιώσεων). Ο λόγος αυτός σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι μικρότερος του 50%.

7. Στην περίπτωση την οποία το απαιτούμενο περιθώριο φερεγγυότητας της ελεγχόμενης οικονομικής χρήσης, όπως υπολογίζεται στην παράγραφο 6, είναι κατώτερο από το απαιτούμενο περιθώριο φερεγγυότητας της προηγούμενης οικονομικής χρήσης, τότε το απαιτούμενο περιθώριο φερεγγυότητας της ελεγχόμενης οικονομικής χρήσης πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσο προς το απαιτούμενο περιθώριο φερεγγυότητας της προηγούμενης χρήσης πολλαπλασιαζόμενο επί τον λόγο, του ποσού του αποθέματος εκκρεμών ζημιών κατά την λήξη της τελευταίας οικονομικής χρήσης και του ποσού του αποθέματος εκκρεμών ζημιών κατά την έναρξη της τελευταίας οικονομικής χρήσης. Κατά τους υπολογισμούς αυτούς τα τεχνικά αποθεματικά υπολογίζονται χωρίς την αντασφάλιση, ωστόσο ο λόγος δεν πρέπει ποτέ να υπερβαίνει τον αριθμό 1.

8. Τα λαμβανόμενα ποσοστά από τα τμήματα της πιο πάνω παράγ. 6 μειώνονται στο 1/3 για την ασφάλιση υγείας (κλάδοι 1 και 2 της παραγ. 1 του άρθρου 13 του παρόντος) που υπόκεινται σε διαχείριση παρόμοια με τις ασφαλίσεις ζωής, αν :

α) Τα ασφάλιστρα που εισπράχθηκαν υπολογίζονται με βάση πίνακες νοσηρότητας σύμφωνα με τις μαθηματικές μεθόδους που εφαρμόζονται στην ασφάλιση.

β) Συγκροτείται μαθηματικό απόθεμα γήρατος (προόδου ηλικίας).

γ) Εισπράττεται το απαιτούμενο ποσό συμπληρωματικού ασφαλίστρου για την συγκρότηση ποσού (περιθωρίου) ασφαλείας καταλλήλου ύψους.

δ) Η ασφαλιστική επιχείρηση δεν μπορεί να καταγγείλει τη σύμβαση, παρά μόνο μέχρι την ημερομηνία λήξης του τρίτου χρόνου της ασφάλισης το αργότερο.

ε) Η σύμβαση ασφάλισης προβλέπει την δυνατότητα αύξησης των ασφαλιστρών ή μείωσης των παροχών, ακόμη και για τα ισχύοντα συμβόλαια.

9. Με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου καθορίζεται το περιεχόμενο της ετήσιας έκθεσης περιθωρίου φερεγγυότητας που θα υποβάλλουν οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις (το παραπάνω άρθρο ισχύει, ειδη, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 19 Π.Δ. 252/96).

Άρθρον 17β

Π.Δ. 23/05 Αρ. 5

Ν. 3746/09 Αρ. 59

1. Κάθε ασφαλιστική επιχείρηση με έδρα την Ελλάδα, υποχρεούται να διαθέτει εγγυητικό κεφάλαιο. Το εγγυητικό κεφάλαιο αποτελεί το 1/3 του απαιτούμενου περιθωρίου φερεγγυότητας.

2. «α) Όταν πρόκειται για δραστηριότητες ασφαλίσεων κατά ζημιών, το εγγυητικό κεφάλαιο αποτελείται από τα στοιχεία που απαριθμούνται στο άρθρο 17α παράγραφος 3 σημεία i και ii και εδάφιο γ' του σημείου iii, και σε καμία περίπτωση το κεφάλαιο αυτό, δεν μπορεί να είναι κατώτερο από το ποσό που αντιστοιχεί σε :

- 3.000.000 ευρώ προκειμένου για επιχειρήσεις που ασκούν ένα ή περισσότερους από τους κλάδους 10 μέχρι και 15, 4.500.000 ευρώ από 1.1.2006 και 6.000.000 ευρώ από 1.1.2008.

- 2.000.000 ευρώ προκειμένου για επιχειρήσεις που ασκούν έναν ή περισσότερους από τους κλάδους 1 μέχρι και 9, 16, 17 και 18. Το ποσό αυτό δεν μπορεί να υπολείπεται των 3.000.000 ευρώ εφόσον ασκούν ανασφαλιστικές δραστηριότητες (αναλήψεις) και εφόσον πληρούται μία εκ των κάτωθι προϋποθέσεων :

i) τα εισπραττόμενα αντασφάλιστρα κατά ζημιών υπερβαίνουν το 10% των συνολικών ακαθάριστων εγγεγραμμένων ασφαλιστρών κατά ζημιών,

ii) τα εισπραττόμενα αντασφάλιστρα κατά ζημιών υπερβαίνουν το ποσό των 50.000.000 ευρώ,

iii) τα τεχνικά αποθεματικά που αφορούν στις αντασφαλιστικές αναλήψεις κατά ζημιών υπερβαίνουν το 10% των συνολικών τεχνικών αποθεματικών κατά ζημιών.»

β) Αν η δραστηριότητα της ασφαλιστικής επιχείρησης επεκτείνεται σε περισσότερους κλάδους ή κινδύνους ασφαλίσεων κατά ζημιών λαμβάνεται υπόψη μόνο ο κλάδος ή ο κίνδυνος για τον οποίο απαιτείται το υψηλότερο ποσό ελαχίστου εγγυητικού κεφαλαίου.

γ) Προκειμένου για αλληλασφαλιστικούς συνεταιρισμούς του άρθρου 35 (παράγ. 1 και 4), τα ανωτέρω ελάχιστα ποσά εγγυητικού κεφαλαίου μειώνονται κατά το ένα τέταρτο.

3. Όταν πρόκειται για δραστηριότητες ασφαλίσεων ζωής, το εγγυητικό κεφάλαιο σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι κατώτερο από το ποσό που αντιστοιχεί σε 3.000.000 ευρώ, 4.500.000 ευρώ από 1.1.2006 και 6.000.000 ευρώ από 1.1.2008. Το εγγυητικό κεφάλαιο, που καθορίζεται ως ανωτέρω, πρέπει να απαρτίζεται από τα στοιχεία του άρθρου 17^α παράγραφος 4 στοιχεία α, β, γ και δ iii.

4. Με Απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης καθορίζονται τα αναθεωρημένα ποσά των ελάχιστων εγγυητικών κεφαλαίων, τα οποία διαμορφώνονται με βάση τις μεταβολές του Ευρωπαϊκού Δείκτη Τιμών Καταναλωτή.

(*) ΣΗΜΕΙΩΣΗ :

N.3763/2009 Αρ. 33 παρ. 2

Σχόλιο :

Το άρθρο 11 του Π.Δ. 23/2005 «ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ», ορίζει ότι : «Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις που ήδη λειτουργούν κατά τη δημοσίευση του παρόντος υποχρεούνται να διαθέτουν ελάχιστο εγγυητικό κεφάλαιο : α) 3.000.000 ευρώ για τους κλάδους ασφάλισης 10 μέχρι και 15, β) 2.000.000 ευρώ για τους κλάδους 1 μέχρι και 9 και 16 έως και 18, και γ) 3.000.000 ευρώ για τις ασφαλίσσεις ζωής, μέχρι την 31.12.2005. Ελάχιστο εγγυητικό κεφάλαιο 4.500.000 ευρώ για τους κλάδους 10 μέχρι και 15, και για τις ασφαλίσσεις ζωής μέχρι 31.12.2007 και 6.000.000 ευρώ για τους κλάδους ασφάλισης 10 μέχρι και 15 και τις ασφαλίσσεις ζωής, μέχρι την 31.12.2010.»

Άρθρον 17γ

Ν. 3746/09 Αρ. 60 παρ.1

«1.α) Η ΕΠ.Ε.Ι.Α. διαπιστώνει την εκ μέρους των ασφαλιστικών επιχειρήσεων τήρηση των διατάξεων του παρόντος που αφορούν το περιθώριο φερεγγυότητας και το εγγυητικό κεφάλαιο, προβαίνοντας σε, τουλάχιστον ετήσιους επιτόπιους, ως και εξ αποστάσεως ελέγχους της οικονομικής τους κατάστασης. Προς το σκοπό αυτόν η ΕΠ.Ε.Ι.Α. δύναται να απαιτεί οποιοδήποτε στοιχείο ή να διεξάγει ελέγχους στην ασφαλιστική επιχείρηση.

β) Προκειμένου για τον κλάδο 18 (Βοήθειας) ο έλεγχος αφορά και τα προσόντα του προσωπικού, συμπεριλαμβανομένου και του ιατρικού, καθώς και την ποιότητα του εξοπλισμού που διαθέτουν οι επιχειρήσεις για να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις που επιβάλλει ο κλάδος αυτός. Ο ανωτέρω έλεγχος διενεργείται σε στενή συνεργασία με τις αρμόδιες Υπηρεσίες των οικείων Υπουργείων.

γ) Κάθε ασφαλιστική επιχείρηση υποχρεούται να δημοσιεύει και να υποβάλει στην ΕΠ.Ε.Ι.Α. συνοπτικές οικονομικές καταστάσεις. Ειδικά κατά τη διάρκεια των 3 (τριών) πρώτων εταιρικών χρήσεων μίας ασφαλιστικής επιχείρησης ο έλεγχος της οικονομικής κατάστασης γίνεται σε συνδυασμό με το υποβληθέν πρόγραμμα δραστηριότητάς της. Με απόφαση της ΕΠ.Ε.Ι.Α., καθορίζεται το περιεχόμενο, ο τρόπος και ο χρόνος δημοσιοποίησης των συνοπτικών οικονομικών καταστάσεων.

δ) Κάθε ασφαλιστική επιχείρηση υποχρεούται να υποβάλει στην ΕΠ.Ε.Ι.Α. εκθέσεις περιθωρίου φερεγγυότητας και προσαρμοσμένης φερεγγυότητας. Με απόφαση της ΕΠ.Ε.Ι.Α. καθορίζεται ο τρόπος και ο χρόνος υποβολής των εκθέσεων αυτών.

ε) Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις υποχρεούνται μέχρι την 31η Ιανουαρίου εκάστου έτους να υποβάλουν :

- την πραγματοποιηθείσα παραγωγή των ακαθάριστων εγγεγραμμένων ασφαλιστρών (ασφάλιστρα από πρωτασφαλίσεις, αναλήψεις και δικαιώματα συμβολαίου) του προηγούμενου έτους κατά κλάδο ασφάλισης, και

- το ποσό των πληρωθεισών αποζημιώσεων, συμπεριλαμβανομένων των άμεσων εξόδων διακανονισμού, αναλυτικά κατά περίπτωση.

στ) Κάθε ειδικό θέμα και αναγκαία λεπτομέρεια μπορεί να καθορίζεται με απόφαση της ΕΠ.Ε.Ι.Α.»

2. Για τις ήδη λειτουργούσες ελληνικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις, η δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων τα οποία διατίθενται ή έχουν διατεθεί σε ασφαλιστική τοποθέτηση, αίρεται και μετατρέπεται, σε διάθεση των στοιχείων αυτών σε ασφαλιστική τοποθέτηση με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, η οποία εκδίδεται μετά από αίτηση της ασφαλιστικής επιχείρησης συνοδευόμενη από δικαιολογητικά από τα οποία προκύπτει ότι η επιχείρηση έχει συμμορφωθεί με τις διατάξεις των άρθρων 7, 8, 17α και 17β του παρόντος.

3. Στην περίπτωση που το Υπουργείο Ανάπτυξης εκτιμά, ότι απειλούνται τα δικαιώματα των κατόχων ασφαλιστηρίων ή ότι η επιχείρηση δεν είναι σε θέση να καλύψει τις υποχρεώσεις της λόγω επιδείνωσης της οικονομικής της κατάστασης, προβαίνει στις εξής ενέργειες :

α) απαιτεί από την επιχείρηση να εφαρμόσει πρόγραμμα χρηματοοικονομικής ανάκαμψης, το οποίο υποβάλλεται εντός 2 μηνών και περιλαμβάνει τουλάχιστον για τις τρεις επόμενες χρήσεις, τα εξής :

- τις προβλέψεις σχετικά με τα έξοδα διαχείρισης, ιδίως τα τρέχοντα γενικά έξοδα και τις προμήθειες,
- τις προβλέψεις για τα τεχνικά αποθέματα βασιζόμενα στην προηγούμενη εμπειρία της ασφαλιστικής επιχείρησης,
- σχέδιο στο οποίο να εμφανίζονται λεπτομερώς οι προβλέψεις εσόδων και εξόδων τόσο για τις δραστηριότητες πρωτασφάλισης και τις αποδοχές αντασφάλισης όσο και για τις εκχωρήσεις αντασφάλισης,
- σύνταξη οικονομικών καταστάσεων για την προβλεπόμενη τριετία, λαμβάνοντας σαν έναρξη την τελευταία επίσημη κλεισμένη οικονομική χρήση,
- την πιθανή ταμειακή ρευστότητα,
- τις προβλέψεις σχετικά με τα χρηματοπιστωτικά μέσα που προορίζονται να καλύψουν τα τεχνικά αποθεματικά και το απαιτούμενο περιθώριο φερεγγυότητας,
- την πολιτική στον τομέα της αντασφάλισης ανά κλάδο ασφάλισης λαμβάνοντας υπόψη τους κινδύνους που περιέχονται.

β) απαιτεί αυξημένο απαιτούμενο περιθώριο φερεγγυότητας, το οποίο καθορίζεται με βάση τα σχετικά στοιχεία, που αναφέρονται στο πρόγραμμα χρηματοοικονομικής ανάκαμψης, ώστε να διασφαλίζεται ότι η ασφαλιστική επιχείρηση είναι σε θέση να

ανταποκριθεί, σε σύντομο χρονικό διάστημα, στις απαιτήσεις του περιθωρίου φερεγγυότητας.

Στις επιχειρήσεις που έχει απαιτηθεί να υποβάλουν πρόγραμμα χρηματοοικονομικής ανάκαμψης, το Υπουργείο Ανάπτυξης δεν εκδίδει σχετικά πιστοποιητικά προκειμένου αυτές να δραστηριοποιηθούν σε άλλο κράτος μέλος, μέσω υποκαταστήματος ή ελεύθερης παροχής υπηρεσιών ή να αναλάβουν σχετικό χαρτοφυλάκιο. Στην περίπτωση που ήδη δραστηριοποιούνται σε άλλο κράτος μέλος με υποκατάστημα ή ελεύθερη παροχή Υπηρεσιών,

παύει την δραστηριοποίηση αυτή, μέχρι την ολοκλήρωση του τριετούς προγράμματος. Επίσης μπορεί να περιορίσει ή απαγορεύσει την ελεύθερη διάθεση του συνόλου ή μέρους των περιουσιακών στοιχείων της ασφαλιστικής επιχείρησης σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 2 και 3 του παρόντος και να λαμβάνει κάθε πρόσφορο μέτρο για την διασφάλιση των συμφερόντων των ασφαλισμένων.

4. Αν το διαθέσιμο περιθώριο φερεγγυότητας ασφαλιστικής επιχείρησης υπολείπεται του εξευρισκομένου ποσού, σύμφωνα με το άρθρο 17α, υποχρεώνεται αυτή να υποβάλει για έγκριση στο Υπουργείο Ανάπτυξης σχέδιο οικονομικής ανασυγκρότησης. Σε έκτακτες περιπτώσεις εάν το Υπουργείο Ανάπτυξης εκτιμά ότι θα επιδεινωθεί περισσότερο η οικονομική κατάσταση της επιχείρησης, μπορεί να περιορίσει ή απαγορεύσει την ελεύθερη διάθεση του συνόλου ή μέρους των περιουσιακών στοιχείων της ασφαλιστικής επιχείρησης σύμφωνα με το άρθρο 9 παρ. 2 και 3 του παρόντος και να λαμβάνει κάθε πρόσφορο μέτρο για την διασφάλιση των συμφερόντων των ασφαλισμένων.

5. Αν το διαθέσιμο περιθώριο φερεγγυότητας υπολείπεται και του εγγυητικού κεφαλαίου, το οποίο η ασφαλιστική επιχείρηση πρέπει να διαθέτει, ή το οικείο εγγυητικό κεφάλαιο δεν συγκροτείται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 17β του παρόντος, η ασφαλιστική επιχείρηση υποχρεώνεται να υποβάλει για έγκριση στο Υπουργείο Ανάπτυξης σχέδιο βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης για συμπλήρωση αυτού. Μέχρι αυτή την συμπλήρωση, ο Υπουργός Ανάπτυξης μπορεί να απαγορεύει την ελεύθερη διάθεση του συνόλου ή μέρους των περιουσιακών στοιχείων της ασφαλιστικής επιχείρησης σύμφωνα με το άρθρο 9 παραγ. 2 και 3 του παρόντος και να λαμβάνει κάθε άλλο πρόσφορο μέτρο για την διασφάλιση των συμφερόντων των ασφαλισμένων.

6. Ο Υπουργός Ανάπτυξης, μπορεί ν' ανακαλεί την οικεία άδεια λειτουργίας για όλους τους κλάδους που ασκούνται απ' αυτήν, αν η ασφαλιστική επιχείρηση δεν συμμορφώνεται εντός της προθεσμίας η οποία έχει ταχθεί, με τα μέτρα ανασυγκρότησης, βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης και χρηματοοικονομικής ανάκαμψης, σύμφωνα με τις παραπάνω παραγράφους 3, 4 και 5 του παρόντος. Το Υπουργείο Ανάπτυξης ειδοποιεί επείγοντως τις εποπτικές αρχές όλων των άλλων κρατών – μελών για την υποβολή σχεδίου οικονομικής ανασυγκρότησης, βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης ή χρηματοοικονομικής ανάκαμψης κατ' εφαρμογή των

ανωτέρω παραγράφων 3, 4 και 5 καθώς και για τα ενδεχόμενα πρακτικά αποτελέσματα των μέτρων αυτών.

7. Το Υπουργείο Ανάπτυξης προβαίνει σε επανεκτίμηση και μείωση της αξίας των στοιχείων που λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό του διαθέσιμου περιθωρίου φερεγγυότητας, όταν έχει επέλθει μεταβολή της αξίας των στοιχείων αυτών από την λήξη της τελευταίας οικονομικής χρήσης. Επίσης περιορίζει την μείωση που βασίζεται στην ανασφάλιση κατά τον υπολογισμό του απαιτούμενου περιθωρίου φερεγγυότητας όπως καθορίζεται στις παραγράφους 6, 8 και 9 του άρθρου 17α εφόσον,

- μεταβλήθηκε σημαντικά, από την τελευταία οικονομική χρήση η φύση και η ποιότητα των συμβολαίων ανασφάλισης και
- στο πλαίσιο των συμβολαίων ανασφάλισης, η μεταβίβαση κινδύνου είναι ανύπαρκτη ή ελάχιστη.

N. 3746/09 Αρ. 60 παρ.2

«8. Κάθε ειδικό θέμα για την εφαρμογή του παρόντος, όπως ενδεικτικά ο χρόνος και τρόπος υπολογισμού και ελέγχου του περιθωρίου φερεγγυότητας, τα μέτρα που μπορούν να λαμβάνονται σε περιπτώσεις ανασυγκρότησης ή βραχυχρονίου χρηματοδότησης, ζητήματα υποβολής και έγκρισης των σχετικών προγραμμάτων, ως και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια μπορεί να καθορίζεται με απόφαση της ΕΠ.Ε.Ι.Α. Στα προγράμματα ανασυγκρότησης και βραχυχρονίου χρηματοδότησης τίθενται υποχρεωτικά από την ΕΠ.Ε.Ι.Α. προθεσμίες πραγματοποίησής τους που δεν μπορούν να ξεπερνούν τους δύο (2) μήνες.»

Άρθρον 18

1. Το πέμπτον τουλάχιστον των καθαρών ετησίων κερδών της Εταιρίας διατίθεται προς σχηματισμόν τακτικού αποθεματικού.

2. Η τοιαύτη διάθεσις δεν είναι υποχρεωτική, άμα ως το αποθεματικόν υπερβή το τετραπλάσιον του μετοχικού κεφαλαίου.

Άρθρον 19

Π.Δ. 252/96 Αρ. 21

Ν. 3746/09 Αρ. 61

"1. Με απόφαση του Υπουργού Εμπορίου καθορίζονται:

α) Τα στατιστικά στοιχεία και άλλες πληροφορίες σε συνδυασμό με το άρθρο 34 του παρόντος που πρέπει να υποβάλλουν οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις που λειτουργούν στην Ελλάδα στο Υπουργείο Εμπορίου "μέχρι την 31η Μαρτίου εκάστου έτους".

β) Ο συνοπτικός τεχνικός λογαριασμός (αποτέλεσμα εκμεταλλεύσεως) που πρέπει να υποβάλλουν οι ελληνικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις στο Υπουργείο Εμπορίου μαζί με τις οικονομικές τους καταστάσεις, για τις εργασίες τους σε κάθε κράτος - μέλος της Ε.Ε. και του Ε.Ο.Χ. υπό καθεστώς εγκατάστασης (υποκατάστημα) ή υπό καθεστώς ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.

2. Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις που λειτουργούν στην Ελλάδα υποβάλλουν στο Υπουργείο Εμπορίου μαζί με τις οικονομικές καταστάσεις και τους λογαριασμούς εκμεταλλεύσεων των κλάδων ασφάλισης σύμφωνα με το άρθρο 72 παρ. 1Α του παρόντος.

3. Το Υπουργείο Εμπορίου ανταλλάσσει στοιχεία της παρ. 1 ανωτέρω με τις άλλες εποπτικές αρχές των κρατών - μελών της Ε.Ε. και του Ε.Ο.Χ. σε εφαρμογή του 7ου Κεφαλαίου "Ιδιαίτερες Διατάξεις για την Ελευθερία Εγκατάστασης και την Ελεύθερη Παροχή Υπηρεσιών".

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΚΤΟΝ

Α) Αλληλασφαλιστικοί Συνεταιρισμοί – Αλληλασφαλιστικά Ταμεία

Άρθρον 35

Π.Δ. 118/85 Αρ. 23

1. Η άσκηση αμοιβαίας ασφάλισης ή αλληλασφάλισης για την κάλυψη κινδύνου κατά ζημιών επιτρέπεται, μετά από άδεια του Υπουργού Εμπορίου μόνο από Αλληλασφαιλιστικούς Συνεταιρισμούς με Π.Δ. 23/05 Αρ. 7 αποκλειστικό σκοπό την αλληλασφάλιση των μελών τους. Για την σύστασή τους, χρειάζονται τουλάχιστον πενήντα πρόσωπα.

2. Στα αλληλασφαιλιστικά Ταμεία Συνεταιρισμών, που λειτουργούν κατά την έναρξη της ισχύος του Παρόντος, παρέχεται προθεσμία έξι (6) μηνών να μετατραπούν σε αλληλασφαιλιστικούς συνεταιρισμούς, σύμφωνα με τις διατάξεις του Παρόντος, διαφορετικά ανακαλείται η άδεια λειτουργίας τους.

3. Στους αλληλασφαιλιστικούς συνεταιρισμούς, εφαρμόζονται μόνο οι διατάξεις των άρθρων 35 έως 37 του παρόντος, εφόσον συγκεντρώνουν αθροιστικά τις πιο κάτω με στοιχ. α - γ προϋποθέσεις :

α) Το καταστατικό τους προβλέπει την δυνατότητα επιβολής συμπληρωματικών εισφορών ή μείωσης των προβλεπομένων παροχών.

β) Δεν καλύπτουν κινδύνους αστικής ευθύνης, εκτός εάν οι κίνδυνοι αυτοί καλύπτονται σαν παρεπόμενοι υπό την έννοια και τις προϋποθέσεις του άρθρου 3 παρ. 1 του παρόντος, ή κινδύνους πιστώσεων και εγγυήσεων.

«γ) Το ύψος των εισφορών που εισπράττονται κάθε χρόνο δεν υπερβαίνει το ποσό των 5.000.000 ευρώ.» Επίσης, εφαρμόζονται μόνον οι διατάξεις των άρθρων 35 έως και 37 του παρόντος, στους αλληλασφαιλιστικούς συνεταιρισμούς, που έχουν συνάψει με άλλο αλληλασφαιλιστικό συνεταιρισμό σύμβαση είτε πλήρους αντασφάλισης όλων των συναπτομένων από αυτούς ασφαλίσεων είτε υποκατάστασης του εκδοχέα συνεταιρισμού στον εκχωρούμενο συνεταιρισμό για την εκτέλεση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις ασφαλίσεις αυτές, ανεξάρτητα από το αν ο εκχωρών συνεταιρισμός συγκεντρώνει όλες τις παραπάνω με στοιχ. α -

γ προϋποθέσεις. Ο αντασφαλίζων ή ο εκδοχέας αλληλασφαλιστικός συνεταιρισμός υπάγεται οπωσδήποτε στις διατάξεις της επόμενης παραγράφου.

4. Στους αλληλασφαλιστικούς συνεταιρισμούς που δεν εμπίπτουν στις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου, εκτός από τις διατάξεις των άρθρων 35 έως και 37 εφαρμόζονται ανάλογα και οι υπόλοιπες διατάξεις του παρόντος, ιδιαίτερα δε οι διατάξεις σχετικά με το περιθώριο φερεγγυότητας, το εγγυητικό κεφάλαιο, τα τεχνικά αποθέματα και το πρόγραμμα δραστηριότητας. Οι συνεταιρισμοί αυτοί απαλλάσσονται από τις υποχρεώσεις του άρθρου 36 παρ. 1γ και κατάθεση εγγύησης.

Σχόλιο :

(Βλ. σχετικά με το παρόν άρθρο και την Υ.Α. Κ3-7783/2000 (Β' 1079/31.8.2000), Περί καθορισμού της διαδικασίας υπολογισμού και καταβολής της εισφοράς υπέρ του Επικουρικού Κεφαλαίου από τους αλληλασφαλιστικούς συνεταιρισμούς που λειτουργούν στην Ελλάδα και της ενημέρωσης της ΥΣΑΕ).

Άρθρον 36

1. Δια την χορήγησιν της αδείας οι Συνεταιρισμοί δέον όπως υποβάλλουν εις το Υπουργείον Εμπορίου αίτησιν μετά των ακολούθων δικαιολογητικών:

Π.Δ. 252/96 Αρ.24 παρ.4

α) Κεκυρωμένον αντίγραφον του καταστατικού, εγκεκριμένου συμφώνως προς τας διατάξεις του Ν. 602/1915 "περί Συνεταιρισμών", μετά καταστάσεως των εν ενεργεία μελών αυτών. Εις το καταστατικόν δέον να περιλαμβάνονται λεπτομερώς διατάξεις περί των ασφαλιζομένων κινδύνων, των καταβλητέων εισφορών, του τρόπου καλύψεως των κινδύνων και του διακανονισμού των αποζημιώσεων, της τηρήσεως των κατά το παρόν Ν.Δ/γμα προβλεπομένων τεχνικών αποθεματικών και εν γένει του τρόπου οργανώσεως και λειτουργίας της αλληλασφαλίσεως των μελών.

β) Έγγραφον δήλωσιν του Συνεταιρισμού, επί ιδρύσεως Αλληλασφαλιστικού Ταμείου, ότι αναλαμβάνει την πλήρη κάλυψιν του ασφαλιστικού κινδύνου εκ της υπολοίπου περιουσίας του, εν περιπτώσει μη καλύψεως τούτου υπό των πόρων του Ταμείου, και

"γ) Απόδειξη καταθέσεως εγγυήσεως σε αναγνωρισμένη τράπεζα στην Ελλάδα, από τον αλληλασφαλιστικό συνεταιρισμό δραχμών 3.000.000, η οποία τοποθετείται ασφαλιστικώς σύμφωνα με το άρθρο 8 παρ. 15 δεύτερη περίπτωση του παρόντος".

2. Η άδεια χορηγείται δι' αποφάσεως του Υπουργού Εμπορίου δημοσιευομένης εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (ΔΑΕ και ΕΠΕ) από της δημοσιεύσεως δε ταύτης άρχεται νομίμως η λειτουργία του Αλληλασφαλιστικού Συνεταιρισμού ή του Αλληλασφαλιστικού Ταμείου.

3. Αι διατάξεις του άρθρου 111 παρ. 4 του Ν.Δ. 4233/62 "περί τηρήσεως του κώδικος οδικής κυκλοφορίας" ισχύει και δια τα Αλληλασφαλιστικά ταμεία Συνεταιρισμών Ιδιωτικών Λεωφορείων (ΚΤΕΛ).

Άρθρον 37

Π.Δ. 252/96 Αρ.24 παρ.5

1. Οι Αλληλασφαλιστικοί Συνεταιρισμοί και τα Αλληλασφαλιστικά Ταμεία υπόκεινται εις την εποπτείαν του Υπουργείου Εμπορίου, ασκουμένην συμφώνως προς το παρόν Ν.Διάταγμα.

2. Με την επιφύλαξη των άρθρων 19 και 62 έως και 78 του παρόντος, που αφορούν τους αλληλασφαλιστικούς συνεταιρισμούς του άρθρου 35 παρ. 4, εντός δύο μηνών από της λήξεως εκάστης διαχειριστικής περιόδου,

α) υποβάλλουν εις το Υπουργείον Εμπορίου αντίγραφον του ισολογισμού αυτών, μετά καταστάσεως των εν ενεργεία μελών και πίνακος των εισπραχθεισών εισφορών και των πληρωθεισών και εκκρεμών αποζημιώσεων δια το παρελθόν έτος και

β) δημοσιεύουν στο Τεύχος Ανωνύμων Εταιριών και Ε.Π.Ε. της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως τον ως άνω ισολογισμό και υποβάλλουν ένα αντίγραφο στο Υπουργείο Εμπορίου."

3. Δια Β.Δ/τος εκδιδόμενου προτάσει του Υπουργού Εμπορίου δύναται να καθορισθεί πάσα λεπτομέρεια αναγκαία δια την εφαρμογήν των διατάξεων των άρθρων 36 και 37 του παρόντος Ν.Δ/τος.

Άρθρον 38

Τα ήδη λειτουργούντα Αλληλασφαλιστικά Ταμεία Συνεταιρισμών ιδιοκτητών Λεωφορείων (ΚΤΕΛ) υποχρεούνται όπως εντός έτους από της δημοσίευσως του παρόντος Ν.Δ/τος συμμορφωθούν πλήρως προς τα ανωτέρω οριζόμενα, άλλως ανακαλείται η άδεια λειτουργίας αυτών.

Β) Περί Ασκήσεως του Κλάδου Κεφαλαιοποιήσεως

Άρθρον 39

1. Κεφαλαιοποιήσεις υπό την έννοιαν του παρόντος θεωρείται η εξασφάλις ωρισμένου κεφαλαίου καταβλητέου εις ωρισμένον χρόνον αντί ωρισμένων καταβολών, ενιαίων ή περιοδικών.

2. Απαγορεύεται η δια του αυτού συμβολαίου κατάρτις συμβάσεως ασφαλίσεως ζωής και κεφαλαιοποιήσεως.

3. Επιτρέπεται η προ της λήξεως του συμβολαίου καταβολή του δια της κεφαλαιοποιήσεως εξασφαλιζομένου ποσού, εν συνδυασμώ προς κληρώσεις.

Σχόλιο :

Οι παρ. 2 και 3 του παρόντος άρθρου καταργήθηκαν με την παρ. 6 του άρθρου 24 του Π.Δ. 252/1996 (ΦΕΚ Α 186) και οι παρ. 4 και 5 αναριθμήθηκαν ως 2 και 3 αντίστοιχα.

[Το άρθρο 40 του ν.δ. 400/70 καταργήθηκε με το άρθρο 24 παρ. 7 του Π.Δ. 252/96 και τα άρθρα 41 και 42 αναριθμήθηκαν σε 40 και 41.]

Άρθρον 40

Π.Δ. 252/96 Αρ.24 παρ.8

1. Τα συμβόλαια κεφαλαιοποίησης είναι ονομαστικά, επιτρεπομένης της μεταβιβάσεως αυτών δια γνωστοποίησης εις την επιχείρηση και εγκρίσεως δια προσθέτου πράξεως. Η διάρκεια των συμβολαίων δεν δύναται να υπερβαίνει τα 25 έτη.
2. Το εξασφαλιζόμενον δια της κεφαλαιοποίησης κεφάλαιον, δεν δύναται να υπερβαίνει το ποσόν των 50.000 δραχμών. Δι' αποφάσεως του Υπουργού Εμπορίου δύναται να αυξομειούται το ανωτέρω ποσόν.
3. Ο αριθμός των ενεργουμένων κατ' έτος κληρώσεων δέον να μην είναι ανώτερος των δώδεκα.
4. Το τεχνικό επιτόκιο ανατοκισμού, προς υπολογισμό των μαθηματικών αποθεμάτων, δεν δύναται να είναι ανώτερο από το οριζόμενο στην παρ. 6 του άρθρου 15 του παρόντος, το δε ποσοστό των κληρουμένων ετησίως συμβολαίων να μην υπερβαίνει το δώδεκα επί της χιλιάς (12‰)."
5. Η χορήγησις δανείων προς ησφαλισμένους κλάδου κεφαλαιοποίησης επιτρέπεται μόνον δια την εξακολούθησιν της ισχύος των σχετικών συμβολαίων.

Άρθρον 41

1. Πάσα δημοσίευσις των ασφαλιστικών επιχειρήσεων διά του τύπου, τοιχοκολλήσεων κ.λπ. εν σχέσει προς την ενέργειαν κληρώσεων, επιτρέπεται μόνον κατόπιν προηγουμένης θεωρήσεως του δημοσιεύματος υπό του Υπουργού Εμπορίου, υποχρεουμένου να αποφανθή εντός δεκαημέρου από της υποβολής της σχετικής αιτήσεως.

2. Πάσα ενέργεια κληρώσεως δέον να ανακοινούται εις το Υπουργείον Εμπορίου προ δέκα πέντε τουλάχιστον ημερών. Αι κληρώσεις ενεργούνται ενώπιον Επιτροπής αποτελουμένης εξ ενός μέλους του Ελεγκτικού Συνεδρίου υποδεικνυομένου υπό του Σώματος τούτου δι' έν

έτος, εξ ενός ανωτέρου υπαλλήλου της καθ' ύλην Διευθύνσεως ή της Αναλογιστικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εμπορίου και εξ ενός των Διευθυντών ή Συμβούλων της ενδιαφερομένης επιχειρήσεως. Δι' αποφάσεως του Υπουργού Εμπορίου καθορίζεται η κατά κλήρωσιν αμοιβή των μελών της Επιτροπής, ήτις καταβάλλεται υπό της ενδιαφερομένης Εταιρίας.

Άρθρον 42

Π.Δ. 252/96 Αρ. 24

"Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις που έχουν έδρα σε κράτος - μέλος της Ε.Ε. και του Ε.Ο.Χ., και ασκούν στην Ελλάδα τον κλάδο κεφαλαιοποιήσεως υπό καθεστώς εγκατάστασης ή ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, υποχρεούνται να συμμορφωθούν με τα άρθρα 39 και 41 του παρόντος. Τα συμβόλαια κεφαλαιοποιήσεως είναι ονομαστικά και επιτρέπεται η μεταβίβαση αυτών με γνωστοποίηση στην επιχείρηση και έγκριση με πρόσθετη πράξη". σύμφωνα με την τεχνική των ασφαλίσεων ζωής.

4.- Με την επιφύλαξη της παραγ. 3 ανωτέρω, όταν μία μικτή ασφαλιστική επιχείρηση ασκεί τους κλάδους ασφάλισης 1 "Ατυχήματα" ή και 2 "Ασθένειες" του άρθρου 13 Παραγ. 1 του παρόντος, τότε εφαρμόζονται οι διατάξεις των επομένων άρθρων 63 έως και 78 που αναφέρονται στις ασφαλίσεις ζημιών".

Νόμος 3816/1958 «Περί κυρώσεως Κώδικος Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου» (ΦΕΚ Α' 32/26-28.2.1958)

Άρθρο Μόνον

Κυρούται εν όλω ο υπό της δυνάμει του ειδικού νόμου 755/1948 και δια της υπ' αριθ. 45668/4035/7-9-1948 κοινής αποφάσεως των Υπουργών Δικαιοσύνης και Εμπορικής Ναυτιλίας συσταθείσης Ειδικής Επιτροπής συνταχθείς Κώδιξ Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου, έχων ούτω:

ΤΙΤΛΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

ΠΕΡΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΣ.

Άρθρο 257

Επί ασφαλίσεως κατά κινδύνων της θαλασσοπλοΐας εφαρμόζονται αι «περί της ασφαλιστικής συμβάσεως» διατάξεις των άρθρ. 189-225 του Εμπορικού Νόμου, εφ' όσον αύται δεν είναι ασυμβίβαστοι προς την θαλασσίαν ασφάλισιν και δεν τροποποιούνται υπό των επομένων διατάξεων.

Άρθρο 258

Το ασφαλιστήριο, πλην των εν άρθρ. 192 του Εμπορικού Νόμου στοιχείων, αναγράφει το όνομα, το είδος, την χωρητικότητα και την ιθαγενείαν του πλοίου.

Άρθρο 259

Παν έννομον συμφέρον, περιλαμβανομένου και του ελπιζομένου κέρδους, εκτιθέμενον εις θαλασσίους κινδύνους, δύναται ν' αποτελέση αντικείμενον της θαλασσίας ασφαλίσεως.

Άρθρο 260

Πλείονες ασφαλίσεις του αυτού συμφέροντος, γενόμεναι άνευ δόλου, ισχύουν άπασαι μέχρι της αξίας του συμφέροντος, των πλειόνων ασφαλιστών ενεχομένων εις ολόκληρον.

Άρθρο 261

Εάν η ασφάλισις αφορά εις πράγματα μη καθωρισμένα ή ωρισμένα μόνον κατά γένος, μέλλοντα να φορτωθούν κατά τμήματα ή και εφ' άπαξ επί πλοίων ορισθέντων ή μη (τρέχουσα ασφάλισις), η ασφάλισις καλύπτει εκάστην γενομένην φόρτωσιν, του ησφαλισμένου υποχρεουμένου, επί ποινή αποζημιώσεως, όπως γνωστοποιεί ταύτην αμελλητί εις τον ασφαλιστήν.

Άρθρο 262

Επί της κατά χρόνον ασφαλίσεως, αύτη άρχεται από της χρονολογίας του ασφαλιστηρίου. Ο χρόνος υπολογίζεται συμφώνως προς τας διατάξεις των άρθ. 243 και 244 Α.Κ., η δε ημέρα από μεσονυκτίου εις μεσονύκτιον, των κινδύνων της πρώτης και της τελευταίας ημέρας παραμενόντων εις βάρος του ασφαλιστού. Χρόνος εννοείται ο τοπικός της Χώρας ένθα εξεδόθη το ασφαλιστήριο. Εάν ο χρόνος της ασφαλίσεως λήξη διαρκούντος του πλου, αύτη παρατείνεται και λήγει την επομένην της ημέρας καθ' ην το πλοίον ηγκυροβόλησε και προσεδέθη εις τον λιμένα του τελικού προορισμού. Ο ασφαλιστής δικαιούται εις ανάλογον πρόσθετον ασφάλιστρον.

Άρθρο 263

Επί ασφαλίσεως του πλοίου κατά πλουν ο κίνδυνος καλύπτεται από της ενάρξεως της φορτώσεως ή της παραλαβής έρματος, μέχρι της εκφορτώσεως. Επακολουθησάσης εν συνεχεία νέας κατά πλούν ασφαλίσεως, η δια τον προηγούμενον πλούν κάλυψις παύει άμα τη ενάρξει της δια τον νέον πλουν ασφαλιστικής καλύψεως.

Άρθρο 264

Εάν η ασφάλισις αφορά το φορτίον, η ασφαλιστική κάλυψις άρχεται από της ενάρξεως της φορτώσεως και δη αφ' ης τα ασφαλισθέντα παύσουν εφαιπτόμενα της ξηράς, λήγει δε κατά την στιγμήν της αποθέσεως αυτών επί της ξηράς εις τον λιμένα του προορισμού, εν πάση δε περιπτώσει μετά τριάκοντα ημέρας από του κατάπλου εις τον λιμένα τούτον. Η κάλυψις τουκινδύνου επεκτείνεται και εις τούτον. Η κάλυψις του κινδύνου επεκτείνεται και εις τον

χρόνον καθ' ον, συμφώνως προς τας τοπικάς συνηθείας, τα ασφαλισθέντα παραμένουν αποθεθειμένα επί φορηγίδων. Αι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως και επί ασφαλίσεως του ελπιζομένου κέρδους.

Άρθρο 265

Το ασφάλιστρον οφείλεται πλήρες εάν ήρξατο ο κίνδυνος, τούτου δε δι' οιονδήποτε λόγον ματαιωθέντος, οφείλεται ποσόν ίσον προς το ήμισυ του ασφαλίστρου, πάντως δε ουχί ανώτερον του ήμισεως επί τοις εκατόν του ασφαλιστικού ποσού.

Άρθρο 266

Επί ασφαλίσεως του ναύλου, εάν μεν το κίνδυνον αυτού φέρη ο εκναυλωτής εφαρμόζονται αι περί ασφαλίσεως του πλοίου διατάξεις, εάν δε ο ναυλωτής, αι περί ασφαλίσεως του φορτίου.

Άρθρο 267

Ασφαλιζόμενος ναύλος είναι ο ανεκκαθάριστος, εφ' όσον δεν ησφαλίσθησαν κεχωρισμένως τα έξοδα εξοπλισμού, οι προκαταβληθέντες μισθοί του πληρώματος και τα ασφάλιστρα.

Άρθρο 268

Το ασφάλισμα καθορίζεται κατά την αξίαν ην είχαν τα ασφαλισθέντα καθ' ον χρόνον ήρξατο η ασφαλιστική κάλυψις, επί δε του φορτίου προστίθενται τα έξοδα φορτώσεως και εκφορτώσεως, ο ναύλος και το ασφάλιστρον. Το ασφάλισμα συνίσταται εις την υπό των μερών συμπεφωνημένην αποτίμησιν, εφ' όσον αύτη ρητώς εγένετο αποδεκτή υπό του ασφαλιστού εν τω ασφαλιστηρίω. Η λόγω πλάνης προσβολή της περί αποτιμήσεως συμφωνίας αποκλείεται.

Άρθρο 269

Ο ασφαλιστής ενέχεται δια τας απωλείας και ζημίας αίτινες προκαλούνται εξ οιονδήποτε γεγονότος συμβάντος κατά τον πλουν, συμπεριλαμβανομένης και της κλοπής. Ο ασφαλιστής

ενέχεται δι' ας ζημίας το πλοίον, λόγω συγκρούσεως, υποχρεούται έναντι τρίτων, εξαιρέσει των λόγω βλάβης του σώματος ή της υγείας.

Άρθρο 270

Εάν το πλοίον κατέστη ανίκανον προς πλουν και τα ησφαλισμένα πράγματα μετεφορτώθησαν εις άλλο πλοίον, ο ασφαλιστής ευθύνεται και δια τα έξοδα μεταφορτώσεως, εναποθέσεως, φυλάξεως, το υπερβάλλον του ναύλου και τα προς διάσωσιν έξοδα, ουχί όμως πέραν του ασφαλιστικού ποσού.

Άρθρο 271

Η ασφάλις κατά κινδύνων πολέμου περιλαμβάνει τας απωλείας και τας ζημίας εκ πάσης πολεμικής πράξεως ή συμβεβηκότος, ως και παντός γεγονότος επελθόντος μετά την λήξιν του πολέμου, αλλ' εξ αιτίας αυτού (πολεμικοί κίνδυνοι). Προς τους πολεμικούς κινδύνους εξομοιούνται οι κίνδυνοι εξ εμφυλίου πολέμου και στάσεων. Εν αμφιβολία η ζημία θεωρείται προελθούσα εκ κοινού θαλασσίου συμβεβηκότος. Άρθρο 272 Η σύμβασις ασφαλίσεως κατά κοινών θαλασσίων κινδύνων λύεται αφ' ης το πλοίον εκτεθή εις κινδύνους πολεμικούς, εάν δε τούτο συμβή διαρκούντος του πλου, η λύσις επέρχεται άμα τω κατάπλω εις τον πρώτον λιμένα. Η κατά την προηγουμένην παράγραφον λύσις της ασφαλίσεως δεν επέρχεται εάν η ασφάλις συνήφθη ληφθέντων υπ' όψει και των πολεμικών κινδύνων. Επί ασφαλίσεως κατά χρόνον ο ασφαλιστής υποχρεούται όπως αποδώση το εις τον μη δεδουλευμένον χρόνον αναλογούν ασφαλιστρον.

Άρθρο 273

Εάν εκ πράξεως του ησφαλισμένου επήλθεν αλλαγή της πλεύσεως, του πλου ή του πλοίου, ο ασφαλιστής έκτοτε δεν ενέχεται, αποκερδαίνει δε το ασφαλιστρον. Η αντικατάστασις του πλοιάρχου, καθ' εαυτήν, δεν επάγεται την απαλλαγήν του ασφαλιστού.

Άρθρο 274

Ο ασφαλιστής δεν απαλλάσσεται εκ μόνου του γεγονότος ότι αι απώλειαι και αι ζημιαί οφείλονται εις υπαιτιότητα του πλοιάρχου, του πληρώματος ή άλλων προσώπων.

Άρθρο 275

Ο ασφαλιστής δεν ενέχεται δια τα έξοδα ναυσιπλοΐας, ελλιμενίσεως, ναυολογίας, καθάρσεως, ουδέ δια τα παντός είδους τέλη και δικαιώματα τα αφορώντα εις το πλοΐον ή το φορτίον.

Άρθρο 276

Η ρήτρα «ελεύθερον αβαρίας» απαλλάσσει τον ασφαλιστήν πάσης υποχρεώσεως εκ ζημιών, αι οποΐαι δεν συνιστούν ολικήν απώλειαν ή περίπτωσιν εγκαταλείψεως.

Άρθρο 277

Απαλλοτριωθέντος του ησφαλισμένου πράγματος ο νέος κτήτωρ υπεισέρχεται εις τα εκ της ασφαλιστικής συμβάσεως δικαιώματα και τας υποχρεώσεις. Επί ασφαλίσεως πλοΐου ο νέος κτήτωρ ενέχεται δια το ασφάλιστρον εις ολόκληρον μετά του παλαιού. Δικαιούται να καταγγείλη την σύμβασιν εντός μηνός από της απαλλοτριώσεως, οπότε δεν ενέχεται δια το ασφάλιστρον. Ο ασφαλιστής απαλλάσσεται, αν η πραγματοποιήσις του κινδύνου επέλθη συνεπεία γεγονότων τα οποΐα δεν θα συνέβαινον αν δεν ελάμβανε χώραν η απαλλοτρίωσις. Επί ασφαλίσεως φορτίου ο ασφαλιστής δύναται ν' αντιτάξη την μη καταβολήν του ασφαλίστρου και την εντεύθεν απαλλαγήν αυτού, έναντι του νέου κτήτορος, μόνον αν ο τελευταίον ούτος τελή εν κακή πίστει. Αι διατάξεις του παρόντος άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως και επί απαλλοτριώσεως δι' αναγκαστικού πλειστηριασμού.

Άρθρο 278

Πραγματοποιηθέντος του κινδύνου, ο ησφαλισμένος οφείλει να γνωστοποιή αμελλητί εις τον ασφαλιστήν απάσας τας σχετικές ειδήσεις υποχρεούμενος άλλως εις αποζημίωσιν.

Άρθρο 279

Επί ασφαλίσεως φορτίου η νόμιμος κατοχή του ασφαλιστηρίου και της φορτωτικής αρκεί προς νομιμοποίησιν του κατόχου ως φορέως του ησφαλισμένου συμφέροντος. Άρθρο 280 Ο ησφαλισμένος δικαιούται να εγκαταλείψη εις τον ασφαλιστήν τα ασφαλισθέντα αντικείμενα και να απαιτήσει το οφειλόμενον επί ολικής απωλείας ασφάλισμα, εις τας περιπτώσεις και υπό του όρους των επομένων άρθρων.

Άρθρο 281

Η εγκατάλειψις του πλοίου ή του φορτίου ή του ναύλου, δύναται να γίνη μόνον όταν

α) το πλοίον, συνεπεία θαλασσίου συμβεβηκότος, απωλέσθη ή περιήλθεν εις κατάστασιν ανικανότητος προς πλούν και δεν δύναται να επισκευασθή,

β) τα έξοδα δια την ανέλκυσιν, την επισκευήν και την επαναφοράν του βλαβέντος πλοίου εις κατάστασιν επιτρέπουσαν να εξακολουθήση τούτο την ναυσιπλοΐαν, υπερβαίνουν τα τρία τέταρτα της ασφαλιστικής αξίας ή όταν η επισκευή δεν είναι εφικτή εις τον τόπον του ατυχήματος, ουδ' είναι δυνατή η αυτόθι μεταφορά των μέσων της επισκευής ή η ρυμούλκησις του πλοίου εις λιμένα ένθα δύναται να επισκευασθή,

γ) από της τελευταίας ειδήσεως περί του πλοίου παρήλθον τουλάχιστον τρεις μήνες, προκειμένου περί πλοίων μηχανοκινήτων, προκειμένου δε περί ιστιοφόρων πέντε μήνες, οπότε ο κίνδυνος θεωρείται πραγματοποιηθείς την επομένην της ημέρας εις την ανάγεται η τελευταία είδησις και

δ) το πλοίον αλωθή ή εμποδισθή κατά διαταγήν ξένης δυνάμεως, η δε ασφάλισις καλύπτει τους κινδύνους πολέμου.

Άρθρο 282

Εις την περίπτωση δ' του προηγούμενου άρθρου το προς εγκατάλειψιν δικαίωμα δεν δύναται ν' ασκηθή πριν ή παρέλθη τρίμηνον από της γνωστοποίησης της αλώσεως ή της εμποδίσσεως.

Άρθρο 283

Το προς εγκατάλειψιν δικαίωμα ασκείται εντός προθεσμίας τριών μηνών, αρχομένης την επούσαν της ημέρας καθ' ην συνεπληρώθη η κατά το άρθρ. 281 περίπτωση γ' ή η κατά το άρθρ. 282 προθεσμία.

Άρθρο 284

Το προς εγκατάλειψιν δικαίωμα ασκείται δια δηλώσεως κοινοποιουμένης προς τον ασφαλιστήν.

Άρθρο 285

Εάν ο ασφαλιστής, εντός τριάκοντα ημερών από της κοινοποίησης της δηλώσεως περί εγκαταλείψεως, δεν αμφισβήτηση το δικαίωμα της εγκαταλείψεως, ή εάν τούτο αναγνωρισθή δικαστικώς, τα επί των εγκαταλειπομένων αντικειμένων δικαιώματα μεταβιβάζονται εις τον ασφαλιστήν. Η μεταβίβασις θεωρείται συντελεσθείσα από της κοινοποίησης της περί εγκαταλείψεως δηλώσεως. Ο ησφαλισμένος υποχρεούται να παράσχη εις τον ασφαλιστήν τας υπάρχουσας πληροφορίας και να παραδώση εις αυτόν τα εις την κατοχήν του αποδεικτικά έγγραφα.

Άρθρο 286

Ο ασφαλιστής του ελπιζομένου κέρδους ουδέν δικαίωμα αποκτά εκ της εγκαταλείψεως. Άρθρο 287 Ο ασφαλιστής δύναται, δια δηλώσεως κοινοποιουμένης εις τον ησφαλισμένον αμελλητί, να αποποιηθή την κτήσιν της κυριότητος επί του εγκαταλειφθέντος, προσφερόμενος συγχρόνως ανεπιφυλάκτως εις την καταβολήν του όλου ασφαλίσματος.

Άρθρο 288

Ο ασφαλιστής δικαιούται να προκαλέση τον ησφαλισμένον όπως προβή εις εγκατάλειψιν εντός ευλόγου, υπ' αυτού τασσομένης προθεσμίας. Παρελθούσης δε ταύτης απράκτου, ο ησφαλισμένος στερείται του δικαιώματος της εγκαταλείψεως.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΙ

Άρθρο 289

Εις ετησίαν παραγραφήν υπόκεινται αι αξιώσεις:

1. Του πλοιάρχου και του πληρώματος δια την πληρωμήν των μισθών και λοιπών παροχών των πηγαζουσών εκ της συμβάσεως ναυτολογήσεως.
2. Του πλοιοκτήτου κατά του πλοιάρχου ή του πληρώματος δια τας κατά την εκτέλεσιν της υπηρεσίας των διαπραχθείσας υπ' αυτών αδικοπραξίας.
3. Εκ της χορηγήσεως υλικών ή τροφίμων, εκ της εκτελέσεως εργασιών δια την ναυπήγησιν, επισκευήν, εξοπλισμόν ή εφοδιασμόν του πλοίου ως και εκ των κατά τα άρθρ. 45 και 46 ενεργειών του πλοιάρχου.
4. Εκ της συμβάσεως ναυλώσεως, μεταφοράς επιβατών ή πραγμάτων ως και εκ της μη εκτελέσεως ή μη προσηκούσης εκτελέσεως της συμβάσεως.
5. Εκ γενικής αβαρίας προς πληρωμήν συνεισφοράς.
6. Εκ συγκρούσεως πλοίων δια τας προξενηθείσας εις πρόσωπα ή πράγματα βλάβας ή ζημίας.

Άρθρο 290

Εις διετή παραγραφὴν υπόκεινται αι αξιώσεις:

1. Των συμπλοιοκτητῶν κατ' αλλήλων ἢ κατὰ του διαχειριστοῦ της συμπλοιοκτησίας αι πηγάζουσαι εκ της εκμεταλλεύσεως ἢ διαχειρίσεως του πλοίου,
2. Εκ της θαλασσίας ασφαλίσεως,
3. Εξ επιθαλασσίας αρωγῆς ἢ διασώσεως δια την πληρωμὴν της αμοιβῆς και των εξόδων,
4. Κατὰ του ναυπηγοῦ ἔνεκεν ελλείψεων του ναυπηγηθέντος πλοίου.

Άρθρο 291

Η παραγραφὴ των εις τα προηγούμενα άρθρα αξιώσεων αρχίζει ἄμα τη λήξει του ἔτους καθ' ο συμπίπτει η αφετηρία αυτής. Η ἔγερσις της αγωγῆς κατὰ του ασφαλιστοῦ λόγω εγκαταλείψεως διακόπτει την παραγραφὴν και της κατ' αυτού αξιώσεως λόγω ζημιῶν.

Άρθρο 292

Ο καλή τη πίστει και δυνάμει νομίμου τίτλου προσηκόντως εγγεγραμμένου νεμηθείς πλοῖον ἐπὶ τριετίαν γίνεται κύριος αυτού. Ο ἐπὶ δεκαετίαν νεμόμενος πλοῖον γίνεται κύριος αυτού.

Άρθρο 293

Ο Κώδιξ Ἰδιωτικοῦ Ναυτικοῦ Δικαίου ἀρχεται ισχύων μετὰ παρέλευσιν ἐξ μηνῶν ἀπὸ της δημοσιεύσεως αυτού εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Άρθρο 294

Απὸ της ἐνάρξεως της ισχύος του Κώδικος Ἰδιωτικοῦ Ναυτικοῦ Δικαίου καταργεῖται το βιβλίον δεύτερον (άρθρα 226- 524, ως διετυπώθησαν ὑπὸ του Ν. ΓΨΙΖ' του 1910) του Ἐμπορικοῦ

Νόμου. Καταργούνται ωσαύτως και πάσαι εν γένει αι διατάξεις νόμων ή εθίμων αι αντικείμεναι εις τας διατάξεις του Κώδικος Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου ή αναγόμεναι εις θέματα ρυθμιζόμενα υπ' αυτού.

[Το άρθρο 294 τίθεται όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο μόνο του Ν.Δ. 3823/1958 (ΦΕΚ Α'115)]

Άρθρο 295

Καταργούνται ο Ν. 1752 του 1951 «περί ναυτικής εργασίας», ως και το ν.δ/γμα 2652/1953 «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Ν. 1752». Διατηρείται προσωρινώς εν ισχύι μέχρι της δια Β.Δ. καταργήσεως ή τροποποιήσεως αυτού το άρθρ. 3 του Ν.Δ/τος 2652/1953, των εν αυτώ διατάξεων θεωρουμένων ότι αποτελούν προσθήκην εις το άρθρ. 66 του Κώδικος Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου. Διατηρείται προσωρινώς εν ισχύι μέχρι της δια Β.Δ. καταργήσεως ή τροποποιήσεως αυτού το άρθρ. 1 του Ν.Δ. 2652/1953, των εν αυτώ διατάξεων θεωρουμένων ότι αποτελούν προσθήκην εις το άρθρ. 73 του Κώδικος Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου. Διατηρείται προσωρινώς εν ισχύι μέχρι της δια Β.Δ. καταργήσεως ή τροποποιήσεως αυτής η διάταξις του άρθρ. 2 του Ν.Δ/τος 2652/1953.

Άρθρο 296

Καθ' ας περιπτώσεις νόμος ισχύων παραπέμπει εις τας καταργουμένας δια του παρόντος διατάξεις εφαρμόζονται αι αντίστοιχοι διατάξεις του Κώδικος Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου.

Άρθρο 297

Τα μέχρι της ενάρξεως της ισχύος του Κώδικος Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου τελεσιδικώς ή δια συμβατικής αναγνώρισεως ή δια συμβιβασμού κριθέντα δεν θίγονται εκ των διατάξεων αυτού.